

COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN NEAMȚ

Simpozionul Național
PETRODAVA

ediția I

Program și Rezumate

Editura „Constantin Matasă”

Piatra-Neamț

2019

In Memoriam
Dr. Gheorghe Dumitroaia
(23.04.1949 – 06.04.2016)

Coperta 4

Piatra-Neamț – „Bâta Doamnei”

PETRODAVA antică

COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN NEAMȚ

Simpozionul Național
PETRODAVA
ediția I
Program și Rezumate

Editura „Constantin Matasă”
Piatra-Neamț
2019

Comitetul științific și de organizare:

Dr. Ciprian-Dorin Nicola
(președinte)
Dr. Ionuț Grădianu
(științe naturale)
Dr. Constantin Preoteasa
(arheologie)
Dr. Mihaela-Cristina Verzea
(istorie)
Dr. Otilia Mircea
(restaurare-conservare)
Silvia Trăistariu
(artă și memorialistică)

Colegiul de redacție:

Dr. Ciprian-Dorin Nicola
(redactor responsabil)
Dr. Constantin Preoteasa
(secretar de redacție)
Dr. Ionuț Grădianu
Dr. Mihaela-Cristina Verzea
Dr. Otilia Mircea
Silvia Trăistariu
(membri)

Eveniment organizat cu sprijinul:
Fundației Cultural-Științifice „Constantin Matasă”

© **COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN NEAMȚ**

Editura „Constantin Matasă”
Str. Mihai Eminescu, nr. 10
Piatra-Neamț, cod 610029, județul Neamț
Tel. / Fax: 004-0233-217496
E-mail: muzeupn@yahoo.com
Web: <http://www.muzeu-neamt.ro/>

ISSN 2668-3237

CUPRINS

PROGRAM	14
COMUNICĂRI	17
<i>ȘTIINȚE NATURALE</i>	18
<i>ARHEOLOGIE</i>	23
<i>ISTORIE</i>	28
<i>RESTAURARE - CONSERVARE</i>	32
<i>ARTĂ ȘI MEMORIALISTICĂ</i>	35
REZUMATE	38
<i>ȘTIINȚE NATURALE</i>	39
<i>GEOLOGIE</i>	40
Dorin Sorin Baci <i>Anticlinalul Doamna-Horaița, semifereastra Bistrița, pânza Cutelor Marginale (Vrancei) – cută diapiră sau asociație cute-falie de propagare ?</i>	41
Nicolae Trif, Vlad A. Codrea, Bogdan Torcărescu <i>First report of the fossil shark Notidanodon lanceolatus (Woodward, 1886) in Romania</i>	43
Alexandru Solomon, Vlad A. Codrea, Márton Venczel, Thierry Smith <i>Detalii odontologice complementare asupra multituberculatului maastrichtian Barbatodon oardaensis de la Oarda de Jos (județul Alba, România)</i>	44

Ionuț Grădianu, Marian Bordeianu <i>Revizuirea speciei <i>Morone major</i> (Agassiz) (Perciformes: Moronidae) din formațiunile oligocene de la Piatra-Neamț. Prima semnalare a genului <i>Morone</i> în Oligocenul din România</i>	47
Vlad A. Codrea, Marian Bordeianu, Nicolae Trif, Alexandru Solomon, Ionuț Grădianu <i>Bio-evenimente continentale neogene în Platformele Moldovenească și Scitică documentate de asociațiile de vertebrate</i>	48
Sergiu Loghin, Simina Dumitrița Dumitriu <i>Studiul micropaleontologic și sedimentologic al depozitelor sarmațiene (Miocen mediu) de pe Pârâul Ciofoaia (Platforma Moldovenească) – considerații biostratigrafice și paleoecologice</i>	50
Viorel Ionesi, Silvia Mare, Ionuț Grădianu, Simina Dumitrița Dumitriu, Sergiu Loghin, Simona Cibotarașu, Cristinel Matei <i>Fauna fosilă din depozitele argiloase aparținând Formațiunii cu <i>Cryptomactra</i> utilizate ca terenuri de fundare pentru construcția podului peste Bahlui din zona Spitalul Arcadia - Ștrandul Municipal Iași (studiu preliminar)</i>	52
Marian Bordeianu, Vlad A. Codrea, Alexandru Solomon <i><i>Lophocricetus cimishliensis</i> (Mammalia: Rodentia) în depozitele miocen superioare de la Crețești – Dobrina 1 (județul Vaslui, România)</i>	54
Aurelian Popescu <i>Prezența speciei <i>Mammuthus meridionalis</i> (Nesti, 1825) pe teritoriul localității Galicea Mare (județul Dolj, România)</i>	55
BIOLOGIE	56
Bogdan Tomozii, Petruța Blidirișanu, Maria Apetrei, Cătălina Ivan <i>In memoriam – muzeograf Constantin Tărăbuță (1931-2003)</i>	57
Cătălina Ivan <i>Plante endemice în colecția Muzeului de Științele Naturii Roman</i>	58

Emilian Pricop, Bogdan-Mihai Negrea <i>Invasive plant species in the spreading process in Bistrița River Basin (Romania)</i>	60
Bogdan-Mihai Negrea, Emilian Pricop <i>Reconsideration of <i>Pietrosia laevitomentosa</i> Nyárády ex Sennikov based on new, published, genetical classification of <i>Andryalla</i> genus</i>	64
Ionel Andriescu <i>Calcidoidele (Hymenoptera, Chalcidoidea) înregistrate în județul Neamț și în unele zone adiacente – diversitate și aspecte faunistice</i>	67
Ioan Moglan, Elena Daniela Prelipcean <i>Diversitatea Coccinelidelor (Coleoptera: Coccinellidae) din cultura de secară din localitățile Rădăuți (județul Suceava) și Mihăileni (județul Botoșani)</i>	68
Ionela Boboc <i>Lepidoptere diurne identificate în localitatea Dumbrava Roșie (județul Neamț) în perioada iunie-septembrie 2008</i>	69
Ionel Andriescu, Ioan Moglan, Irinel Oancea-Constantineanu <i>Cercetările privind fundamentarea combaterii biologice a unor insecte dăunătoare, desfășurate la Stațiunea de Cercetări Biologice, Geologice și Geografice „Stejarul” de la Pângărați, în perioada 1970-1976</i>	70
Gabriela Vîrgă <i>Observații avifaunistice în perimetrul orașului Roman</i>	72
ARHEOLOGIE	73
Florin-Ionuț Lupu, Daniel-Dumitru Popa, Elena-Cristina Nițu, Marin Cârciumar, Ovidiu Cîrstina, Andrei Smeu, Marian Leu <i>Noi descoperiri paleolitice la Piatra-Neamț</i>	74
Marian Leu, Mihai Matei, Daniel-Dumitru Popa, Florin-Ionuț Lupu, Elena-Cristina Nițu, Marin Cârciumar, Ovidiu Cîrstina <i>Observații tehnice asupra unei colecții de materiale litice descoperite la Izvorul Alb – Bicăz</i>	75

Constantin Preoteasa, Carsten Mischka, Doris Mischka <i>Cercetări arheologice interdisciplinare neinvazive în cuprinsul siturilor Precucuteni-Cucuteni din Depresiunea Cracău-Bistrița a Subcarpaților Moldovei</i>	77
Constantin Aparaschivei <i>Prelucrarea ceramicii culturii Precucuteni. Noi propuneri metodologice</i>	80
Sergiu Bodean <i>Contribuții la cunoașterea locuirii eneolitice din raza satului Cărbuna (raionul Ialoveni, Republica Moldova)</i>	81
Vasile Diaconu, Ciprian-Dorin Nicola, Constantin Preoteasa, Alexandru Gafincu <i>Cercetările arheologice de la Răucești-„Dealul Munteni” (județul Neamț), din anii 2015-2018</i>	84
Sergiu Bodean, Vlad Vornic, Ion Ciobanu <i>Ceramica așezării Cucuteni A de la Cobani (raionul Glodeni, Republica Moldova). Considerații preliminare</i>	87
Florentina-Carmen Oleniuc <i>Cultivarea plantelor și interpretarea macroresturilor vegetale și amprentelor lor, evidente pe materialele arheologice din așezarea Cucuteni A-B de la Vorniceni-„Pod Ibăneasa” (județul Botoșani)</i>	91
Florentina-Carmen Oleniuc <i>Date arheozoologice privind pescuitul în așezarea Cucuteni A-B de la Vorniceni-„Pod Ibăneasa” (județul Botoșani)</i>	92
Adela Kovács <i>Titirezi, discuri și mici piese de lut descoperite la Drăgușeni-„Ostrov” (județul Botoșani)</i>	93
Alexandru Gafincu, Vasile Diaconu, Silviu-Constantin Ceaușu <i>Evaluarea unor situri arheologice din bazinul râului Cracău. O analiză microzonală pe teritoriul satului Căciulești (comuna Girov, județul Neamț)</i>	94
George Dan Hânceanu <i>Așezarea din secolele VI-VII p. Chr. de la Roșiori – Dulcești (județul Neamț). Cuptoarele amenajate în exteriorul locuințelor</i>	96

Angela Simalcsik <i>Starea de sănătate și preocupările cotidiene ale membrilor comunității medievale de la Brad</i>	98
Robert Daniel Simalcsik <i>Date paleodemografice și caractere tipologice la populația medievală de la Brad</i>	103
Lucian Munteanu, Ana Boldureanu, Vasile Ursachi, George Dan Hânceanu <i>Descoperiri monetare în necropola de la Brad (comuna Negri, județul Bacău)</i>	107
Silviu-Constantin-Ceaușu, Alexandru Gafincu, Constantin Preoteasa, Vasile Diaconu <i>Cercetarea arheologică preventivă de la Moreni (comuna Văleni, județul Neamț)</i>	110
George Bilavski, Sever Boțan, Ștefan Honcu, Cătălin Hriban, Ludmila Pîrnău <i>Topografia zonei Sf. Gheorghe – Lozonschi din Iași la începutul secolului al XIX-lea. Considerații arheologice</i>	112
Silviu-Constantin Ceaușu, Constantin Preoteasa, Alexandru Gafincu, Vasile Diaconu <i>Cercetările arheologice preventive de la Turturești-„Podul de Piatră” (comuna Girov, județul Neamț)</i>	114
ISTORIE	116
Cora Botezatu <i>„Capricii” – Seria de acuarele pictate de Petru Botezatu în decurs de 12 zile în Lagărul de Refugiați Traiskirchen (Austria)</i>	117
Corina Rezneac <i>Foile de zestre – sursă de studiere a identității feminine basarabene (secolul XIX - începutul secolului XX)</i>	122
Brândușa Munteanu <i>Colecția Cuza din patrimoniul Muzeului Unirii Iași</i>	123
Ștefania Dinu <i>Doamna Elena Cuza – bunătate, modestie și candoare</i>	124

Daniela Mătășaru-Ionescu <i>Învățământul pentru fete în Piatra-Neamț la cumpăna secolelor XIX-XX ..</i>	126
Daniel Pavăl <i>Sărbători, spectacole și divertisment la Piatra-Neamț (1864-1916)</i>	127
Macrina Oproiu <i>Everyday life at the Pelișor Castle (1903-1927)</i>	128
Ana-Cristina Scurtu <i>Serviciul sanitar în primul deceniu al secolului XX</i>	129
Iulia Butnariu, Relu Butnariu <i>Sănătatea publică din județul Roman în anii Primului Război Mondial</i>	130
Sorin Iftimi <i>„Marele Război” în artele plastice (1916-1918). Contribuția colecțiilor ieșene</i>	131
Costin Scurtu <i>Armata Română în Basarabia între anii 1918-1920</i>	133
Sorin Grumuș <i>Campania militară a Regimentului 15 Dorobanți „Războieni” din Ungaria în anul 1919</i>	134
Gheorghe Radu <i>Din istoricul prefecturii județelor Neamț și Roman. Reglementări legislative (1864-1968)</i>	137
Dan Mihăilescu <i>Locotenentul Gavril Danielescu – Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”</i>	139
Mihaela-Cristina Verzea, Nicolae Dumitrașcu <i>Rapoarte ale preoților ortodocși din Eparhia Romanului în anii Primului Război Mondial (1916-1918)</i>	141
Mihaela Tudose <i>Ateneul Popular Tătărași (1918-1920). 100 de ani de la înființare</i>	143
Ion Giurcă <i>Aspecte referitoare la inițiativa lui Nicolae Iorga privind construirea Mănăstirii „Maicii Domnului Tuturor Mângâierilor”</i>	144

Cristina Păiușan-Nuică <i>Romania's relations with the Kingdom of Jordan during the communist period</i>	145
Ana-Maria Cătănuș <i>Studying communism from inside. Mihai Botez and the analysis of the „second world”</i>	149
Mihaela Marcu-Bogan <i>Educația muzeală – rolul ei în cunoașterea patrimoniului local și formarea cetățeanului responsabil</i>	150
<i>RESTAURARE – CONSERVARE</i>	152
Viorica Vasilache, Otilia Mircea <i>Studiul unor obiecte de podoabă din colecțiile Muzeului de Istorie Roman</i>	153
Nicoleta Vornicu <i>Particularități în cercetarea criminalistică a bunurilor culturale mobile. Studiu de caz</i>	154
Ligia Otilia Teodor <i>Particularități în restaurarea-conservarea unor obiecte de sticlă</i>	155
Otilia Mircea, Viorica Vasilache <i>Restaurarea unor obiecte de podoabă descoperite la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului în anul 2015</i>	156
Mary-Claudia Moței <i>Vas de provizie din Castrul de la Râșnov – restaurare și conservare</i>	157
Otilia Mircea, Ana Lăcrămioara Băcăoanu <i>Restaurarea unor vase din epoca bronzului descoperite în anul 2015 la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului</i>	158
Constantin Aparaschivei, Alina-Elena Aparaschivei <i>Restaurarea obiectelor ceramice pentru recuperarea semnificațiilor inițiale ale acestora</i>	159
Petronela Fotea <i>O metodă de conservare in situ asupra monumentelor la Muzeul Național al Țăranului Român</i>	160

Mariana Apvăloaei <i>Conservarea speciilor floristice colectate din parcul dendrologic Climești (județul Neamț)</i>	161
Otilia Mircea, Ana Lăcrămioara Băcăoanu, Dan Gianni Spătariu <i>Intervenții de laborator și documentații grafice ale unor piese de ceramică și metal descoperite la Biblioteca Municipală „George Radu Melidon” Roman</i>	162
ARTĂ ȘI MEMORIALISTICĂ	163
Ana-Elisabeta Coșereanu <i>Donația Vasile Filip</i>	164
Dorina Horătău <i>Memoria locului</i>	166
Lăcrămioara Agrigoroaiei <i>G.T. Kirileanu – Scrisori</i>	170
Lidia Alexie <i>George Enescu în presa franceză. Revista „L’Echo Musical”, 1905</i>	173
Liviu Șoptelea <i>Tehnica picturii în ulei. Studiu de caz: Mihai Bandac – Dimineață de iarnă</i>	175
Manole Brihuneț <i>Stâlpi comemorativi din Bazinul Râului Nistru – fenomen unic în arta memorialistică românească a secolului al XVIII-lea</i>	178
Mihail Voicu <i>Expoziția „I S T O R I A. 2018”</i>	180
Otilia Boeru <i>Învățământul artistic specializat în cadrul Universității Naționale de Arte din București: Arte textile – Design textil</i>	183
Silvia Trăistariu <i>Teoria dialogică în arta contemporană (Expoziția GEST – dialogical graphics)</i>	184

Roxana-Elena Diaconu	
<i>Ion Creangă – de la învățăcel la învățător</i>	185
Lista autorilor	186

PROGRAM

Miercuri, 22 mai

Grand Hotel „Ceahlău”

12:00-19:00

- sosirea și cazarea invitaților.

20:00

- cina.

Muzeul de Istorie și Arheologie

13:00 – 18:00

- înregistrarea invitaților;
- vizitarea expozițiilor permanente și temporare ale muzeelor din Piatra-Neamț.

Joi, 23 mai

Grand Hotel „Ceahlău”

08:00

- mic-dejun.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni

11:00 – 13:00

- ceremonia de deschidere;
- lansarea volumului XXXIII-XXXIV al revistei ***Memoria Antiquitatis***.

Grand Hotel „Ceahlău”

14:00

- prânz.

Muzeul de Istorie și Arheologie

16:00 – 19:00

- lucrările secțiilor de *științe-naturale, istorie și restaurare-conservare*.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni

16:00 – 19:00

- lucrările secțiunii de arheologie.

Muzeul de Artă

16:00 – 19:00

- lucrările secțiunii de artă și memorialistică.

Grand Hotel „Ceahlău”

20:00

- cina.

Vineri, 24 mai

Grand Hotel „Ceahlău”

08:00

- mic-dejun.

Muzeul de Istorie și Arheologie

10:00 – 13:00

- lucrările secțiunilor de *științe-naturale, istorie și restaurare-conservare*.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni

10:00 – 13:00

- lucrările secțiunii de arheologie.

Muzeul de Artă

10:00 – 13:00

- lucrările secțiunii de artă și memorialistică.

Muzeul de Istorie și Arheologie

14:00

- închiderea lucrărilor;
- plecarea invitaților.

COMUNICĂRI

ȘTIINȚE NATURALE

Joi, 23 mai

GEOLOGIE

Moderator: Prof. Univ. Dr. **VLAD A. CODREA**

16:00 – 16:20

Dorin Sorin Baci

Anticlinalul Doamna-Horaița, semifereastra Bistrița, pânza Cutelor Marginale (Vrancei) – cută diapiră sau asociație cute-falie de propagare ?

16:20 – 16:40

Nicolae Trif, Vlad A. Codrea, Bogdan Torcărescu

First report of the fossil shark Notidanodon lanceolatus (Woodward, 1886) in Romania

16:40 – 17:00

Alexandru Solomon, Vlad A. Codrea, Márton Venczel, Thierry Smith

Detalii odontologice complementare asupra multituberculatului maastrichtian Barbatodon oardaensis de la Oarda de Jos (județul Alba, România)

17:00 – 17:20

Ionuț Grădianu, Marian Bordeianu

Revizuirea speciei Morone major (Agassiz) (Perciformes: Moronidae) din formațiunile oligocene de la Piatra-Neamț. Prima semnalare a genului Morone în Oligocenul din România

17:20 – 17:40

Vlad A. Codrea, Marian Bordeianu, Nicolae Trif, Alexandru Solomon, Ionuț Grădianu

Bio-evenimente continentale neogene în Platformele Moldovenească și Scitică documentate de asociațiile de vertebrate

17:40 – 18:00

Sergiu Loghin, Simina Dumitrița Dumitriu

Studiul micropaleontologic și sedimentologic al depozitelor sarmațiene (Miocen mediu) de pe Pârâul Ciofoaia (Platforma Moldovenească) – considerații biostratigrafice și paleoecologice

18:00 – 18:20

Viorel Ionesi, Silvia Mare, Ionuț Grădianu, Simina Dumitrița Dumitriu, Sergiu Loghin, Simona Cibotarașu, Cristinel Matei

*Fauna fosilă din depozitele argiloase aparținând Formațiunii cu *Cryptomactra* utilizate ca terenuri de fundare pentru construcția podului peste Bahlui din zona Spitalul Arcadia – Ștrandul Municipal Iași (studiu preliminar)*

18:20 – 18:40

Marian Bordeianu, Vlad A. Codrea, Alexandru Solomon

Lophocricetus cimishliensis (Mammalia: Rodentia) în depozitele miocen superioare de la Crețești – Dobrina 1 (județul Vaslui, România)

18:40 – 19:00

Aurelian Popescu

*Prezența speciei *Mammuthus meridionalis* (Nesti, 1825) pe teritoriul localității Galicea Mare (județul Dolj, România)*

Vineri, 24 mai

BIOLOGIE

Moderator: Prof. Univ. Dr. Emeritus **IONEL ANDRIESCU**

10:00 – 10:20

Bogdan Tomozii, Petruța Blidirișanu, Maria Apetrei, Cătălina Ivan

In memoriam – muzeograf Constantin Tărăbuță (1931-2003)

10:20 – 10:40

Cătălina Ivan

Plante endemice în colecția Muzeului de Științele Naturii Roman

10:40 – 11:00

Emilian Pricop, Bogdan-Mihai Negrea

Invasive plant species in the spreading process in Bistrița River Basin (Romania)

11:00 – 11:20

Bogdan-Mihai Negrea, Emilian Pricop

*Reconsideration of *Pietrosia laevitomentosa* Nyárády ex Sennikov based on new, published, genetical classification of *Andryalla* genus*

11:20 – 11:40

Cecilia Șerban

Țingide (Insecta / Heteroptera) din patrimoniul științific al Complexului Muzeal de Științele Naturii Galați

11:40 – 12:00

Ionel Andriescu

Calcidoidele (Hymenoptera, Chalcidoidea) înregistrate în județul Neamț și în unele zone adiacente – diversitate și aspecte faunistice

12:00 – 12:20

Ioan Moglan, Elena Daniela Prelipcean

Diversitatea Coccinelidelor (Coleoptera: Coccinellidae) din cultura de secară din localitățile Rădăuți (județul Suceava) și Mihăileni (județul Botoșani)

12:20 – 12:40

Ionela Boboc

Lepidoptere diurne identificate în localitatea Dumbrava Roșie (județul Neamț) în perioada iunie-septembrie 2008

12:40 – 13:00

Ionel Andriescu, Ioan Moglan, Irinel Oancea-Constantineanu

Cercetările privind fundamentarea combaterii biologice a unor insecte dăunătoare, desfășurate la Stațiunea de Cercetări Biologice, Geologice și Geografice „Stejarul” de la Pângărați, în perioada 1970-1976

13:00 – 13:20

Gabriela Virgă

Observații avifaunistice în perimetrul orașului Roman

ARHEOLOGIE

Joi, 23 mai

Moderator: Dr. LUCIAN MUNTEANU

16:00 – 16:20

Florin-Ionuț Lupu, Daniel-Dumitru Popa, Elena-Cristina Nițu, Marin Cârciumaru, Ovidiu Cîrstina, Andrei Smeu, Marian Leu
Noi descoperiri paleolitice la Piatra-Neamț

16:20 – 16:40

Marian Leu, Mihai Matei, Daniel-Dumitru Popa, Florin-Ionuț Lupu, Elena-Cristina Nițu, Marin Cârciumaru, Ovidiu Cîrstina
Observații tehnice asupra unei colecții de materiale litice descoperite la Izvorul Alb – Bicaz

16:40 – 17:00

Constantin Preoteasa, Carsten Mischka, Doris Mischka
Cercetări arheologice interdisciplinare neinvazive în cuprinsul siturilor Precucuteni-Cucuteni din Depresiunea Cracău-Bistrița a Subcarpaților Moldovei

17:00 – 17:20

Constantin Aparaschivei
Prelucrarea ceramicii culturii Precucuteni. Noi propuneri metodologice

17:20 – 17:40

Sergiu Bodean
Contribuții la cunoașterea locuirii eneolitice din raza satului Cărbuna (raionul Ialoveni, Republica Moldova)

17:40 – 18:00

Vasile Diaconu, Ciprian-Dorin Nicola, Constantin Preoteasa, Alexandru Gafincu
Cercetările arheologice de la Răucești-„Dealul Munteni” (județul Neamț), din anii 2015-2018

18:00 – 18:20

Sergiu Bodean, Vlad Vornic, Ion Ciobanu
Ceramica așezării Cucuteni A de la Cobani (raionul Glodeni, Republica Moldova). Considerații preliminare

18:20 – 18:40

Florentina-Carmen Oleniuc

Cultivarea plantelor și interpretarea macroresturilor vegetale și amprentelor lor, evidente pe materialele arheologice din așezarea Cucuteni A-B de la Vorniceni-„Pod Ibăneasa” (județul Botoșani)

18:40 – 19:00

Florentina-Carmen Oleniuc

Date arheozoologice privind pescuitul în așezarea Cucuteni A-B de la Vorniceni-„Pod Ibăneasa” (județul Botoșani)

19:00 – 19:20

Adela Kovács

Titirezi, discuri și mici piese de lut descoperite la Drăgușeni-„Ostrov” (județul Botoșani)

Vineri, 24 mai

Moderator: Dr. ANGELA SIMALCSIK

10:00 – 10:20

Alexandru Gafincu, Vasile Diaconu, Silviu-Constantin Ceaușu

Evaluarea unor situri arheologice din bazinul râului Cracău. O analiză microzonală pe teritoriul satului Căciulești (comuna Girov, județul Neamț)

10:20 – 10:40

George Dan Hânceanu

Așezarea din secolele VI-VII p. Chr. de la Roșiori – Dulcești (județul Neamț). Cuptoarele amenajate în exteriorul locuințelor

10:40 – 11:00

Angela Simalcsik

Starea de sănătate și preocupările cotidiene ale membrilor comunității medievale de la Brad

11:00 – 11:20

Robert Daniel Simalcsik

Date paleodemografice și caractere tipologice la populația medievală de la Brad

11:20 – 11:40

Lucian Munteanu, Ana Boldureanu, Vasile Ursachi, George Dan Hânceanu

Descoperiri monetare în necropola de la Brad (comuna Negri, județul Bacău)

11:40 – 12:00

Silviu-Constantin-Ceaușu, Alexandru Gafincu, Constantin Preoteasa, Vasile Diaconu

Cercetarea arheologică preventivă de la Moreni (comuna Văleni, județul Neamț)

12:00 – 12:20

George Bilavschi, Sever Boțan, Ștefan Honcu, Cătălin Hriban, Ludmila Pîrnău

Topografia zonei Sf. Gheorghe – Lozonschi din Iași la începutul secolului al XIX-lea. Considerații arheologice

12:20 – 12:40

**Silviu-Constantin Ceaușu, Constantin Preoteasa, Alexandru Gafincu,
Vasile Diaconu**

*Cercetările arheologice preventive de la Turturești-„Podul de Piatră”
(comuna Girov, județul Neamț)*

ISTORIE

Joi, 23 mai

Moderatori: Prof. Univ. Dr. **ION GIURCĂ**, Dr. **ȘTEFANIA DINU**

16:00 – 16:20

Cora Botezatu

„Capricii” – Seria de acuarele pictate de Petru Botezatu în decurs de 12 zile în Lagărul de Refugiați Traiskirchen (Austria)

16:20 – 16:40

Corina Rezneac

Foile de zestre – sursă de studiere a identității feminine basarabene (secolul XIX - începutul secolului XX)

16:40 – 17:00

Brândușa Munteanu

Colecția Cuza din patrimoniul Muzeului Unirii Iași

17:00 – 17:20

Ștefania Dinu

Doamna Elena Cuza – bunătate, modestie și candoare

17:20 – 17:40

Daniela Mătășaru-Ionescu

Învățământul pentru fete în Piatra-Neamț la cumpăna secolelor XIX-XX

17:40 – 18:00

Daniel Pavăl

Sărbători, spectacole și divertisment la Piatra-Neamț (1864-1916)

18:00 – 18:20

Macrina Oproiu

Everyday life at the Pelișor Castle (1903-1927)

18:20 – 18:40

Ana-Cristina Scurtu

Serviciul sanitar în primul deceniu al secolului XX

18:40 – 19:00

Iulia Butnariu, Relu Butnariu

Sănătatea publică din județul Roman în anii Primului Război Mondial

Vineri, 24 mai

Moderatori: Dr. **SORIN IFTIMI**, Dr. **COSTIN SCURTU**

09:00 – 09:20

Sorin Iftimi

„Marele Război” în artele plastice (1916-1918). Contribuția colecțiilor ieșene

09:20 – 09:40

Costin Scurtu

Armata Română în Basarabia între anii 1918-1920

09:40 – 10:00

Sorin Grumuș

Campania militară a Regimentului 15 Dorobanți „Războieni” din Ungaria în anul 1919

10:00 – 10:20

Gheorghe Radu

Din istoricul prefecturii județelor Neamț și Roman. Reglementări legislative (1864-1968)

10:20 – 10:40

Dan Mihăilescu

Locotenentul Gavril Danielescu – Cavalier al Ordinului „Mihai Viteazul”

10:40 – 11:00

Mihaela-Cristina Verzea, Nicolae Dumitrașcu

Rapoarte ale preoților ortodocși din Eparhia Romanului în anii Primului Război Mondial (1916-1918)

11:00 – 11:20

Mihaela Tudose

Ateneul Popular Tătărași (1918-1920). 100 de ani de la înființare

11:20 – 11:40

Ion Giurcă

Aspecte referitoare la inițiativa lui Nicolae Iorga privind construirea Mănăstirii „Maicii Domnului Tuturor Mângâierilor”

11:40 – 12:00

Florin Ghimiș

Mănăstirea „Regina Maria” din Poiana Crivaia. Film documentar

12:00 – 12:20

Cristina Păiușan-Nuică

Romania's relations with the Kingdom of Jordan during the communist period

12:20 – 12:40

Ana-Maria Cătănuș

Studying communism from inside. Mihai Botez and the analysis of the „second world”

12:40 – 13:00

Mihaela Marcu-Bogan

Educația muzeală – rolul ei în cunoașterea patrimoniului local și formarea cetățeanului responsabil

RESTAURARE – CONSERVARE

Joi, 23 mai

Moderator: Dr. **PETRONELA FOTEA**

16:00 – 16:20

Viorica Vasilache, Otilia Mircea

Studiul unor obiecte de podoabă din colecțiile Muzeului de Istorie Roman

16:20 – 16:40

Nicoleta Vornicu

Particularități în cercetarea criminalistică a bunurilor culturale mobile.

Studiu de caz

16:40 – 17:00

Ligia Otilia Teodor

Particularități în restaurarea – conservarea unor obiecte de sticlă

17:00 – 17:20

Otilia Mircea, Viorica Vasilache

Restaurarea unor obiecte de podoabă descoperite la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului în anul 2015

17:20 – 17:40

Mary-Claudia Moței

Vas de provizii din Castrul de la Râșnov – restaurare și conservare

17:40 – 18:00

Otilia Mircea, Ana Lăcrămioara Băcăoanu

Restaurarea unor vase din epoca bronzului descoperite în anul 2015 la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

18:00 – 18:20

Constantin Aparaschivei, Alina-Elena Aparaschivei

Restaurarea obiectelor ceramice pentru recuperarea semnificațiilor inițiale ale acestora

18:20 – 18:40

Petronela Fotea

O metodă de conservare in situ asupra monumentelor la Muzeul Național al Țăranului Român

18:40 – 19:00

Mariana Apăvăloaei

Conservarea speciilor floristice colectate din parcul dendrologic Climești (județul Neamț)

19:00 – 19:20

Otilia Mircea, Ana Lăcrămioara Băcăoanu, Dan Gianni Spătariu

Intervenții de laborator și documentații grafice ale unor piese de ceramică și metal descoperite la Biblioteca Municipală „George Radu Melidon” Roman

ARTĂ ȘI MEMORIALISTICĂ

Joi, 23 mai

Moderator: MIHAIL VOICU

16:00 – 16:20

Ana-Elisabeta Coșereanu

Donația Vasile Filip

16:20 – 16:40

Liviu Șoptelea

Tehnica picturii în ulei. Studiu de caz: Mihai Bandac – Dimineață de iarnă

16:40 – 17:00

Dorina Horățău

Memoria locului

17:00 – 17:20

Mihail Voicu

Expoziția „I S T O R I A. 2018”

17:20 – 17:40

Diana Nicorici

Accesorii și articole de bijuterii pentru copii: tendințe, semnificație și perspective

17:40 – 18:00

Manole Brihuneț

Stâlpi comemorativi din Bazinul Râului Nistru – fenomen unic în arta memorialistică românească a secolului al XVIII-lea

18:00 – 18:20

Lăcrămioara Agrigoroaiei

G.T. Kirileanu – Scrisori

18:20 – 18:40

Liliana Condraticova

Arta bijuteriilor din Moldova în a doua jumătate a secolului al XX-lea: maestri, capodopere, tendințe

18:40 – 19:00

Otilia Boeru

Învățământul artistic specializat în cadrul Universității Naționale de Arte din București: Arte textile – Design textil

Vineri, 24 mai

Moderator: ROXANA-ELENA DIACONU

10:00 – 10:20

Manuela Irina Țibulcă

Proiectele de pedagogie muzeală și rolul lor în atragerea publicului de artă al Muzeului Bucovinei

10:20 – 10:40

Silvia Trăistariu

Teoria dialogică în arta contemporană (Expoziția GEST – dialogical graphics)

10:40 – 11:00

Roxana-Elena Diaconu

Ion Creangă – de la învățăcel la învățător

11:00 – 11:20

Lidia Alexie

George Enescu în presa franceză. Revista „L'Echo Musical”, 1905

REZUMATE

ȘTIINȚE NATURALE

geologie

**ANTICLINALUL DOAMNA-HORAIȚA,
SEMIFEREASTRA BISTRIȚA,
PÂNZA CUTELOR MARGINALE (VRANCEI) –
CUTĂ DIAPIRĂ SAU ASOCIAȚIE CUTE-FALIE DE PROPAGARE ?**

Dorin Sorin Baci

***Cuvinte-cheie:** Cretacic-Miocen Inferior, Carpații Orientali, Pânza Cutelor Marginale, anticlinal diapir, asociația cute-falie de propagare.*

Anticlinalul diapir Doamna-Horaița este situat în semifereastră tectonică Bistrița din cadrul pânzei Cutelor Marginale (Vrancei), flișul extern al Carpaților Orientali. Caracterul diapir este conferit de prezența în axul anticlinalului a unui nucleu faliat și strivit de roci cretacice în facies de Audia, mecanismul genetic rezidă din sincronismul cutării cu procesul de sedimentare astfel nucleul format în adâncime reușește să străpungă bolta anticlinală conferind cutei un aspect diapir.

Structura majoră Doamna-Horaița este un anticlinal deversat cu vergență estică de aproximativ 60°, în alcătuirea lui intrând formațiuni geologice de vârstă cretacică, ce reprezintă nucleul cutei, iar pe flancuri și în structurile adiacente avem formațiuni paleocen-eocene, oligocene și miocen inferioare.

Structogeneza pânzei Cutelor Marginale Vrancei s-a realizat în trei etape principale, fragmentarea producându-se sub acțiunea șariajului pânzei de Tarcău. O primă etapă din evoluția pânzei de încălecare o reprezintă formarea structurii interne, cutarea, falierea și formarea structurilor de tip solzi din timpul mișcărilor stirice vechi (Burdigalian), etapă ce a dus și la formarea anticlinalului major Doamna-Horaița. Ulterior, în timpul tectogenezei stirice noi din Badenian s-a produs desprinderea de pe soclu și avansarea peste molasa pericarpatică, urmând ca, în tectogeneza modavică (Volhinian), întregul ansamblu al pânzelor carpatice să fie șariat peste zona de vorland.

Cercetările asupra catenelor de orogen au arătat că între cute și falii există o strânsă legătură, practic se descriu asociații de cute-falii. Așadar, putem folosi geometria unei cute expuse la suprafață pentru a deduce poziția și geometria unei falii în adâncime. Cele mai cunoscute asociații cute-falie

sunt asociația cute-falie curbă (*fault-bend folds*) și asociația cute-falie de propagare (*fault-propagation folds*).

Anticlinalul deversat Doamna-Horaia determină aranjamentul structural în sectorul central și nordic al semiferestrei Bistrița. Din analiza hărților geologice publicate și activității de teren se observă clar, cel puțin pentru partea sudică a anticlinalului între râul Bistrița și pârâul Calu, că avem o asociație de cute respectiv către platformă (est) sinclinalul deversat Văleni și către orogen (vest) sinclinalul drept Șoimu-Stăunoiu. Flancul estic are înclinări mari 60° - 70° și este asociat cu o falie inversă.

În concluzie toate aceste caractere de suprafață demonstrează structural că anticlinalul deversat Doamna-Horaia reprezintă de fapt o asociație tipică cute-falie de propagare în care „nucleul” este reprezentat de o structură de tip *pop-up* (structură expulzată după 2 falii inverse).

**FIRST REPORT OF THE FOSSIL SHARK
NOTIDANODON LANCEOLATUS (WOODWARD, 1886)
IN ROMANIA**

**Nicolae Trif,
Vlad A. Codrea,
Bogdan Torcărescu**

Keywords: *shark, latest early Cretaceous, Fieni, Ialomița Valley.*

The shark *Notidanodon lanceolatus* is here reported from the uppermost Lower Cretaceous strata of the Teleajen Nappe in the southern area of Southern Carpathians. The specimen was found a few decades ago in an outcrop nearby Fieni and is now part of the collection of the Geological National Museum in Bucharest. This specimen documents the oldest representative of the family Hexanchidae in Romania and is among the few reported occurrences worldwide. The relationship with the autochthonous glauconite from the hosting rock suggests a continental shelf environment of this shark.

Previously the species was known only in Europe from Russia, England and Germany. The current record indicates the southernmost record of the species in Europe. The relation with the glauconite deposit from the host rock is indicative for a continental shelf environment for this species, in accord with other representatives of the family.

**DETALII ODONTOLOGICE COMPLEMENTARE
ASUPRA MULTITUBERCULATULUI MAASTRICHTIAN
BARBATODON OARDAENSIS
DE LA OARDA DE JOS (JUDEȚUL ALBA, ROMÂNIA)**

**Alexandru Solomon,
Vlad A. Codrea,
Márton Venczel,
Thierry Smith**

Cuvinte-cheie: *multituberculate, Insula Hațeg, Cretacic Superior, România.*

Mamiferele multituberculate cretacice superioare sunt extrem de rare în Europa, fiind semnalate exclusiv din depozitele maastrichtiene continentale ale așa-numitei „Insule Hațeg”. Au fost recuperate resturi de multituberculate din bazinele sedimentare Hațeg și Rusca Montană, precum și din sectorul de sud-vest al Bazinului Transilvaniei (fig. 1). Toate multituberculatele maastrichtiene descoperite în România revin exclusiv familiei Kogaionidae. După limita Cretacic / Paleogen, multituberculatele Kogaionidae au fost semnalate, în afara României și în Franța, Belgia și Spania.

Această lucrare aduce detalii complementare asupra dentiției speciei *Barbatodon oardaensis*. Cercetările recente de teren efectuate în sectorul de sud-vest al Bazinului Transilvaniei („Aria de sedimentare Metaliferi”) au dus la descoperirea de noi resturi dentare de Kogaionidae. Aceste noi fosile provin din partea superioară a aflorimentului numit ODA (fig. 2) din localitatea tip a speciei – Oarda de Jos (județul Alba).

Morfologia noilor jugali descoperiți, precum și cea a incisivilor indică apartenența lor la specia *B. oardaensis*, cel mai mic kogaionid cretacic superior cunoscut până în prezent. Noul material confirmă variabilitatea intraspecifică deja semnalată la această specie, precum și reprezentarea monospecifică a multituberculatelor în asociația fosiliferă recuperată din topul succesiunii ODA. De asemenea, date asupra morfologiei incisivilor – superiori și inferiori (fig. 3) –, necunoscute până acum la această specie au putut fi evidențiate.

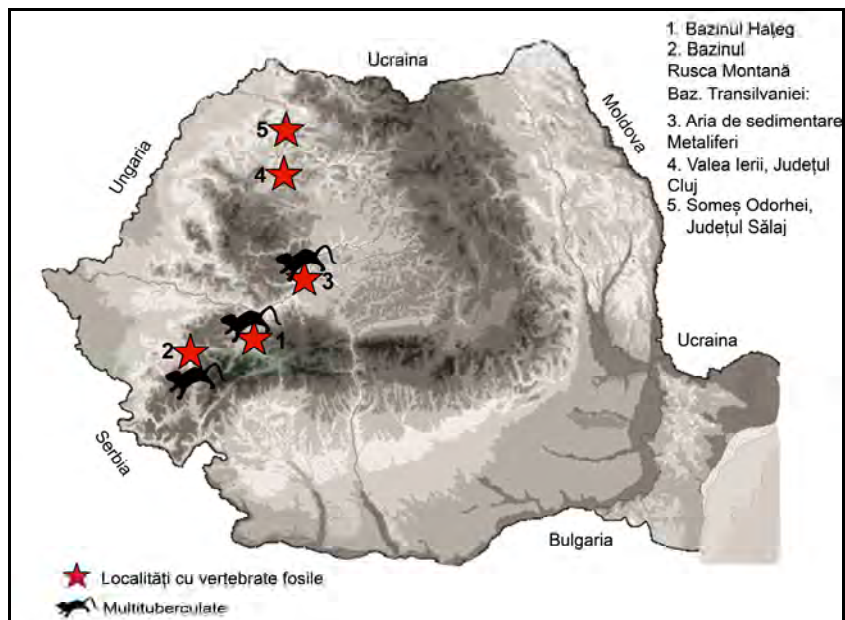

Fig. 1. Zonele din România în care aflorează depozite cretacic superioare continentale, cu indicarea aparițiilor de multituberculatae.

Fig. 2. Aflorimentul ODA, Oarda de Jos (județul Alba).

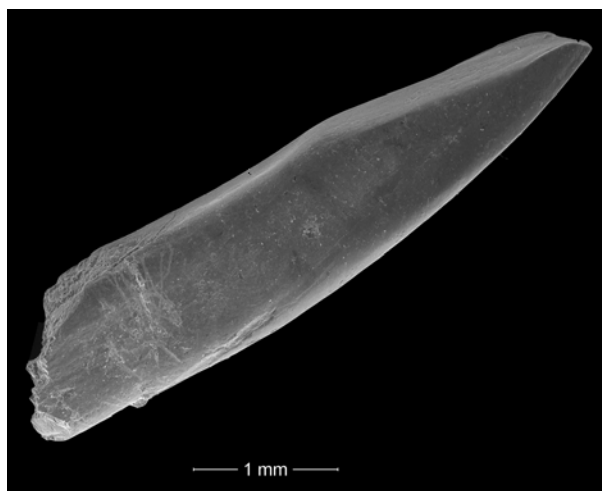

Fig. 3. *Incisiv inferior de Barbatodon oardaensis.*

**REVIZUIREA SPECIEI *MORONE MAJOR* (AGASSIZ)
(PERCIFORMES: MORONIDAE)
DIN FORMAȚIUNILE OLIGOCENE DE LA PIATRA-NEAMȚ.
PRIMA SEMNALARE A GENULUI *MORONE*
ÎN OLIGOCENUL DIN ROMÂNIA**

**Ionuț Grădianu,
Marian Bordeianu**

Cuvinte-cheie: pești fosili, Oligocen, Piatra-Neamț, Vrancea, România.

Familia Moronidae cuprinde pești anadromi care populează cu preponderență apele oceanice de coastă, salmastre și de apă dulce, din Europa, nordul Africii și America de Nord (Golful Mexic). Specimene fosile, ce aparțin acestei familii au fost semnalate la nivel de Cenozoic în Europa (Eocen: Italia, Germania, Cehia; Oligocen: Belgia, România; Miocen: Germania, Austria, Ungaria, Bulgaria, Republica Moldova), pe bază de otolite și schelete. Mare parte dintre speciile fosile descrise pe bază de schelete, au nevoie de revizuire. În România, primul specimen fosil atribuit acestei familii, *Morone major* (Agassiz), a fost descris în 1976 din Formațiunea disodilelor inferioare (Muntele Cozla, Piatra Neamț); morfologia generală a corpului, caracterele osteologice și meristice nu sunt caracteristice familiei Moronidae și în consecință este necesară reîncadrarea sistematică.

Această lucrare are ca scop reanalizarea speciei *Morone major* din Oligocenul de la Piatra-Neamț și semnalarea primului specimen aparținând genului *Morone* în formațiunile oligocene din România (Formațiunea marnelor brune bituminoase – Pârâul Coza, județul Vrancea).

**BIO-EVENIMENTE CONTINENTALE NEOGENE ÎN
PLATFORMELE MOLDOVENEASCA ȘI SCITICĂ DOCUMENTATE
DE ASOCIAȚIILE DE VERTEBRATE**

**Vlad A. Codrea,
Marian Bordeianu,
Nicolae Trif,
Alexandru Solomon,
Ionuț Grădianu**

***Cuvinte-cheie:** platforme, paleontologia vertebratelor, medii continentale, Moldova, România.*

Domeniile platformice din estul României – i.e. platformele Moldovenească și Scitică –, prin evoluțiile lor geologice oferă posibilitatea urmării unor bio-evenimente continentale care s-au succedat pe parcursul Neogenului. Sub acest aspect, prezintă interes depozitele sedimentare care constituie cea de a treia și ultima megasecvență sedimentară, în bună parte comună ambelor platforme în discuție. Ea a debutat în Miocenul Mediu (Badenian), sedimentarea putând fi urmărită până în Cuaternar. În privința depozitelor neogene, succesiunea este mai completă în Platforma Scitică în raport cu cea Moldovenească, consecință a modelului tectonic monoclinal, factor esențial de control în distribuția rocilor sedimentare.

În Neogen, apele Mării Paratethys s-au retras gradual din ariile platformice din Moldova, dinspre nord-vest înspre sud-est. Pe uscaturile nou apărute, ecosisteme continentale specifice s-au instalat. La nivelul faunelor, comunitățile de vertebrate neogene au semnificații deosebite sub aspect stratigrafic, dar și ca elemente indicative pentru reconstituirile paleoambientale. Sub aspect general, la fel ca în întreaga Europă, și în regiunea specificată a existat o tendință de degradare climatică graduală, între evenimentul de Optimum Climatic Miocen Mediu și începutul Cuaternarului. Pe fondul acestor tendințe climatice și al unei continue redistribuiri a domeniilor imers / emers, s-au petrecut o serie de bio-evenimente, între care sunt de reținut îndeosebi ocurențe și extincții ale unor taxoni. În anumite intervale de timp geologic, procese ample de migrație la scară continentală, dar și inter-continentale au avut loc.

Lucrarea punctează o serie dintre aceste evenimente, precum invazia hipparionilor sau reconfigurări prin migrații ale comunităților de vertebrate în Miocenul Superior și Pliocen, în aria circum-Pontică. Este subliniat potențialul remarcabil paleontologic al depozitelor continentale din Moldova, încă departe de a fi suficient investigat.

**STUDIUL MICROPALÉONTOLOGIC ȘI SEDIMENTOLOGIC
AL DEPOZITELOR SARMAȚIENE (MIOCEN MEDIU)
DE PE PÂRÂUL CIOFOAIA (PLATFORMA MOLDOVENEASCĂ) –
CONSIDERAȚII BIOSTRATIGRAFICE ȘI PALEOECOLOGICE**

**Sergiu Loghin,
Simina Dumitrița Dumitriu**

Cuvinte-cheie: microfosile, paleoecologie, Miocen mediu, sedimentologie, biostratigrafie.

Lucrarea de față prezintă analiza sedimentologică și micropaleontologică a unei succesiuni sedimentare de 26 de metri ce aflorază pe Pârâul Ciofoaia, afluent de dreapta al Șomuzului Mare, situate în comuna Preutești, județul Suceava.

Depozitele studiate aparțin din punct de vedere lito- și biostratigrafic Formațiunii de Șomuz, fiind amplasate între nivelele calcaro-grezoase Arghira I și Arghira II.

Asociația de foraminifere identificată în probele analizate, i.e., *Elphidium rugosum*, *Elphidium antonium*, *Varidentella reussi*, *Porosononion subgranosum*, *Ammonia beccarii*, indică vârsta de Sarmațian inferior (Volhinian inferior) pentru depozitele studiate.

În urma analizei faciesurilor sedimentare, au fost identificate 13 faciesuri sedimentare, grupate pe criterii geometrice și genetice în patru asociații de faciesuri.

Asociația de faciesuri I – predominant argiloasă, constituită din depozite heterolitice *wavy* și lentile nisipoase cu laminație oblică de valuri, corespunde subdomeniului depozițional *shoreface* inferior - tranziție *offshore*;

Asociația de faciesuri II – formată preponderent din nisipuri cu laminație oblică și stratificație *hummocky* și *swalley*, a fost atribuită subdomeniului *shoreface* median;

Asociația de faciesuri III – nisipuri masive cu laminație oblic tangențială – a fost atribuită subdomeniului *shoreface* superior;

Asociația de faciesuri IV– constituită în mare parte din argile și siltite cu lentile de nisip și două nivele cărbunoase de grosimi centimetrice, corespunzătoare subdomeniului depozițional *backshore*.

Recurența pe verticală a asociațiilor de faciesuri indică acumularea sedimentelor analizate într-un domeniu depozițional marin-costier nedeltaic, influențat de oscilații ale nivelului de bază astfel: regresivitate marină cu progradarea sistemelor depoziționale (*offshore*-tranziție (A.f.1) → *shoreface* inferior (A.f.2) → *shoreface* superior (A.f.3) → *backshore* (A.f.4)), urmat de o perioadă transgresivă asociată cu retrogradarea sistemelor depoziționale (*backshore* (A.f.4) → *shoreface* superior (A.f.3) → *shoreface* inferior (A.f.2)).

Asociația de foraminifere și ostracode identificată indică faptul că depozitele studiate s-au acumulat într-un interval de adâncime de 0-100 m.

**FAUNA FOSILĂ DIN DEPOZITELE ARGILOASE
APARTINÂND FORMAȚIUNII CU *CRYPTOMACTRA*
UTILIZATE CA TERENURI DE FUNDARE
PENTRU CONSTRUCȚIA PODULUI PESTE BAHLUI
DIN ZONA SPITALUL ARCADIA – ȘTRANDUL MUNICIPAL IAȘI
(STUDIU PRELIMINAR)**

**Viorel Ionesi,
Silvia Mare,
Ionuț Grădianu,
Simina Dumitrița Dumitriu,
Sergiu Loghin,
Simona Cibotarașu,
Cristinel Matei**

Cuvinte-cheie: microfosile, *Cryptomactra*, pești fosili, Miocen, foraj, Iași.

Cu ocazia realizării fundațiilor podului peste Râul Bahlui în zona Spitalul Arcadia - Ștrandul Municipal Iași am studiat resturi fosile din probe luate din depozitele argiloase aparținând Formațiunii cu *Cryptomactra* străbătute de forajele executate în vederea realizării piloților armați, între adâncimile de aproximativ 8-10 m și 24-26 m adâncime.

Au fost prelevate 12 probe micropaleontologice dintr-un foraj, la intervale de aproximativ 1,5 m (în care au fost găsite foraminifere, ostracode, otolite, spiculi de ascidieni, statolite de *Mysidae*, alge) și numeroase probe din partea bazală a 8 foraje, unde au fost întâlnite două niveluri (la aproximativ la 21,5 și respectiv 25 m adâncime), bogate de moluște (în principal *Cryptomactra*). În această parte am găsit și numeroase exemplare fosile de pești și amfipode.

Dacă în literatura de specialitate, în cadrul Formațiunii cu *Cryptomactra*, moluștele, foraminiferele, ostracodele, statolitele de *Mysidae* și otolitele sunt relativ bine cunoscute (vezi Ionesi *et alii*, 2005), nu același lucru se poate spune și despre pești (Macarovici, 1970, semnalează doar solzi de *Clupea* sp. și resturi scheletice de *Caranx* aff. *gracilis*), amfipode sau spiculii de ascidieni. Având în vedere că în probele luate de noi am găsit

numeroase exemplare de pești bine conservate și că amfipodele și spiculi de ascidieni nu au mai fost semnalăți până în prezent în această formațiune, considerăm că studiul de față poate constitui baza unei cercetări mai ample în vederea identificării de noi taxoni care pot aduce un plus de informație cu privire la diversitatea faunei de la acest nivel stratigrafic.

**LOPHOCRICETUS CIMISHLIENSIS (MAMMALIA: RODENTIA)
ÎN DEPOZITELE MIOCEN SUPERIOARE
DE LA CREȚEȘTI – DOBRINA 1
(JUDEȚUL VASLUI, ROMÂNIA)**

**Marian Bordeianu,
Vlad A. Codrea,
Alexandru Solomon**

Cuvinte-cheie: *microvertebrate, depozite continentale, Platforma Moldovenească, Miocen Superior, România.*

Evoluția paleogeografică neogenă a Platformei Moldovenești a fost determinantă în privința distribuției diferitelor tipuri de sedimente, a arilor emerse vs. submerse, implicit asupra genezei reliefului. Pe parcursul sedimentării celei de a treia megasecvențe, între Bedenian și Chersonian poate fi urmărită tendința graduală de substituire a mediilor marine și marin-salmastre, de către cele continentale. Acest context a fost favorizant pentru expansiunea comunităților faunistice terestre, prin procese de migrații pe diferite direcții în Europa, dar și la nivel intercontinental.

Prin studiul de față se dorește confirmarea în premieră a prezenței speciei *Lophocricetus cimishliensis* DELINSCHI 2014 în depozitele miocen superioare din localitatea Crețești – Dobrina 1 (județul Vaslui). Acest rozător viețuia în asociație cu diferite alte mamifere de talie mică (*Schizogaleryx*, *Spermophilinus*) sau mare (*Adcrocuta*, *Choerolophodon*, *Hippopotamodon* etc.), păsări, țestoase, amfibieni și reptile mici (*Macrovipera*, *Salamandridae*, *Pelobates*, *Lacerta*, *Ophisaurus* etc.). Acest taxon a fost descris inițial din localitățile Cimișlia, Gura Galbenă și Grădiște din Republica Moldova, ocurența lui fiind confirmată și pe teritoriul Ungariei în apropiere de Vértesacs, acesta fiind punctul extrem occidental al ariei sale de distribuție.

**PREZENȚA SPECIEI *MAMMUTHUS MERIDIONALIS* (NESTI, 1825)
PE TERITORIUL LOCALITĂȚII GALICEA MARE
(JUDEȚUL DOLJ, ROMÂNIA)**

Aurelian Popescu

Cuvinte-cheie: *Mammuthus meridionalis*, Pleistocen, Galicea Mare, Oltenia, România.

Localitatea Galicea Mare se află în Câmpia Băileștilor (parte a Câmpiei Române), pe malul drept al Pârâului Baboia, și aparține din punct de vedere administrativ județului Dolj, fiind situată la cca 50 km sud-vest de Craiova, pe drumul european E 79. Din punct de vedere geologic, teritoriul localității aparține Platformei Moesice.

În cursul lunii mai a anului 2018, în cariera Hau aflată pe teritoriul acestei localități, a fost descoperit un molar de proboscidian. Cariera exploatează pietrișuri subrotunjite / rotunjite, centimetrice, aflate într-o matrice de nisip grosier gălbui. Adus la Secția Științele Naturii a Muzeului Olteniei Craiova pentru examinare, s-a constatat că este fragmentat exact la mijloc, fiecare fragment păstrând 5 lamele întregi și câte un talon. Rădăcinile lipsesc, iar cimentul, cu aspect pământos, acoperă cu precădere partea antero labială. Molarul, un m2dex, a fost atribuit speciei *Mammuthus meridionalis* (Nesti, 1825).

În Oltenia (regiune care ocupă sud-vestul României, limitată de Carpații Meridionali la nord și vest, de Dunăre la sud și de Olt la est) descoperirile de *Mammuthus meridionalis* sunt relativ numeroase, această specie ocupând, ca frecvență a descoperirilor, locul I între proboscidieni.

biologie

**IN MEMORIAM MUZEOGRAF CONSTANTIN TĂRĂBUȚĂ
(1931-2003)**

**Bogdan Tomozii,
Petruța Blidirișanu,
Maria Apetrei,
Cătălina Ivan**

Cuvinte-cheie: *Constantin Tărăbuță, muzeografie, necrolog.*

Constantin Tărăbuță s-a născut la 26 martie 1933 în comuna Pufești (județul Vrancea). A absolvit studiile Facultății de Biologie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, promoția 1959. În anul 1961 se întoarce pe meleagurile natale dorind să pună bazele unui muzeu de științele naturii în Adjud. Își începe activitatea cu inițierea colecțiilor necesare amenajării viitoarelor expoziții. În anul 1962 se transferă la Roman, la îndemnul cunoscutului om de cultură Iulian Antonescu, pentru a participa la înființarea în orașul de pe malurile Moldovei a Muzeului de Științele Naturii, sub coordonarea lui Vasile Ursachi și sprijinul nemijlocit al autorităților locale. Cu posibilități financiare modeste, dar cu înflăcărată pasiune, dăruire și muncă susținută tânărul muzeograf pune bazele colecției de entomologie și achiziționează primele 150 de piese naturalizate, la care se adaugă și o colecție de animale vii, aparținând Grădinii Zoologice amenajată în curtea muzeului.

În cei 40 de ani de activitate muzeograful Constantin Tărăbuță, alături de colegii săi, amenajează câteva expoziții de bază de excepție, evidențiind capitalul natural al zonei de la confluența Siretului cu Moldova și constituie un patrimoniu muzeal valoros, care a înscris Muzeul de Științele Naturii în rândul instituțiilor de cultură de profil la nivel național.

PLANTE ENDEMICHE
ÎN COLECȚIA MUZEULUI DE ȘTIINȚELE NATURII ROMAN

Cătălina Ivan

Cuvinte-cheie: *endemism, endemic, plante.*

Muzeul de Științe Naturale Roman deține în patrimoniu o colecție de plante ce însumează aproximativ 15000 coli de ierbar. O mică parte din această colecție este reprezentată de speciile de plante endemice, indigene. În majoritate, aceste plante sunt endemisme carpatice, culese de specialiștii muzeului de-a lungul timpului, din diverse regiuni ale țării. Speciile și subspeciile endemice sunt încadrate în familii de plante diferite.

Familia Asteraceae este reprezentată prin speciile *Achillea schurii* Schultz., *Centaurea carpatica* (Porcius) Wagn., *Centaurea triumfetti* All. ssp. *pinnatifida* (Schur), *Centaurea pseudophrygia* L. ssp. *retezatensis* (Prod.) Dostal, *Chrysanthemum rotundifolium* W. et K. Exemplarele provin din Munții Rarău (județul Suceava), Cheile Șugăului (județul Bacău), Piatra Craiului (județul Brașov), Muntele Ceahlău și Codrul Slătioara (județul Neamț), Munții Retezat (județul Hunedoara).

Familia Caryophyllaceae – *Cerastium transsilvanicum* Schur, *Dianthus collinus* W. et K. ssp. *glabriusculus* (Kit.) și *Dianthus tenuifolius* Schur, *Gypsophila petraea* (Baumg.), *Silene dubia* Herb. Aceste plante au fost colectate în Munții Bucegi (județul Brașov) și Ceahlău (județul Neamț), în Zărnești (județul Brașov) și Piscul Rusului (județul Iași).

Familia Campanulaceae – *Campanula carpatica* Jacq. Exemplarele din colecție provin din Munții Rarău (județul Suceava), Ceahlău și Cheile Bicazului (județul Neamț), din Masivul Piatra Craiului (județul Brașov).

Familia Cruciferae – *Erysimum wittmanii* Zav. Această specie a fost găsită în Munții Rarău (Pietrele Doamnei – județul Suceava).

Familia Gentianacea – *Gentiana phlogifolia* Schott et Kotschy. Exemplarul provine din Bicaz Chei (județul Neamț).

Familia Iridaceae – *Iris brandzae* Prod. Planta a fost colectată din Valea lui David (județul Iași).

Familia Primulaceae – *Primula leucophylla* Pax. Exemplarele din colecție au fost culese în Covasna (județul Covasna) și în Munții Postăvaru (județul Brașov).

Familia Ranunculaceae – *Ranunculus carpaticus* Herb. Endemismul provine din Măgura Calului – Munții Bârgăului (județul Bistrița-Năsăud).

Familia Boraginaceae – *Symphytum cordatum* W. et K. Piesa din colecție a fost găsită în Cheile Zugreni (județul Suceava).

Piese alese au rezistat timpului și astăzi fac obiectul prezentei lucrări ce are drept scop evidențierea acestor bogății naturale, cu o valoare remarcabilă în patrimoniul național cultural.

INVASIVE PLANT SPECIES IN THE SPREADING PROCESS IN BISTRIȚA RIVER BASIN (ROMANIA)

**Emilian Pricop,
Bogdan-Mihai Negrea**

Keywords: *invasive alien plant species, ecosystem degradation, Eastern Carpathians, Bistrița River Basin.*

The invasive plant species are among the leading threats to the native flora. These are alien plant species that are competing for resources (space, water, nutrients and light), suppressing the growth of the native species. There are only a few studies regarding the presence and the impact of these invasive species in Bistrița River Basin. There are several invasive plant species that are rapidly spreading, we mention here the most aggressive ones: *Acer negundo* L., *Ailanthus altissima* (Miller) Swingle, *Ambrosia artemisiifolia* L. (= *A. elatior* L.), *Amorpha fruticosa* L. (fig. 1), *Elodea canadensis* Michx., *Impatiens glandulifera* Royle (fig. 2), *Reynoutria japonica* Houtt. (= *Fallopia japonica* (Houtt.)) Ronse Decr. (fig. 3) and *Robinia pseudoacacia* L.

We present some data regarding species distribution and environmental impact. These species are altering the natural habitats and are spreading due to human activities (soil disturbances in general). These invasive species (opportunistic plant species) occupy quickly disturbed areas of land, uncovered by the original vegetation; colonising areas where it has been intervened with various types of works, constructions (buildings, roads, railways, hydrotechnical constructions, bridges etc.).

These species may have different trophic and edaphic requirements usually associated with a high climate plasticity, sometimes different from the native species; they adapt very well to the new conditions induced by soil disturbances. The problem of this invasive plant species is tricky and current. This invasion is accelerated and it is growing because of the speed of goods that are moving globally. These alien plant species are affecting some economically important sectors as the rural agriculture, this impact usually affect crops, meadows and pastures. The negative impact of these invaders leads to an economic loss due to the damage caused to the environment and

also to human health. Many of the invasive plants are toxic plants which can cause allergic reactions that are dangerous to humans; E.g. pollen of the species *Ambrosia artemisiifolia*. In the Bistrița River Basin no active action was taken to eradicate or control these invaders.

Fig. 1. *Amorpha fruticosa* in Sărata, near Piatra-Neamț (original).

Fig. 2. *Impatiens glandulifera* population invading the Upper Bistrița River bank (original).

Fig. 3. *Fallopia japonica* in Taşca (original).

**RECONSIDERATION OF *PIETROSIA LAEVITOMENTOSA*
NYÁRÁDY EX SENNIKOV BASED ON NEW, PUBLISHED,
GENETICAL CLASSIFICATION OF *ANDRYALLA* GENUS**

**Bogdan-Mihai Negrea,
Emilian Pricop**

Keywords: *Pietrosia laevitomentosa*, endemic plant species, field investigations, Bistrița Mountains.

The current presentation shows a free-lanced study on the scientific knowledge, the conservation status and future perspectives of the endemic species *Pietrosia laevitomentosa* Nyárády ex Sennikov. *Pietrosia levitomentosa* Nyarady ex Sennikov is a plant species belonging to the Family Asteraceae, is known as endemic for Romania and for Europe. *P. laevitomentosa* is known in the world from only one geographical location, a mountain area Pietrosul Bistriței – Bogolin (fig. 1-3), an area of about 400 ha in Eastern Carpathians (Romania). We also present below some facts regarding the taxonomy, ecology, phylogeny and the nomenclature of this plant species. *A. laevitomentosa*, contradicts the taxonomic placement of the species in the genus *Pietrosia* as proposed by Sennikov (1999), although morphologically it is more similar to *A. agardhii* than to the remaining *Andryala* species.

Our data support the inclusion of these two species in *Andryala*, as recently suggested by Greuter (2003). *A. laevitomentosa* can be regarded as a relict species, branched off earliest in the history of the genus; sufficient time has elapsed for molecular divergence to occur. Due to its morphological and reproductive particularities, the species was described as an orophyte, Carpathian endemism, which appeared probably during the Tertiary period.

This species is listed as strictly protected by the Bern Convention and in various databases, on the grounds of old data.

The goal of this paper is to improve our understanding and public perception of this endemic species and to underline its importance.

Fig. 1. *Natural habitat of Pietrosia laevitomentosa Nyarady ex Sennikov on Bogolin Peak, Bistrița Mountains.*

Fig. 2. *Pietrosia laevitomentosa Nyarady ex Sennikov in bloom on Bogolin Peak.*

Fig. 3. *Pietrosia laevitomentosa* Nyarady ex Sennikov, natural habitat on Bogolin Peak, Bistrița Mountains.

**CALCIDOIDELE (HYMENOPTERA, CHALCIDOIDEA)
ÎNREGISTRATE ÎN JUDEȚUL NEAMȚ
ȘI ÎN UNELE ZONE ADIACENTE –
DIVERSITATE ȘI ASPECTE FAUNISTICE**

Ionel Andriescu

Cuvinte-cheie: himenoptere calcidoide, județul Neamț.

Calcidoidele, himenoptere parazitoide ale altor insecte, au un rol important în menținerea echilibrului natural privind înmulțirea insectelor dăunătoare.

Cea mai mare parte a materialului studiat a fost colectat de către autor, în perioadele 1956-1960 și 1970-1976, în fânețele montane pe văile Bistriței și Bicazului până la Lacul Roșu și Ceahlău, iar altă parte a fost obținută prin creșteri de laborator ale stadiilor de dezvoltare ale unor specii de insecte dăunătoare. De asemenea se face și o sinteză a datelor acumulate și publicate de către alți specialiști entomologi. S-au înregistrat astfel 170 de specii, aparținând la peste 80 de genuri și 14 familii, aparținând Suprafamiliei Chalcidoidea. Cele mai bogat reprezentate au fost familiile Pteromalidae cu 42 specii, Mymaridae cu 32 specii, Encyrtidae cu 31 specii și Eulophidae cu 24 specii. Dintre speciile înregistrate numeroase sunt menționate pentru prima dată în Moldova, iar trei specii au fost descrise ca noi pentru știință din teritoriul studiat.

De asemenea, prezentăm un gen și 12 specii noi pentru fauna României și anume: *Epoligosita nudipennis* (Kriger), gen și specie nouă pentru fauna României (Trichogrammatidae), precum și următoarele specii: *Chrysolampus rufitarsis* (Foerster) (Perilampidae); *Cheiloneurus submuticus* Thomson, *Psyllaephagus femoralis* Le Baron, *Rhopus flavus* (Mercet) și *Syrphophagus cantabricus* Mercet (Encyrtidae); *Omphale matrana* Erdős și *Omphale aetius* Walker (Eulophidae); *Aphytis moldavicus* Jasnosh, *Encarsia intermedia* (Ferrière) și *Encarsia perniciosi* Tower (Aphelinidae) și *Polynema gracile* (Ness) (Mymaridae).

Se prezintă totodată date referitoare la biologia și răspândirea speciilor citate.

**DIVERSITATEA COCCINELIDELOR
(COLEOPTERA: COCCINELLIDAE) DIN CULTURA DE SECARĂ
DIN LOCALITĂȚILE RĂDĂUȚI (JUDEȚUL SUCEAVA)
ȘI MIHĂILENI (JUDEȚUL BOTOȘANI)**

**Ioan Moglan,
Elena Daniela Prelipcean**

Cuvinte-cheie: coccinelide, cultura de secară, dinamica coccinelidelor.

În cultura de secară din localitățile Rădăuți (județul Suceava) și Mihăileni (județul Botoșani) observațiile și colectările de material entomologic s-au făcut în perioada aprilie-iulie 2014. Colectarea s-a făcut cu fileul entomologic, la fiecare sondaj s-au efectuat 100 de cosiri cu fileul. S-au identificat speciile: *Coccinella 7 – punctata* Linné, *Coccinella 11 – punctata* Linné, *Coccinella 14 – pustulata* Linné, *Adalia bipunctata* Linné, *Adonia variegata* Goeze, *Hippodamia 13 – punctata* DeGeer, *Propylea 14 – punctata* Linné, *Anatis ocellata* Linné și *Thea 22 – punctata* Linné.

Speciile *Coccinella 7 – punctata* și *Propylea 14 – punctata* sunt euconstante, eudominante și cel mai bine adaptate la factorii ecologici de aici. În literatura de specialitate din țara noastră nu am găsit informații referitoare la speciile de coccinelide din acest tip de agroecosistem. Referitor la dinamica coccinelidelor afidifage, acestea apar în cultură în aprilie, în cea de la Rădăuți maximum de activitate s-a înregistrat în aprilie și mai, iar în cea de la Mihăileni în mai și iunie.

**LEPIDOPTERE DIURNE IDENTIFICATE
ÎN LOCALITATEA DUMBRAVA ROȘIE (JUDEȚUL NEAMȚ)
ÎN PERIOADA IUNIE - SEPTEMBRIE 2008**

Ionela Boboc

Cuvinte-cheie: *Lepidoptere diurne, Dumbrava Roșie, Neamț, România.*

Ordinul Lepidoptera grupează fluturii. Numele de Lepidoptere se datorează faptului că aripile lor sunt acoperite cu solzi (gr. Lepis – solz; pteron – aripă).

În această lucrare prezentăm specii de Lepidoptere diurne, identificate în localitatea Dumbrava Roșie din județul Neamț în perioada iunie-septembrie 2008.

Deoarece studiile asupra Lepidopterelor din această zonă sunt destul de rare am considerat necesară realizarea unui astfel de demers și chiar a unui studiu comparativ cu datele existente.

Observațiile și colectările de material s-au făcut în perioada iunie - septembrie 2008, în localitatea Dumbrava-Roșie, jud. Neamț iar colectările s-au făcut cu ajutorul fileului entomologic. Materialul colectat a fost prelucrat statistic, calculându-se următorii indici ecologici, analitici și sintetici: abundența, constanta, dominanța și indicele de semnificație ecologică.

Analiza sinecologică a Lepidopterelor diurne din zona investigată reflectă faptul că: în cazul Pieridelor euconstante, eudominante și caracteristice pentru această zonă sunt *Pieris brassicae* L., *Pieris rapae* L. și *Leptidea sinapis* L., iar în cazul Nymphalidelor speciile *Inachis io* L., *Araschnia levana* L. și *Polignonia c-album* L. sunt euconstante și constante, eudominante și dominante dar și caracteristice pentru zona cercetată.

**CERCETĂRILE PRIVIND FUNDAMENTAREA
COMBATERII BIOLOGICE A UNOR INSECTE DĂUNĂTOARE,
DESFĂȘURATE LA STAȚIUNEA DE CERCETĂRI
BIOLOGICE, GEOLOGICE ȘI GEOGRAFICE „STEJARUL”
DE LA PÂNGĂRAȚI, ÎN PERIOADA 1970-1976**

**Ionel Andriescu,
Ioan Moglan,
Irinel Oancea-Constantineanu**

Cuvinte-cheie: cercetări, combatere biologică.

În condițiile trecerii cercetării științifice din România la regimul economic de finanțare, în 1970, după sistemul occidental, am profitat de aceasta împrejurare și am înființat, în cadrul Stațiunii, primul laborator din mediul academic-universitar din România, destinat cercetării de fundamente și aplicare a metodelor biologice, nepoluante, de combatere a insectelor dăunătoare. Cercetările inițiate în acest scop au fost îndreptate în următoarele direcții:

1. Cunoașterea diversității entomofaunei utile, auxiliare, întrebuințate pentru distrugerea naturală a dăunătorilor.

2. Studiarea complexelor de dușmani naturali ai unor insecte dăunătoare importante în zonă, ca de exemplu albinița verzei, omida fânețelor, păduchii țestoși ai pomilor fructiferi, precum și rolul unor insecte prădătoare – coccinelele.

3. Introducerea din Franța și Elveția, pentru prima dată în România, a speciei de himenoptere parazitoide *Encarsia perniciosi*, înmulțirea acesteia în laborator și răspândirea în patru livezi de măr din țară, cu atacuri a celui mai important dușman al mărului, păduchele din San-José. *Encarsia* s-a stabilit chiar în același an în livezi, înmulțindu-se natural pe seama dăunătorului. În continuare controalele efectuate după 15 ani, în 1989 au dovedit că introducerea *Encarsiei* a fost reușită, devenind unul dintre factorii importanți ai limitării dăunătorului.

4. O temă demonstrativă privind eficiența rapidă a combaterii omizilor dăunătoare cu biopreparate bacteriene, inofensive pentru om și mediu înconjurător, dar care produc omizilor o septicemie galopantă. Experimentul

demonstrativ s-a făcut la Roman în perioada 1972-1974 în tot orașul, pe aproape 13000 de arbori și arbuști, împotriva omizilor fluturului alb american, *Hypantia cunea*, folosindu-se biopreparate bacteriene cu *Bacillus thuringiensis*. S-au folosit biopreparate americane și franceze, în comparație cu două preparate românești realizate de Fabrica de Antibiotice din Iași. Preparatele românești au fost la fel de eficiente ca și cele străine, producând o mortalitate de 100% în câteva zile, ca și cele mai performante insecticide.

5. S-au început cercetări privind combaterea integrată a insectelor dăunătoare în livezi de măr, pe exemplul unei livezi din Bălțătești, cercetările extinzându-se după transferul colectivului la Centrul de Cercetări Biologice din Iași.

6. Începând cu anul 1973, s-a început o colaborare plătită de către beneficiar – Institutul Internațional de Combatere Biologică a Commonwealth, cu privire la combaterea biologică a unor specii de buruieni dăunătoare, introduse din Europa, în SUA și Canada. Această originală temă cu caracter internațional s-a prelungit apoi multă vreme, până după 1990.

Aceste cercetări au fost valorificate și prin publicații, pregătirea unor teze de doctorat etc.

OBSERVAȚII AVIFAUNISTICE ÎN PERIMETRUL ORAȘULUI ROMAN

Gabriela Vîrgă

Cuvinte-cheie: *ornitologie, avifaună, dinamică sezonieră.*

Observațiile ornitologice efectuate în perimetrul orașului Roman au avut ca scop aprecierea componenței specifice, a efectivelor de păsări și stabilirea dinamicii sezoniere.

Metode de lucru: observarea păsărilor cu ochiul liber și cu ajutorul binoclului; observarea unor aspecte legate de comportamentul păsărilor în timpul împerecherii, construirii cuibului, depunerii ouălor, hrănirii puilor; urmărirea emisiunilor sonore în perioada cuibăritului și formării perechilor; fotografierea; metoda traseelor și metoda pătratelor pentru aprecierea numerică și stabilirea densității păsărilor.

Rezultate și concluzii: observațiile, realizate în perioada noiembrie 2018 - mai 2019, au condus la identificarea 48 de specii de păsări, dintre care 10 clocitoare. Cele mai numeroase efective s-au înregistrat de o parte și de alta a podului peste Râul Moldova – 25 de specii. O densitate sporită a fost semnalată în Parcul Mare – 20 de specii. Spațiul verde din jurul fostului Muzeu de Științele Naturii oferă condițiile mai ales nutriției și staționării temporare a păsărilor – 18 specii, iar Cimitirul Eternitatea, care prezintă un teren acoperit cu vegetație ierboasă, puțini arbori și arbuști, adăpostește un număr relativ redus de specii – 15 specii.

Cele 48 de specii de păsări inventariate aparțin la 10 ordine și 25 de familii: Ordinul Passeriformes a înregistrat specii din 13 familii, Ordinul Charadriiformes – 3 familii, Ordinul Falconiformes – 2 familii, Ordinele: Piciformes, Coraciiformes, Strigiformes, Cuculiformes, Columbiformes, Anseriformes, Ciconiiformes – 1 familie.

Famiile cu cei mai numeroși reprezentanți au fost: Corvidae, Fringillidae, Accipitridae, Silviidae – cu câte 4 specii, Hirudinidae – 3 specii, Anatidae, Charadriidae, Laridae, Picidae, Alaudidae, Paridae, Passeridae – cu câte 2 specii, iar celelalte familii cu o singură specie.

Sub aspect fenologic: 45% din păsări sunt oaspeți de vară, 41% sunt sedentare, 4% sunt oaspeți de iarnă, 6% sunt parțial migratoare, iar 4% sunt păsări de pasaj.

ARHEOLOGIE

NOI DESCOPERIRI PALEOLITICE LA PIATRA-NEAMȚ

**Florin-Ionuț Lupu,
Daniel-Dumitru Popa,
Elena-Cristina Nițu,
Marin Cârciumaru,
Ovidiu Cîrstina,
Andrei Smeu,
Marian Leu**

Cuvinte-cheie: *Paleoliticul Superior, cercetări arheologice, materiale litice, depozite loess-oide, Piatra-Neamț, nord-estul României.*

Valea Bistriței reprezintă regiunea cu cea mai mare densitate de situri paleolitice din România (peste 20 de stațiuni), având un mare potențial arheologic. Cea mai mare parte dintre acestea sunt localizate în bazinul Ceahlău, fiind cercetate cu ocazia săpăturilor de salvare din anii '60 ai secolului trecut, în perioada marilor lucrări de amenajare a Lacului Izvorul Muntelui. La Piatra-Neamț singurul sit paleolitic cunoscut era *Poiana Cireșului*, care – de altfel – este și cel mai reprezentativ de pe Valea Bistriței.

Cercetările de teren recente au reliefat existența mai multor puncte cu descoperiri paleolitice la Piatra-Neamț, localizate la câțiva kilometri distanță de situl *Poiana Cireșului*, pe platoul cunoscut sub numele de *Căprioara*. Din 1963, anul primelor cercetări la *Poiana Cireșului*, niciun sit paleolitic nu a mai fost descoperit aici, de aceea rezultatele sunt remarcabile pentru arheologia paleoliticului din România. Noile situri descoperite dovedesc existența la Piatra-Neamț a unui areal cu mari densități de situri paleolitice, care prezervează locuiri diverse și stratigrafie complexă.

Dintre noile descoperiri se detașează trei stațiuni în care au fost delimitate mai multe niveluri arheologice, unele foarte bogate în faună și materiale litice. Chiar dacă nivelurile descoperite aparțin unor tradiții Gravetiene și Epigravetiene, iar o parte dintre ele sunt similare celor descoperite la *Poiana Cireșului*, se remarcă existența unor secvențe ocupaționale total diferite în ceea ce privește comportamentul cinegetic și materia primă utilizată în cioplirea uneltelor.

Alături de *Poiana Cireșului*, continuarea cercetărilor în noile situri poate contribui la identificarea unui sistem complex de exploatare a Văii Bistriței de către comunitățile paleolitice.

**OBSERVAȚII TEHNICE
ASUPRA UNEI COLECȚII DE MATERIALE LITICE
DESCOPERITE LA IZVORUL ALB – BICAZ**

**Marian Leu,
Mihai Matei,
Daniel-Dumitru Popa,
Florin-Ionuț Lupu,
Elena-Cristina Nițu,
Marin Cârciumaru,
Ovidiu Cîrstina**

Cuvinte-cheie: *Paleoliticul Superior, cercetări arheologice, materiale litice, Izvorul Alb – Bicaz, nord-estul României.*

Printre numeroasele descoperiri paleolitice de pe Valea Bistriței se înscrie o colecție impresionantă de materiale litice (aproximativ 3000 de piese) adunate de-a lungul timpului de la *Izvorul Alb*, ce constituie parte componentă a orașului Bicaz. În articolele publicate sunt menționate două puncte distincte, *Baicu* și *Piciorul Gol*, situate pe dreapta și pe stânga râului Izvorul Alb, la confluența acestuia cu Valea Bistriței. Marea majoritate a pieselor provin din cercetări de suprafață, un procent insignifiant fiind descoperite în câteva sondaje realizate în perioada 1979-1982.

În acest studiu, vom prezenta o analiză a primei colecții de materiale litice descoperite la *Izvorul Alb* de către Mihai Matei, care a și participat la cercetările amintite. Materialele, conform marcajului de pe piese, au fost găsite în anii 1977 și 1978, deci înainte de începerea investigațiilor coordonate de Florea Mogoșanu. Această colecție nu a fost cuprinsă în articolele publicate anterior.

Analiza ansamblului litic, corelată cu observațiile noastre sumare realizate asupra unei părți din materialele recuperate în perioada 1979-1982, sugerează existența unor diferențe între piesele din cele două puncte de la *Izvorul Alb*. În afară de procentul diferit de materie primă, aspect evidențiat și în primele articole, alte elemente distinctive sunt definite de caracteristicile tehnice și componența generală a produselor de debitaj. Fără un context stratigrafic clar și fără nicio datare, materialele sunt dificil de

încadrat crono-cultural. La modul general, o parte dintre piesele descoperite pe plaja de la Baicu provin dintr-un nivel paleolitic destul de târziu, Epigravettian sau chiar Epipaleolitic. Restul materialelor pot aparține unor tradiții gravetiene *sensu lato*, mai ales că printre ele există câteva lamele *à dos* și vârfuri *la Gravette* în unele colecții.

**CERCETĂRI ARHEOLOGICE INTERDISCIPLINARE NEINVAZIVE
ÎN CUPRINSUL SITURILOR PRECUCUTENI-CUCUTENI
DIN DEPRESIUNEA CRACĂU - BISTRIȚA
A SUBCARPAȚILOR MOLDOVEI**

**Constantin Preoteasa,
Carsten Mischka,
Doris Mischka**

Cuvinte-cheie: *eneolitic, Precucuteni-Cucuteni, Traian-„Dealul Viei”, Izvoare-„La Izvoare”, Văleni-„Cetățuia”, Ghelăiești-„Nedeia”, Traian-„Dealul Fântânilor”, prospecțiuni geofizice, fotografii aeriene, modelarea digitală a terenului.*

În ultimii ani, în urma colaborării dintre Complexul Muzeal Județean Neamț și Universitatea „Friedrich-Alexander” din Erlangen-Nürnberg (Germania), au fost demarat un program de cercetare și valorificare a patrimoniului cultural cucutenian din zona Subcarpaților Moldovei.

O primă etapă a acestui proiect internațional este reprezentată de investigațiile arheologice interdisciplinare neinvazive efectuate asupra celebrelor situri Precucuteni-Cucuteni din Depresiunea Cracău-Bistrița a Subcarpaților Moldovei, în județul Neamț, la Traian-Dealul Viei (Precucuteni I), Izvoare-La Izvoare (Precucuteni II și III, Cucuteni A), Văleni-Cetățuia (Precucuteni III, Cucuteni A și B), Ghelăiești-Nedeia (Precucuteni III, Cucuteni A, A-B și B) și Traian-Dealul Fântânilor (Precucuteni III și Cucuteni A-B) (fig. 1).

Cercetările au constat în realizarea de prospecțiuni geofizice, fotografii aeriene cu drona (primul dispozitiv de acest fel înregistrat în România exclusiv pentru cercetare științifică de către Autoritatea Aeronautică Română) și modelări digitale ale terenului.

Deși uneori vremea nefavorabilă și starea improprie a terenului a îngreunat demersurile noastre, au fost obținute totuși informații prețioase cu privire la amplasamentul siturilor, limitele și formele acestora, intensitatea locuirii eneolitice, tipurile de complexe, organizarea internă a spațiului locuit și starea de conservare a vestigiilor.

De asemenea, noile date au putut fi corelate cu altele mai vechi, obținute din săpăturile arheologice, în unele cazuri obținându-se confirmări, iar în altele infirmări.

Rezultatele obținute în urma unor astfel de investigații permit, pe de o parte protejarea, cercetarea, valorificarea și promovarea eficientă din punct de vedere cultural-științific a patrimoniului, iar pe de altă parte asigură un *management* optim al resurselor umane, materiale și financiare – întotdeauna limitate – de către specialiști implicați în viitoarele cercetări.

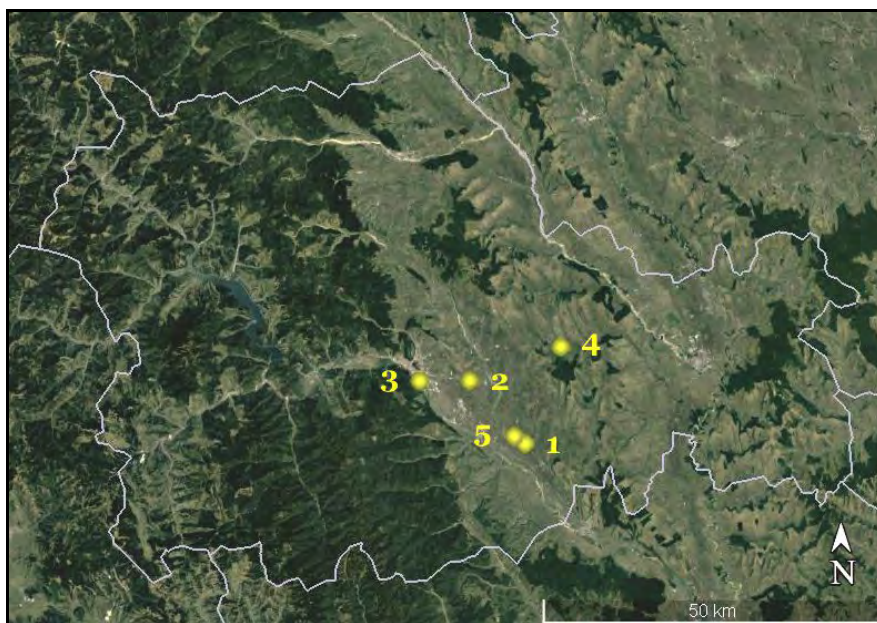

Fig. 1. Harta siturilor Precucuteni-Cucuteni din Depresiunea Cracău-Bistrița a Subcarpaților Moldovei cercetate neinvaziv:
1 – Traian-„Dealul Viei”; 2 – Izvoare-„La Izvoare”; 3 – Văleni-„Cetățuia”;
4 – Ghelăiești-„Nedeia”; 5 – Traian-„Dealul Fântânilor”
(hartă: Google Earth, 2018).

PRELUCRAREA CERAMICII CULTURII PRECUCUTENI. NOI PROPUNERI METODOLOGICE

Constantin Aparaschivei

Cuvinte-cheie: cultura Precucuteni, ceramică, codificare, dicționare, cataloage.

Numeroasele cercetări arheologice efectuate de-a lungul timpului au condus la descoperirea unor cantități importante de materiale ceramice aparținând culturii Precucuteni. Deoarece este foarte dificil de valorificat acest fond documentar, propunem o nouă metodă de prelucrare a sa. Folosind „metoda Lazarovici” și calculatorul, am creat o bază electronică de date și informații care poate facilita studierea ceramicii. De asemenea, utilizând date din bibliografie am elaborat cataloage și dicționare, în care sunt integrate sub formă de cod principalele caracteristici ale materialelor studiate: tehnologice, morfologice și stilistice.

Avantajele utilizării acestei metode de lucru constau în faptul că sunt prelucrate în totalitate și pe complexe materialele arheologice descoperite, procedeul pretându-se oricărei culturi preistorice. La final, pot fi efectuate analize statistice care permit o vizualizare optimă a dinamicii unei civilizații, pe baza transformărilor tehnologice ale ceramicii.

**CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA LOCUIRII ENEOLITICE
DIN RAZA SATULUI CĂRBUNA
(RAIONUL IALOVENI, REPUBLICA MOLDOVA)**

Sergiu Bodean

Cuvinte-cheie: eneolitic, Precucuteni-Tripolie A, Cărbuna.

În bazinul superior al râului Căinari (Ceaga) sunt cunoscute în prezent patru situri eneolitice (fig. 1). Prospectarea zonei în primul deceniu al secolului a extins arealul de răspândire al comunităților din a doua parte a fazei Precucuteni III situate în Podișul Codrilor (Chircăieștii Noi I) (fig. 1; 2/2). Pe o rază de aproximativ 0,7 km, în partea de sud-vest a satului Cărbuna, au fost documentate trei așezări (Cărbuna I, Cărbuna II, Cărbuna-Negrub) (fig. 1, 2).

În campania din anul 2018 la Cărbuna II au fost investigate resturile a două gropi din umplutura cărora a fost recuperat un lot reprezentativ de materiale arheologice. Sondajul realizat la Cărbuna I s-a soldat cu semnalarea nivelului cultural reprezentat de numeroase fragmente ceramice, chirpici, oase de animale, un număr mai mic de piese de silex, gresie și reprezentări plastice antropomorfe. Pe partea stângă a văii râului Căinari (Ceaga), într-o gospodărie particulară au fost surprinse resturile unei locuințe de suprafață precucuteniene deranjată în urma unor lucrări de excavare (Cărbuna-Negrub).

Continuarea cercetărilor în această microzonă v-a contribui la nuanțarea raportului cronologic dintre cele trei situri Precucuteni - Tripolye A și vor aduce importante precizări privind finalul fazei Precucuteni III și debutul fazei Cucuteni A în spațiul pruto-nistrean.

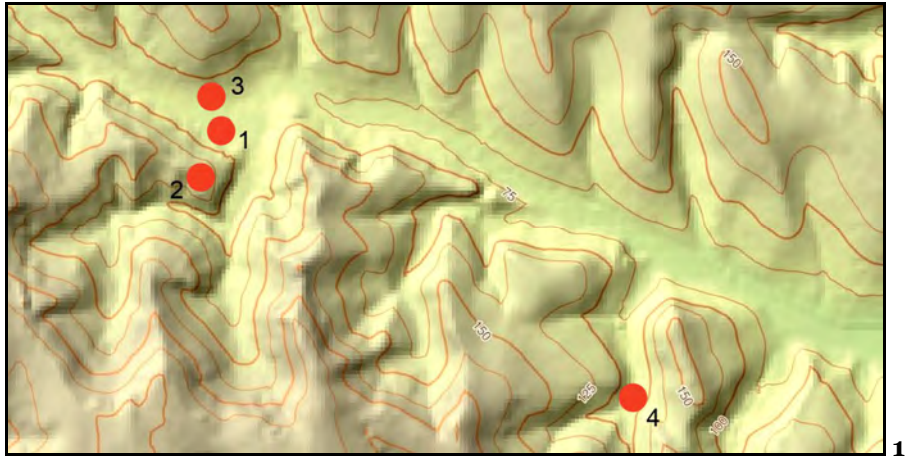

Fig. 1. Așezări din bazinul râului Căinari (Ceaga) (1)
 (1 – Cărbuna I; 2 – Cărbuna II; 3 – Cărbuna-Negrub);
 localizarea așezărilor eneolitice din raza satului Cărbuna (2).

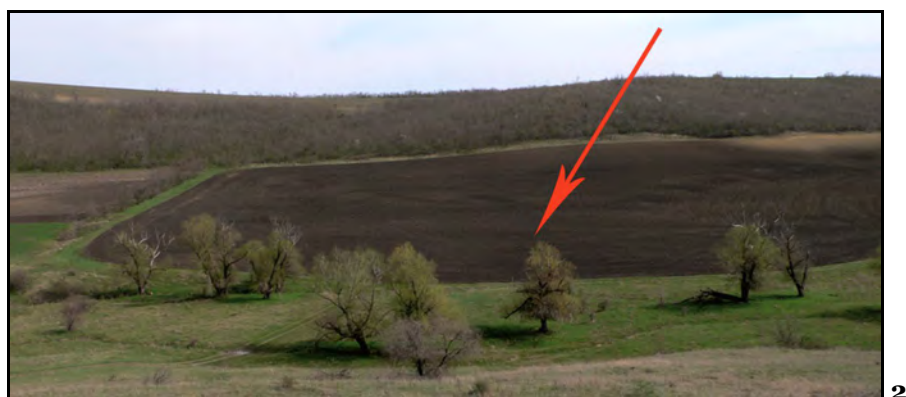

Fig. 2. Vedere dinspre nord-est asupra așezărilor Cărbuna I și Cărbuna II (1); vedere dinspre nord-vest asupra așezării Chircăieștii Noi I (2).

**CERCETĂRILE ARHEOLOGICE
DE LA RĂUCEȘTI-DEALUL MUNTENI (JUDEȚUL NEAMȚ),
DIN ANII 2015-2018**

**Vasile Diaconu,
Ciprian-Dorin Nicola,
Constantin Preoteasa,
Alexandru Gafincu**

Cuvinte-cheie: *eneolitic, Cucuteni, Răucești, cercetări arheologice sistematice, prospecțiuni geofizice, fotografii aeriene, cercetări arheobotanice, cercetări arheozoologice, datări radiocarbon.*

În perioada 2015-2018 situl eneolitic de la Răucești-Dealul Munteni a fost cercetat sistematic cu scopul de a completa informațiile obținute prin vechile săpături, realizate în anii 1978-1979 și 1986. Investigațiile recente au îmbinat metodele neinvazive cu cele invazive, astfel încât, la ora actuală, se poate considera că avem o imagine relevantă asupra stării de conservare a sitului și a vestigiilor din cadrul acestuia.

Au fost săpate mai multe secțiuni și casete, în diferite zone, totalizând o suprafață de 175 m².

Dintre obiectivele cercetărilor recente din situl amintit, pot fi indicate următoarele: prospectarea geo-magnetică a sitului, modelarea digitală a terenului, verificarea stratigrafiei și a anomaliilor geomagnetice, analize arheobotanice și arheozoologice, precum și obținerea unor date cronologice absolute prin metoda radiocarbonului.

Cercetările neinvazive au fost realizate în colaborare cu Universitatea „Friedrich-Alexander” din Erlangen-Nürnberg (Germania) și au stat la baza strategiei de săpătură. De altfel, prin suprafețele excavate s-a urmărit tocmai verificarea unor anomalii care apăreau pe harta geomagnetică. Au fost secționate cele două șanțuri ale așezărilor Cucuteni A și Cucuteni B și a fost verificată o altă anomalie geomagnetică, presupusă inițial drept locuință, fapt infirmat însă de săpătura efectuată în zona respectivă.

Unul dintre obiectivele cercetărilor din acest sit a fost identificarea unor elemente ale habitatului eneolitic, motiv pentru care au fost realizate analize arheozoologice pe un lot de resturi osteologice, dar și determinări

arheobotanice. De asemenea, au fost obținute și date cronologice absolute pentru două complexe cucuteniene.

Cele patru campanii de cercetări arheologice au permis recuperarea unui material arheologic consistent, alcătuit din ceramică, utilaj litic, dar și reprezentări antropomorfe și zoomorfe, specifice mediului cucutenian.

Coroborând datele oferite de investigațiile neinvazive cu rezultatele săpăturilor propriu-zise, putem afirma că situl cucutenian de la Răucești-Dealul Munteni este distrus în mare parte de numeroasele intervenții antropice moderne.

Fig. 1. Răucești-„Dealul Munteni”. Vedere aeriană asupra sitului (foto: C. Mischka).

Fig. 2. Răucești-„Dealul Munteni”. Aspect de săpătură din anul 2017 (foto: V. Diaconu).

**CERAMICA AȘEZĂRII CUCUTENI A DE LA COBANI
(RAIONUL GLODENI, REPUBLICA MOLDOVA).
CONSIDERAȚII PRELIMINARE**

**Sergiu Bodean,
Vlad Vornic,
Ion Ciobanu**

Cuvinte-cheie: *Cucuteni A, Tripolie BI, Cobani, așezare fortificată, ceramică.*

Situl fortificat din faza Cucuteni A de la Cobani este situat pe un promontoriu stâncos, la confluența râurilor Camenca și Camencuța.

Săpăturile de salvare efectuate recent de echipa Agenției Naționale Arheologice s-au soldat cu recuperarea un numeros lot de artefacte ceramice. Materialele provin din locuințele de suprafață grav afectate de către lucrările de exploatare a unei cariere de pe suprafața sitului și din complexele adâncite (șanțuri de apărare și gropi).

După caracteristicile sale, ceramica se împarte în câteva categorii. Predominante sunt paharele, străchinile, castroanele, vasele-binoclu, vasele piriforme, capacele, fructierele etc. (fig. 1/3-18). Decorul lor constă în linii incizate, caneluri, împunsături. Suprafața recipientelor arse predominant oxidant este acoperită deseori cu angobă alb-gălbuie și cu pictură roșie crudă. Vasele au fost realizate din două specii de lut cu adaos de cioburi pisate sau fără degresanți vizibili. Ceramica de uz comun este modelată din două tipuri de pastă: una mai compactă, arsă oxidant, și alta mai friabilă (fig. 2/1, 2, 4-8). Vasele realizate din ultimul tip de pastă au, de regulă, interiorul negru și exteriorul barbotinat de nuanțe brune, cenușii. Ceramica pictată tricrom și bicrom este reprezentată de pahare, străchini, fructiere, vase piriforme, capace, vase-coșuleț etc. (fig. 2/10-13; 3/1-16). Ea este realizată din pastă fină sau cu adaos de cioburi pisate. Din pastă cu adaos de scoică pisată în compoziție este modelat un număr mai mic de vase, unele cu decor incizat (fig. 1/1, 2). Materialele recuperate din așezarea Cobani își găsesc numeroase analogii în siturile din faza Cucuteni A situate în bazinul mijlociu al Prutului (Trușești, Cuconești Vechi etc.).

Fig. 1. Cobani. Ceramică: 1, 2 – cu scoică; 3-18 –cu decor incizat și canelat (foto: S. Bodean).

Fig. 2. Cobani. Ceramică: 1-9 – nepictată; 10-13 – pictată (foto: S. Bodean).

Fig. 3. Cobani: 1-16 – ceramică pictată
(foto: S. Bodean).

**CULTIVAREA PLANTELOR
ȘI INTERPRETAREA MACRORESTURILOR VEGETALE
ȘI AMPRENTELOR LOR,
EVIDENTE PE MATERIALELE ARHEOLOGICE
DIN AȘEZAREA CUCUTENI A-B
DE LA VORNICENI-POD IBĂNEASA
(JUDEȚUL BOTOȘANI)**

Florentina Carmen Oleniuc

Cuvinte-cheie: *eneolitic, Cucuteni A-B, Vorniceni, cultivarea plantelor, amprente vegetale.*

Prezenta lucrare își propune să analizeze cantitativ și taxonomic macroresturile vegetale (cariopse, fructe, piese florale sclerificate, rădăcini, frunze și tulpini), care au provenit de la speciile ierboase, lemnoase și arbustive. Urmele plantelor au fost evidente pe suprafața multor materiale arheologice recuperate din așezarea Cucuteni A-B de la Vorniceni-Pod Ibăneasa. Pentru teritoriul românesc este cea de a doua interpretare biologică a macroresturilor vegetale și amprentelor lor, după cea realizată parțial asupra rămășițelor vegetale descoperite în așezarea cucuteniană de la Adâncata-Dealul Lipovanului (județul Suceava).

De la Vorniceni s-au analizat 5486 amprente de la macroresturi vegetale. Dintre acestea, 4128 au provenit de la specii de graminee (atât cultivate, cât și segetale), iar 1358 urme arheobotanice au aparținut speciilor lemnoase și arbustive, utilizate în alimentație sau la construcția și reamenajarea locuințelor.

Cariopsele de la speciile de păioase cultivate și amprentelor lor justifică utilizarea gramineelor în alimentația populației umane preistorice, de la est de Carpați. Macroresturile vegetale (lemnoase, arbustive și ierboase – atât segetale, cât și ruderales) au fost adăugate și omogenizate cu lutul, pentru a conferi izolare termică, elasticitate și pentru a crește rezistența amestecului. Pasta a fost utilizată în construcția locuințelor (pereți, praguri, podini, plafoane), cuptoarelor și vetrelor (bolți, gardine), reprezentărilor plasticii (zoomorfe și antropomorfe) și în modelarea vaselor.

**DATE ARHEOZOOLOGICE PRIVIND PESCUITUL
ÎN AȘEZAREA CUCUTENI A-B
DE LA VORNICENI-POD IBĂNEASA
(JUDEȚUL BOTOȘANI)**

Florentina Carmen Oleniuc

Cuvinte-cheie: *eneolitic, Cucuteni A-B, Vorniceni, pescuit, resturi osteologice.*

Încă de la începuturile studiilor osteologice românești, arheozoologii au fost preocupați de identificarea principalelor modalități de procurare a hranei de către comunitățile umane preistorice (creșterea animalelor, vânătoare, pescuit, culesul moluștelor) și de stabilirea strategiilor de exploatare (în funcție de vârstă, sex și talie la greabăn) a animalelor domestice și sălbatice, în contextul creșterii demografice constante, în vederea obținerii cantităților crescânde și suficiente de produse primare (carne, slănină, seu) și secundare (coarne, piei, lână, dinți).

Pentru comunitățile preistorice pescuitul a reprezentat o modalitate auxiliară de procurare a hranei. Peștele reprezintă o sursă importantă de proteină, vitamine liposolubile (A, D, E, K), minerale (calciu, fosfor), uleiuri și acizi grași esențiali (Omega 3, 6 și 9). Este cunoscut faptul că resturile osoase de pește sunt foarte mici, subțiri și cu structură fibroasă, iar identificarea acestora în cadrul siturilor arheologice depinde în parte măsură și de compoziția solului.

La Vorniceni s-au descoperit 14 resturi osoase de pești, reprezentând 0,8% din totalul materialului arheozoologic recuperat în urma cercetărilor arheologice întreprinse în perioada 2000-2010 de către Maria Diaconescu și Paul Șadurschi.

Resturile osoase au provenit de la specii de pești fitofagi (crap – *Cyprinus carpio* și mreană – *Barbus barbus*) și de pești răpitori (șalău – *Stizostedion lucioperca*), acestea fiind descoperite în umplutura a trei gropi menajere, de dimensiuni relativ mici (8, 20 și 28).

**TITIREZI, DISCURI ȘI MICI PIESE DE LUT
DESCOPERITE LA DRĂGUȘENI-OSTROV
(JUDEȚUL BOTOȘANI)**

Adela Kovács

Cuvinte-cheie: *eneolitic, Cucuteni A, Drăgușeni, titirezi, discuri, piese de lut.*

În cadrul cercetărilor anterioare desfășurate cu câteva decenii în urmă, în situl de la Drăgușeni-Ostrov au fost descoperite o serie de piese de lut care s-au păstrat în depozitele Muzeului Județean Botoșani și la Muzeul de Arheologie Săveni.

În prezentarea de față urmărim discutarea unor obiecte de dimensiuni mici și foarte mici care au fost interpretate ca nasturi sau doar „piese din lut” fără a avea o determinare certă asupra funcționalității acestora. Unele dintre piese este posibil să fi fost chiar piese de joc, respectiv titirezi, prin forma și modul de mobilitate al acestora.

Interpretarea pieselor este în continuare dificilă, însă discutarea lor și publicarea lor ca atare poate să furnizeze un plus de informații în ceea ce privește scoaterea la lumină și a altor obiecte similare, acestea neavând similitudini sau analogii numeroase.

**EVALUAREA UNOR SITURI ARHEOLOGICE
DIN BAZINUL RÂULUI CRACĂU
O ANALIZĂ MICROZONALĂ
PE TERITORIUL SATULUI CĂCIULEȘTI
(COMUNA GIROV, JUDEȚUL NEAMȚ)**

**Alexandru Gafincu,
Vasile Diaconu,
Silviu-Constantin Ceaușu**

Cuvinte-cheie: *Căciulești, Cracău, repertoriu arheologic, cercetări de suprafață.*

Necesitatea completării repertoriului arheologic al județului Neamț impune cercetarea diferitelor zone geografice unde ar putea fi identificate noi situri sau pentru verificarea unor semnalări mai vechi.

O astfel de investigație a fost realizată recent în bazinul inferior al râului Cracău, în perimetrul localității Căciulești (comuna Girov). În zona amintită au fost semnalate vestigii arheologice încă din 1938, însă informațiile înregistrate în literatura de specialitate au un caracter destul de limitat. Faptul că erau menționate urme de locuire din epoci diferite ne-a determinat să verificăm datele deja publicate, cu scopul de a localiza și delimita mai bine siturile arheologice, demers absolut necesar pentru includerea lor în baze de date naționale (Repertoriul Arheologic Național) în vederea protejării vestigiilor de acțiunea antropică și / sau naturală.

În literatura arheologică pe teritoriul satului Căciulești, în punctele *Murgucești* și *Dealul Murgenilor*, sunt menționate locuiri Cucuteni B, Costișa, Noua, La Têne, daci liberi (secolele II-III p. Chr., inclusiv un denar de la Vespasian). Deși se precizează că este vorba de două, verificarea noastră în teren a indicat o altă realitate. Astfel, în partea de nord-nord-vest a satului, pe malul drept al Cracăului, într-un perimetru de aproximativ 14 ha, au fost identificate șapte așezări. Siturile respective sunt situate pe mici promontorii ale terasei medii sau pe vechi grinduri ale terasei inferioare a Cracăului.

Din punct de vedere cronologic, au fost identificate urme de locuire din eneolitic, până în secolul IV p. Chr.

Concentrarea marea a siturilor într-un perimetru relativ restrâns a ridicat unele probleme în ceea ce privește delimitarea exactă a lor, în unele cazuri fiind vorba chiar de suprapuneri. De asemenea, analiza noastră microzonală a generat câteva observații privitoare la modul de adaptare a vechilor comunități umane la diferite situații topografice.

Dacă pentru unele comunități ale culturii Cucuteni sau chiar pentru cele din bronzul mijlociu se știe că preferau zonele înalte, bine delimitate, cercetarea noastră a confirmat faptul că, în anumite situații, grupuri umane eneolitice sau din epoca bronzului își întemeiau așezările și în zone joase, la contactul cu luncile râurilor.

**AȘEZAREA DIN SECOLELE VI-VII P. CHR.
DE LA ROȘIORI – DULCEȘTI (JUDEȚUL NEAMȚ).
CUPTOARELE AMENAJATE ÎN EXTERIORUL LOCUINȚELOR**

George Dan Hânceanu

Cuvinte-cheie: secolele VI-VII p. Chr., Roșiori, așezare, cuptoare, vetre, vase-borcan, tipsii.

În campania anului 2016, în caseta E, s-a descoperit un complex arheologic format din trei cuptoare (notate C. 1-3) și o groapă comună de deservire, amenajate în aer liber. Din instalațiile de foc au rămas doar vetrele, intens arse, și multe pietre de râu, din componența cupolelor.

Aceeași adâncime, apropierea dintre instalațiile de foc, groapa de deservire comună și obiectele găsite pe vetre, indică întrebuințarea lor în același timp și nu în faze diferite.

Vetrele cuptoarelor sunt rotunde, iar groapa de deservire are formă de clopot. Inventarul fiecărui cuptor era dispus pe vatră, în laterale și în groapa de deservire din preajmă. După cantitatea ceramicii, mai intens utilizate au fost cuptoarele C.1 și C.3. Pentru cuptorul C.1 s-au folosit 19 vase-borcan și o tipsie, pentru cuptorul C.2 s-au utilizat 13 vase-borcan, iar pentru cuptorul C.3 au fost întrebuințate 16 vase-borcan și o tipsie. În total sunt 50 de recipiente pentru toate cuptoarele. În ansamblu, inventarul conținea obiecte din lut (vase-borcan, tipsii și fusaiole), de os (posibile rebuturi de la plăsele și un fluier) și de piatră (cute). Acestora li se adaugă o cataramă de fier și un fragment de sigiliu. Respectivetele vestigii se datează, *grosso-modo*, în secolele VI-VII p. Chr.

Fig. 1. *Roșiori-Dulcești. Imagine generală asupra casei E*
(foto: G.D. Hânceanu).

Fig. 2. *Roșiori-Dulcești. Imagine generală asupra instalațiilor de foc*
(foto: G.D. Hânceanu).

STAREA DE SĂNĂTATE ȘI PREOCUPĂRILE COTIDIENE ALE MEMBRILOR COMUNITĂȚII MEDIEVALE DE LA BRAD

Angela Simalcsik

Cuvinte-cheie: *evul mediu, Brad, necropolă, analiză antropologică, analiză paleopatologică.*

Studiul paleopatologic al populației medievale de la Brad a surprins o parte din condițiile de viață, a decelat starea de sănătate și ocupațiile cotidiene ale membrilor acesteia.

Aspectul dentiției indică un consum ridicat al alimentelor de consistență dură, utilizarea dinților pe post de instrument de susținere / tăiere și o serie de boli și procese infecțioase (fig. 1/a), precum tartrul, caria, căderile *antemortem*, parodontoză, abcesul sau hipoplazia smalțului dentar (fig. 1/b) – un excelent indicator al episoadelor de stres fiziologic suferite în timpul copilăriei.

Din grupul bolilor osoase, cea mai frecventă este osteoartrita, urmată de hernia intervertebrală (indicator al suprasolicitării), tasarea vertebrală (rezultat al unor fracturi cu efect compresiv), osteoporoza, anchiloza spondilitică (favorizată de leziuni inflamatorii și eroziuni articulare) și osteomul (formațiune tumorală benignă).

Dintre bolile ce indică posibile carențe, menționăm *hiperostosa porotica* și reacțiile periosteale (fig. 3/b), iar din categoria celor infecțioase, sifilisul veneric terțiar (fig. 3/c).

Studiul morfologiei zonelor de inserție musculară a scos în evidență numeroase activități cotidiene, cum ar fi: ridicarea poverilor, mânăuirea uneltelor agricole, a uneltelor de minerit ori meșteșugit, mânăuirea armelor de luptă, mișcări de extindere și întindere a brațelor, menținerea forțată și îndelungată a corpului în poziție verticală (din cauza unor încărcături grele cărate în spate), mersul prelungit pe distanțe lungi și pe teren denivelat, activități ecvestre (călăritul), obișnuința de a sta în poziție chirchită în timpul activităților sau îngenunchiatul.

Au fost identificate câteva traumatisme (fig. 2/c; 3/a), un caz de modificare bio-culturală (neintenționată) a craniului, un posibil caz de

decapitare și un caz al unei femei care în momentul decesului purta în pântec un fetus de 32-34 săptămâni.

Prezența bolilor dentare și osoase la populația medievală înhumată la Brad este moderată. Necropola era folosită de oamenii de rând, care viețuiau în condiții modeste – o comunitate sedentară, pașnică, formată din membri cu îndeletniciri caracteristice perioadei medievale.

a

b

Fig. 1. Brad (S.VIII, M.52) – probabil sex feminin, 15-16 ani:
a – urme ale unui proces infecțios activ pe maxilarul superior;
b – arcada dentară inferioară, hipoplazia liniară a smalțului
(pe canin și premolarul primar)
(foto: A. Simalcsik).

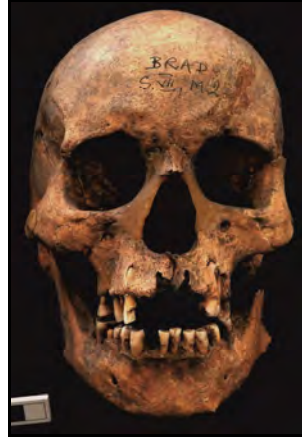

Fig. 2. Brad (S.VII, M.2) – bărbat, 50-55 ani:
a – cranium văzut din plan facial; b – cranium văzut din plan lateral;
c – cranium văzut din plan vertical (traumatism produs antemortem)
(foto: A. Simalcsik).

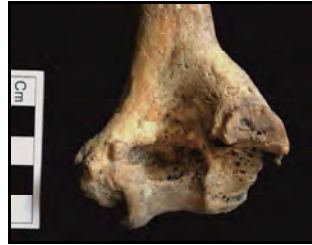

Fig. 3. Brad: a – S.IX, M.74, bărbat, 55-60 ani. Humerusul drept, epifiză distală deformată (fractură produsă antemortem și osteoartrită); b – Cas.I, M.42, femeie, 35-40 ani. Tibia stângă, treimea proximală, proces infecțios, reacții periosteale; c – Scheletul C (fără marcaj arheologic), bărbat, 35-40 ani. Femurul drept, treimea distală, urme ale sifilisului terțiar (foto: A. Simalcsik).

DATE PALEODEMOGRAFICE ȘI CARACTERE TIPOLOGICE LA POPULAȚIA MEDIEVALĂ DE LA BRAD

Robert Daniel Simalcsik

Cuvinte-cheie: *evul mediu, Brad, necropolă, studiu paleodemografic, tablou tipologic.*

Datele obținute se integrează în contextul demografic caracteristic perioadei medievale.

Repartiția pe sexe a deceselor populației înhumate în cimitirul de la Brad este disproporționată. Valoarea indicelui de masculinitate (*sex ratio*) indică o pondere aproape dublă a bărbaților față de femei, situație asemănătoare cu cea constatată în cazul altor necropole sincrone.

Speranța de viață ne arată că aproape jumătate din populația de la Brad nu a ajuns la vârsta de 20 ani, astfel comunitatea medievală și modernă de aici înregistrează o speranță de viață la naștere de doar 22,39 ani.

Durata medie a vieții în populația de la Brad este în concordanță cu structura pe categorii de vârstă, dar și cu speranța de viață; acest parametru înscrie circa 38 ani la bărbați și circa 35 ani la femei.

Dimensiunea populației înhumate în cimitirul de la Brad a fost estimată la 82 indivizi. Perioada de folosință a cimitirului a fost cu puțin peste 400 de ani. Credem că populația de la Brad era una tânără, prosperă și în creștere demografică, fapt susținut de ponderea ridicată a sub-adulților.

Studiul biomorfometric ne-a ajutat să caracterizăm din punct de vedere conformativ și tipologic *postmortem* această populație. În tabloul tipologic predomină trăsăturile mediteranoide, grefate cu cele nordoide și dinaroide. Sunt prezente și caracterele alpinoide, proto-euroipoide și mongoloide, dar în proporții mici, cele din urmă fiind decelate doar în segmentul populațional masculin. Referitor la modalitatea de combinare a caracterelor, în populația de la Brad la bărbați predomină tipurile asociative nordico-dinardo-mediteranoide, dinardo-nordico-est-euroipoide și mediterano-nordoide (fig. 1-3), iar la femei, cele mediterano-nordoide, mediterano-dinardoide și alpino-mediteranoide. Privită comparativ, structura tipologică a tuturor populațiilor analizate are un fond comun mediteranoid, caracterele nordoide și dinaroide (uneori și cele alpinoide sau proto-euroipoide gracilizate) venind în completare. Reamintim că trăsăturile mongoloide apar la 1,7% din populația de la Brad.

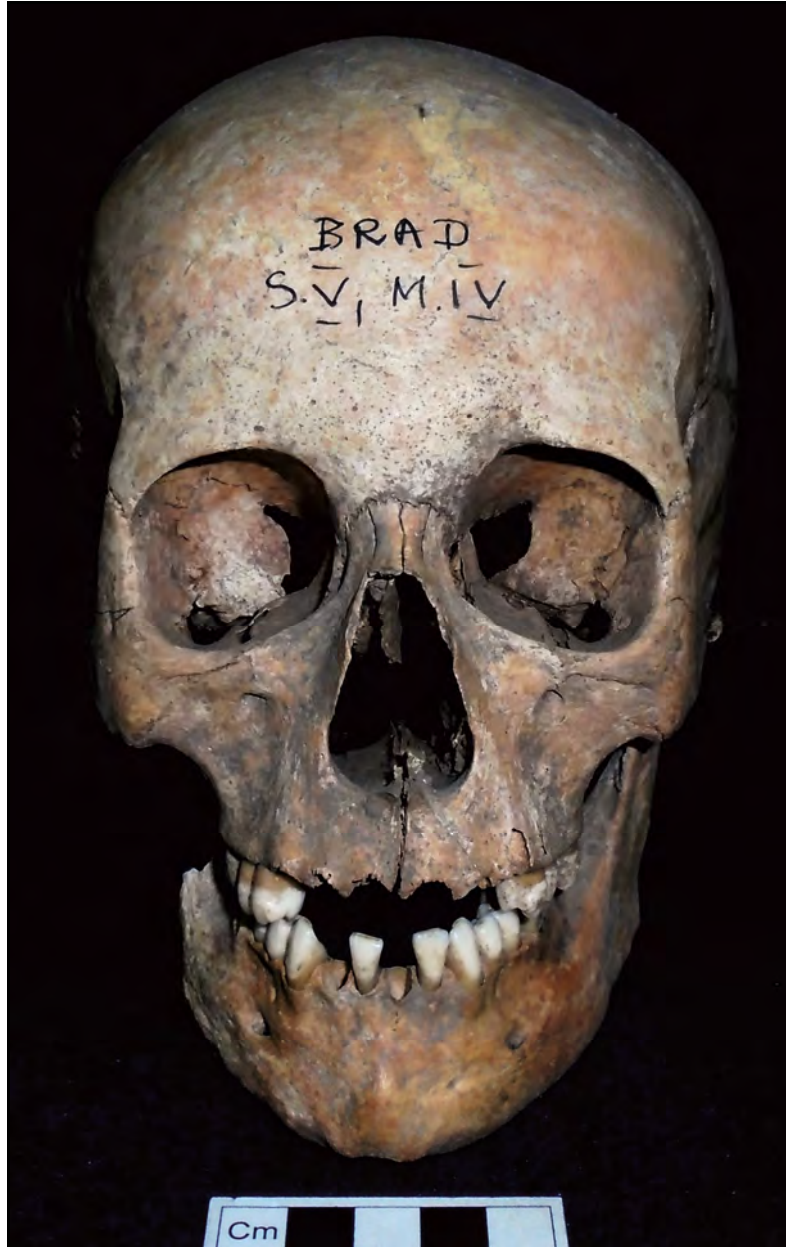

Fig. 1. *Femeie: tip mediteranoid + dinaroid.*
(foto: R.D. Simalcsik)

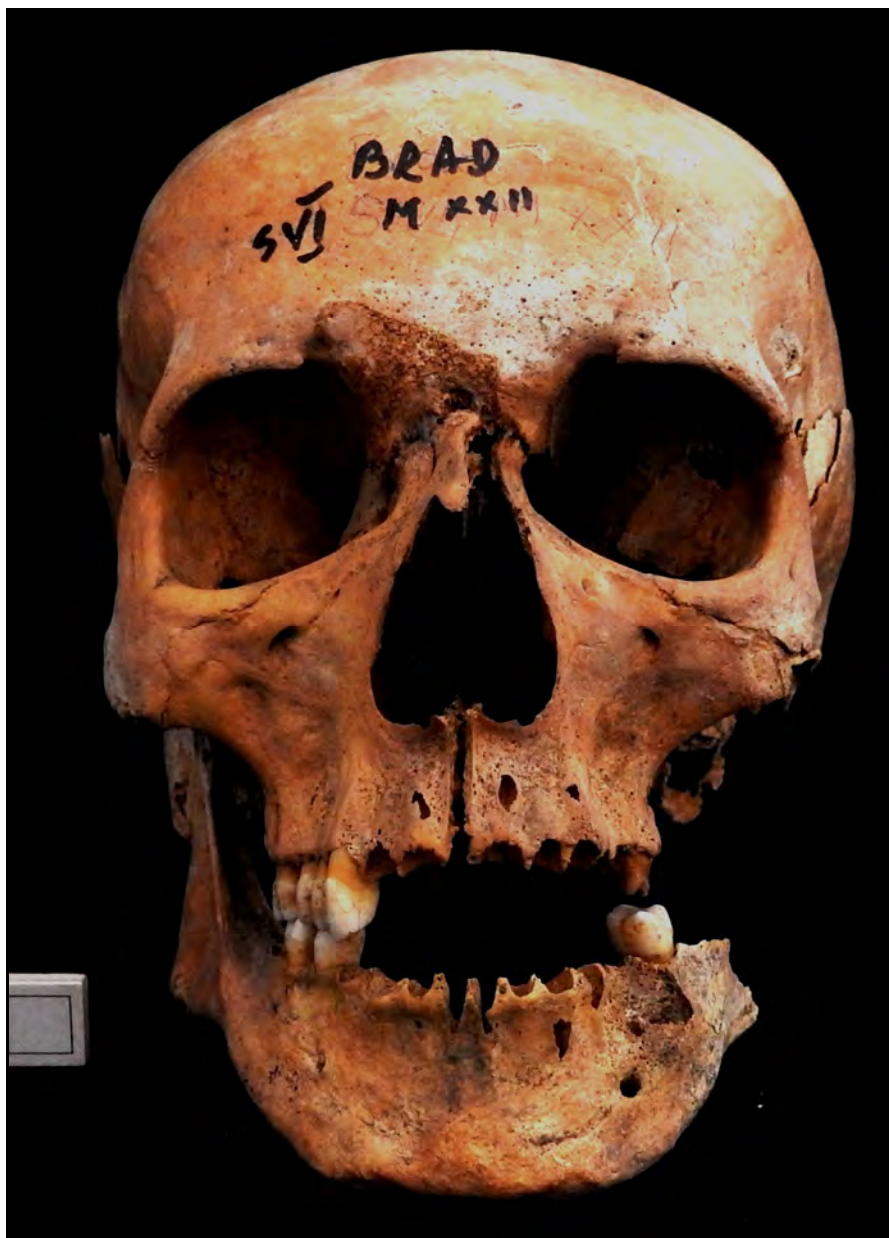

Fig. 2. *Bărbat: tip mediteranoid + nordoid*
(foto: R.D. Simalcsik).

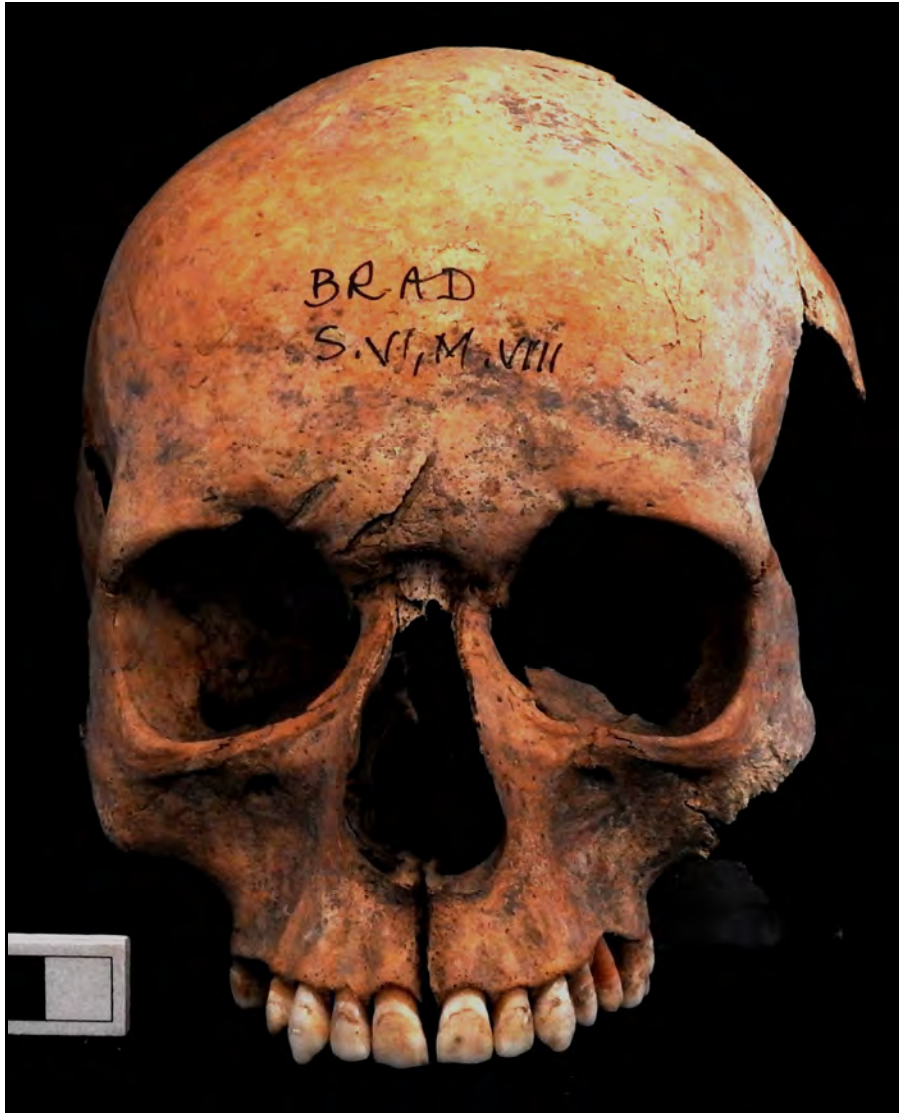

Fig. 3. *Bărbat: tip dinaroid + nordoid.*
(foto: R.D. Simalecsik).

DESCOPERIRI MONETARE ÎN NECROPOLA DE LA BRAD (COMUNA NEGRI, JUDEȚUL BACĂU)

**Lucian Munteanu,
Ana Boldureanu,
Vasile Ursachi,
George Dan Hânceanu**

Cuvinte-cheie: *Brad, descoperiri monetare, necropolă, evul mediu, epoca modernă.*

Necropola medievală de la Brad suprapune zona fortificată a cetății geto-dacice *Zargidava*, situată pe un promontoriu (punctul *La Stâncă*) de pe terasa stângă a Siretului.

Primele săpături sistematice în cimitir au fost realizate de către Alexandru Vulpe în perioada 1963-1964. Din anul 1965 investigațiile arheologice în acest sit antic și medieval au fost preluate de către Vasile Ursachi, încheindu-se în 2004.

În total, în cimitirul de la Brad au fost investigate 962 de morminte. În inventarul acestora au fost descoperite monede și piese de port, ultimele cuprinzând podoabe pentru cap (cercei, diademe), gât (coliere de mărgel, pandantive) și mâini (inele), cărora le adăugăm piesele vestimentare (nasturi, găici, o cataramă).

Materialul numismatic este reprezentat de 158 de monede, care se află în inventarul a 146 de morminte. Majoritatea acestora conțin câte o singură piesă, doar în câteva situații apar câte două și, într-un singur caz – excepțional – au fost depuse trei monede. Lotul numismatic cercetat este foarte eterogen. El se compune dintr-o varietate de nominaluri, aparținând unor emitenți diverși, care se datează într-un interval cronologic foarte generos, ce cuprinde perioada secolelor XIV-XIX. Peste jumătate dintre piesele descoperite la Brad (86 ex.) au fost bătute în Imperiul Otoman. Cele originare din lumea creștină provin, în principal, din spațiul german (34 ex.), polonez (21 ex.) și austriac (9 ex.). Alături de acestea, apar și cantități reduse de emisiuni rusești (3 ex.), suedeze (2 ex.), moldovenești (2 ex.) și ungurești (1 ex.).

Pe baza pieselor monetare de la Brad vom analiza diferite aspecte ale circulației monetare în Moldova, în epocile medievală și modernă. De asemenea, vom face aprecieri pe marginea semnificațiilor acestor descoperiri monetare în context funerar.

Fig. 1. Brad. Monede descoperite în cadrul necropolei.

**CERCETAREA ARHEOLOGICĂ PREVENTIVĂ DE LA MORENI
(COMUNA VĂLENI, JUDEȚUL NEAMȚ)**

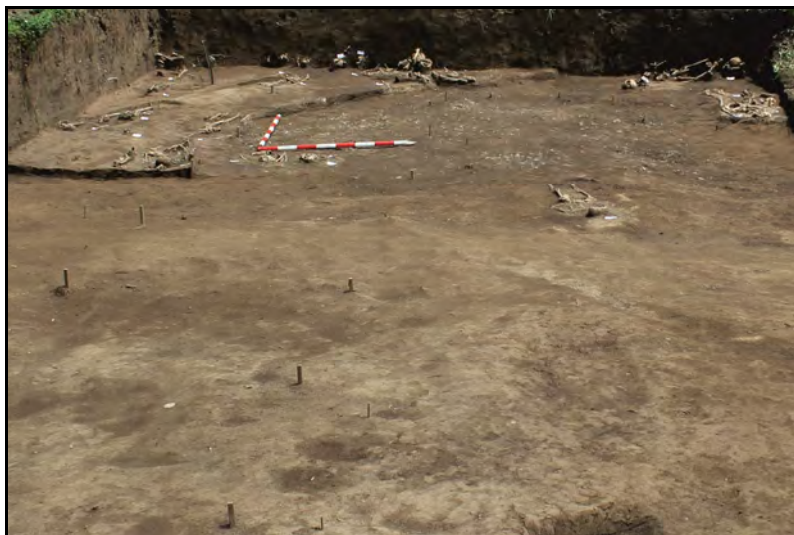
**Silviu-Constantin Ceaușu,
Alexandru Gafincu,
Constantin Preoteasa,
Vasile Diaconu**

Cuvinte-cheie: *evul mediu, epoca modernă, Moreni, necropolă.*

Cercetarea preventivă s-a desfășurat în anii 2017-2018, fiind necesară în vederea construirii unui nou lăcaș de cult care să deservească comunitatea din satul Moreni, vechea biserică din lemn fiind mistuită de un incendiu în 2016. Menționăm că cercetarea arheologică a succedat excavarea unei suprafețe de aproximativ 190 m², moment în care au fost scoase vechile fundații ale lăcașului de cult și distruse mai multe morminte.

Demersul arheologic a fost jalonat de câteva repere documentare mai importante, în ordine cronologică amintim de: a) existența unor „curți șindrilite” la Moreni ce au fost ale lui Eremia Dragotă anterior anului 1620; b) o piatră tombală recuperată în momentul îndepărtării treptelor de intrare în lăcașul de cult (scrisă în slavonă, piatra a fost așezată în anul 1671, de panul Necula Moreanu în amintirea mamei sale, Ana, soția hatmanului Pătrașco Moreanu), c) datarea bisericii de lemn în anii '80 ai secolului al XVIII-lea, cu refaceri din anii 1851 și 1930.

Suprafața cercetată arheologic a însumat 264 m², în acest sens fiind deschise: Caseta A, cu dimensiunile de 20 x 12 m și Secțiunea I, cu dimensiunile de 8 x 2 m, separate de un martor stratigrafic de 8 x 1 m. Pe parcursul investigației au fost identificate 182 de complexe, dintre care 134 de înhumări, ale căror datare acoperă secolele XVI-XIX. Analizând distribuția mormintelor și succesiunea lor considerăm că biserica care a sfârșit în urma incendiului datează din epoca modernă, cel mai probabil secolul al XVIII-lea, ea fiind ulterior substanțial refăcută. Totodată, chiar dacă intervenția mecanică a fost una masivă, considerăm că lăcașul mistuit de incendiu a suprapus nemijlocit mai multe morminte și că acesta a continuat existența unei biserici mai vechi, aflate undeva în afara suprafeței cercetate și al cărui istoric se află în strânsă legătură cu piatra tombală descoperită.

1

2

Fig. 1. *Moreni. Morminte descoperite în Caseta A (1, 2).*
(foto: S.-C. Ceaușu).

**TOPOGRAFIA ZONEI SF. GHEORGHE – LOZONSCHI DIN IAȘI
LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA.
CONSIDERAȚII ARHEOLOGICE**

**George Bilavschi,
Sever Boțan,
Ștefan Honcu,
Cătălin Hriban,
Ludmila Pîrnău**

***Cuvinte-cheie:** epoca modernă, Iași, zona Sf. Gheorghe – Lozonschi, Casa Bardasare.*

Zona din Iași delimitată de Râpa Pevețoaiei, Ulița Feredeelor și marginea terasei Bahluiului, în imediata apropiere a bisericii Sf. Gheorghe – Lozonschi și la mică distanță de Mitropolie, este una interesantă pentru istoria urbană a perioadei moderne timpurii, mai ales din perspectiva studierii și definirii periferiei urbane la finele Evului Mediu.

Pe Planul orașului Iași al inginerului Bayardi (1819) apar marcate foarte multe pâraiașe care își au originea în izvoare aflate la baza terasei pe care este amplasată mahalaua (de atunci) a Feredeelor (actuala zonă a străzilor M. Cantacuzino și Trei Ierarhi). Aceste pâraiașe șerpuiesc printre bălți și case pentru a se vărsa în Bahlui. Judecând după informațiile documentare și cartografice, în secolele XVII-XVIII zona are un caracter dominant rezidențial, ceea ce nu corespunde în totalitate cu specificul urban medieval. Caracterul mixt, rezidențial-manufacturier și ulterior rezidențial-comercial, este însă demonstrat de rezultatele cercetării arheologice din anul 2018.

Cercetarea arheologică preventivă efectuată de specialiștii Institutului de Arheologie pe str. Crișan, nr. 10, din Iași a arătat că intervențiile antropice importante în zonă s-au înregistrat începând cu secolul al XIX-lea, mai ales în a doua jumătate a acestui veac. În suprafața cercetată a fost identificată clădirea cunoscută drept Casa Bardasare, locuința pictorului Gheorghe Panaiteanu-Bardasare (1816-1900), stabilit la Iași începând cu 1860. Anterior a aparținut căminarului Costache Tomozache, care o închiriaza pentru a se stabili aici Consulatul Austriac. Pe lângă locuință (avariată de cutremurul din 1977 și degradată progresiv până la ruinare – în anii 1990),

proprietatea Bardasare mai includea și un rând de dughene la stradă (Ulița Feredeelor), ale căror fundații au fost interceptate arheologic. Se pare că imobilul a figurat în Lista Monumentelor Istorice din 1992, având cod LMI 24Bo137 (1992), imediat după acest an aceasta fiind abandonată și demolată. Fundațiile acestor clădiri au fost interceptate și degajate în timpul săpăturilor arheologice, fiind clarificată succesiunea etapelor de reconstrucție, extindere și reparație ale acestei clădiri, corelând descoperirile arheologice cu informațiile documentare și cele cartografice. Cercetarea arheologică a confirmat funcționarea în această clădire a Legației Austriece la Iași (anii 1840). Au fost surprinse și resturile unui mic atelier de metalurgie, sub fundațiile dughenelor de început de secol XIX, demonstrând astfel caracterul mixt rezidențial-manufacturier al zonei, absent din informațiile documentare și cartografice.

**CERCETĂRILE ARHEOLOGICE PREVENTIVE
DE LA TURTUREȘTI-PODUL DE PIATRĂ
(COMUNA GIROV, JUDEȚUL NEAMȚ)**

**Silviu-Constantin Ceașu,
Constantin Preoteasa,
Alexandru Gafincu,
Vasile Diaconu**

Cuvinte-cheie: epoca modernă, Turturești, pod de piatră.

Podul de piatră, amplasat în satul Turturești, pe cursul de apă cu același nume ce traversează așezarea de la nord la sud, a fost ridicat pe locul unui vad de trecere ce făcea legătura dintre târgul Piatra și Căciulești, de unde se putea ajunge, fie la Hanul Ancuței, fie la Roman, istoriografia încadrând monumentul în categoria celor medievale, mai precis atribuit epocii lui Ștefan cel Mare. Vechiul drum a decăzut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când între anii 1868-1872 a fost construită *Șoséua județenă Piatra – Roman*.

În urma cercetărilor arheologice podul de piatră apare ca o construcție ce se desfășura pe o lungime surprinsă în săpătură de 10 m și o lățime a de 7,10 m. Sistemul de boltire al podului este unul solid, fiind reprezentat de două arhivolte suprapuse, fiecare cu o grosime de 0,75 m. Calea de rulare a fost surprinsă parțial, constând dintr-un strat de pietriș, ea prezintă o grosime de 5 cm. Un alt detaliu foarte important constă în prezența unui sistem de racordare „cu aripi”, prezent atât în amonte, cât și în aval de pod.

În ceea ce privește datarea acestui monument, ea trebuie revizuită, întrucât materialele descoperite și analogiile cu alte construcții de acest tip, conduc spre atribuirea acestui monument epocii moderne și nu epocii lui Ștefan cel Mare.

Fig. 1. *Turturești. Bolta podului de piatră.*
(foto: S.-C. Ceaușu).

ISTORIE

**„CAPRICII” – SERIA DE ACUARELE
PICTATE DE PETRU BOTEZATU ÎN DECURS DE 12 ZILE
ÎN LAGĂRUL DE REFUGIAȚI TRAIKIRCHEN (AUSTRIA)**

Cora Botezatu

Cuvinte-cheie: Petru Botezatu, Lagărul de Refugiați Traiskirchen

În anul 1997 Petru Botezatu avea 47 de ani.

Era un fost deținut politic, un disident, în ochii regimului, un artist care realizase că nu va putea face niciodată carieră artistică în România comunistă, și care își dăduse demisia din învățământ și devenise, în schimb, cel mai apreciat pictor de biserici, acordând picturii sacre toate forțele sale creatoare reprimare, altfel, de regimul ceaușist.

În acel an, printr-o aliniere irevocabilă a planetelor, a primit pentru prima oară în viața sa o viză de călătorie pentru o țară din vest. Poate nu exact, din Vest, dar așa era considerat totuși Israelul. Era de presupus să ajungă la Ierusalim, unde România – la fel ca toate țările creștine – avea un *Așezământ pe Pământul Sfânt*, care ar fi beneficiat de mâna măiastră a unui pictor de biserici.

Printr-o întâmplare miraculoasă am aflat că la Ierusalim, nu se ajungea doar pe calea aerului, așa cum credeam noi, ci și prin Grecia, cu mașina, până la Pireu, de unde se putea călători mai departe până la Haifa, în Israel, cu feribotul. Această șoaptă cosmică, dumnezeiască, a fost cheia eliberării noastre, căci nu eram de loc siguri dacă am fi putut evada din Israel, dar știam în mod absolute că, prin Grecia se putea fugi din țară. Printr-o altă glumă a destinului am putut ieși din țară cu mașina pe la Porțile de Fier, îndreptându-ne către Iugoslavia, și nu către Grecia, iar de acolo, în doua zile, buimaci și aproape neîncredători, pășeam pe străzile Vienei.

Ca toți refugiații ne-am predat a doua zi Lagărului de Refugiați din Traiskirchen, o mică localitate din vecinătatea Vienei. După formalități, am fost închiși la etajul superior al unei străvechi clădiri sordide, datând din vremea Mariei Tereza. Acolo aveam să stăm pe toată perioada *carantinei* impuse, care credeam că va dura 3-4 zile, dar care pentru noi, din cauza trecutului de fost deținut politic condamnat în țară la 12 ani de detenție politică și apoi muncă silnică, pentru *complotare împotriva securității*

statului comunist, carantina s-a prelungit la 12 zile, interminabile, pline de aprehensiune, emoții neînchipuite, și o exacerbare a tuturor așteptărilor. La urma urmelor, nu aceasta era fața libertății pe care o întrezărisem.

Petru Botezatu a intrat în lagăr cu un bloc de acuarele, o cutie de vopsele, care arăta ca un penar, și câteva pensule. Cu greu se putea găsi o masă în acel *Turn Babel*, în care ne văzuserăm revărsați. Oamenii din toate colțurile lumii așteptau verificarea și procesarea lor ca refugiați în cuprinsul etajului acelei clădiri, unde încăperile fără uși și cu geamurile în lături, ofereau doar paturi de campanie suprapuse, periculos de apropiate și înghesuite. Făcând abstracție de acest mediu de *semînchisoare*, așezat pe marginea unui asemenea pat, timp de 12 zile, Petru Botezatu a produs această serie de acuarele intitulată **CAPRICII** după seria atât de dramatică a artistului spaniol Francisco de Goya, **Los Caprichos**.

Mediul acuarelei, oarecum volatil și fulgurant, corespundea în mod ironic acelor momente, căci nu era acolo sediul unor opere finite, definitive, elaborate. Un pictor dând naștere unor asemenea sentințe, căci fiecare lucrare este la urma urmei o judecată, o instanță și o sentință așezată definitiv în pagină de artistul care își revizuieste succint existența sa ca exponent al unui întreg popor, era cel mai insolit spectacol acolo, în jungla aceluia lagăr de refugiați.

Ochiul artistului devine sarcastic și demascator, el reușind pentru prima oară să creeze o serie de lucrări fără teama reprimării, evocând societatea comunistă de dincolo de cortina de fier, o incursiune plină de hazard în „Somnul rațiunii care naște monștri”, sintagmă care ne-a rămas de la Francisco de Goya și care reprezintă atât de adecvat starea noastră de fugari dintr-o lume devastată de o doctrină întemeiată pe principii false, decăzute din orice rațiune.

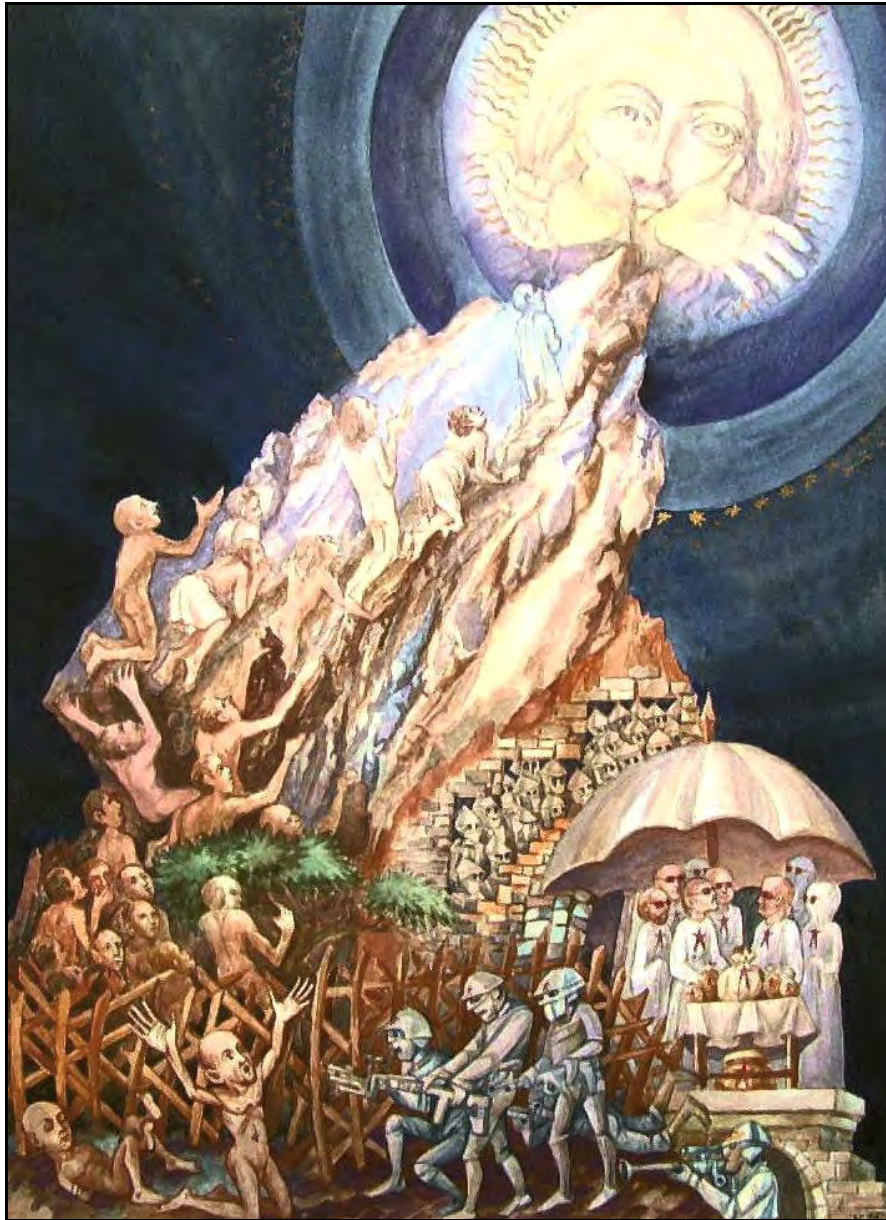

Fig. 1. Petru Botezatu – „Fuga din țară”.

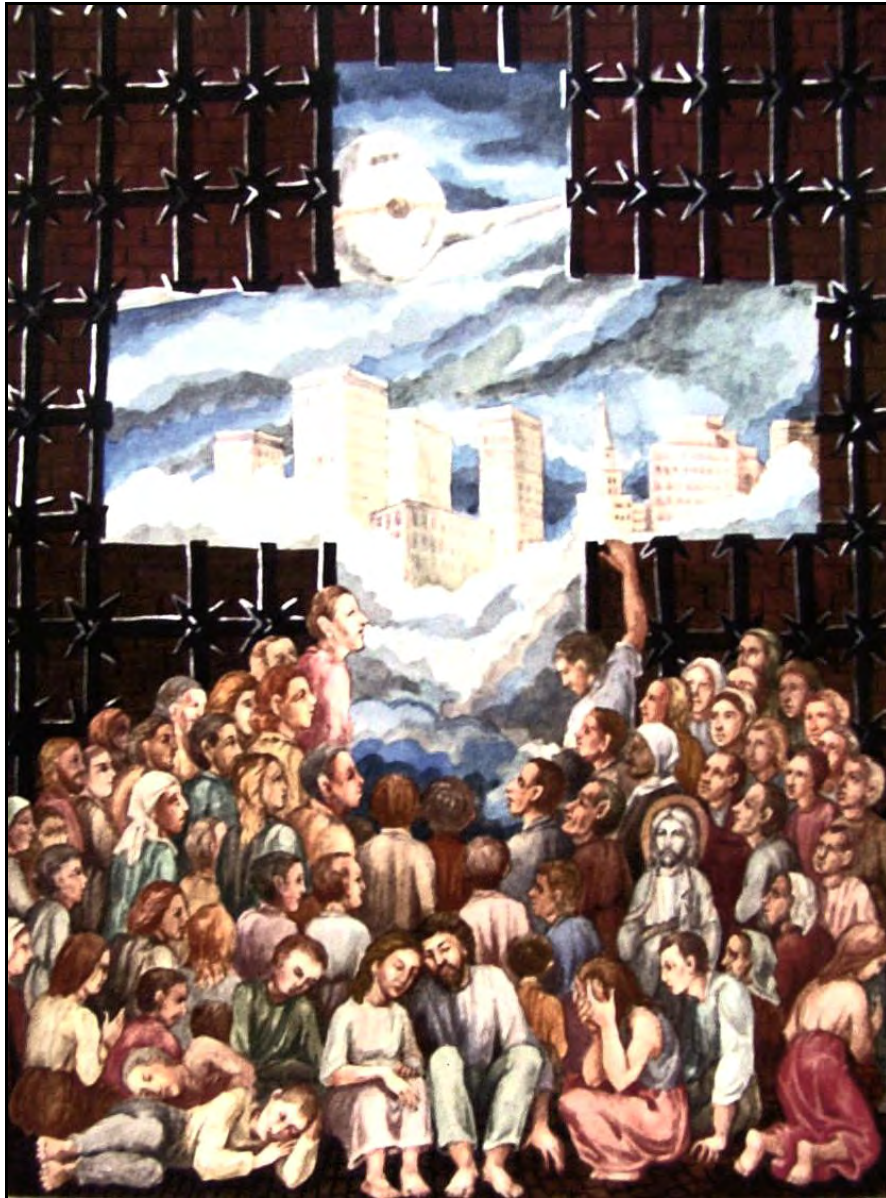

Fig. 2. *Petru Botezatu – „Lagărul de refugiați”.*

Fig. 3. Petru Botezatu – „Răstignirea pe crucea roșie”.

**FOILE DE ZESTRE –
SURSĂ DE STUDIERE A IDENTITĂȚII FEMININE BASARABENE
(SECOLUL XIX - ÎNCEPUTUL SECOLULUI XX)**

Corina Rezneac

Cuvinte-cheie: foi de zestre, identitate, Basarabia

În articol este prezentată analiza semiotică a foilor de zestre din secolul XIX, în același timp, o sursă de studiere a identității femeii în Basarabia. Aceste documente aveau o structură confirmată prin tradiție (titlu, datare, numele celui care dăruiește, lista obiectelor, numele martorilor etc.). În afară de noțiuni juridice specifice vremii este menționat statutul social al celui care înzestrează și celui care este înzestrat, prin formule consacrate. Se insistă asupra veridicității și credibilității documentului prin formule specifice perioadei în care au fost întocmite, printr-un limbaj specific vremii în care cultura era dominată de oralitate, asemănătoare cu textul daniilor etc. Foile de zestre erau documentul principal pentru asigurarea bunăstării femeii în cadrul familiei și reglementau principalele situații de conflict în care putea fi implicată femeia. Zestrea primită de femeie avea menirea de a îmbrăca, împodobi femeia și a înzestra locuința cu cele trebuincioase femeii, inclusiv obiectele utilitare ei și întregii familii.

**COLECȚIA CUZA
DIN PATRIMONIUL MUZEULUI UNIRII IAȘI**

Brândușa Munteanu

Cuvinte cheie: *Alexandru Ioan Cuza, Elena Cuza, Muzeul Unirii Iași.*

Muzeul Unirii din Iași cuprinde un valoros patrimoniu privind epoca Unirii Principatelor Române. În cadrul acestuia se distinge o colecție importantă de obiecte privind viața și activitatea domnitorului Alexandru Ioan Cuza și a familiei sale.

Colecția Cuza s-a format în timp, dar cea mai însemnată parte a sa a intrat în posesia Muzeului Unirii între anii 1956-1960, primii ani de funcționare a acestei instituții, când o parte a populației României (supusă terorii instituite de noua ordine politică comunistă) este nevoită pentru a supraviețui, să se despartă de amintiri dragi de familie. Informații despre povestea acestei colecții se regăsesc în paginile documentelor păstrate în arhiva Complexului Muzeal Național „Moldova” din Iași. Marea majoritate a obiectelor colecției Cuza au fost achiziționate sau primite ca donație de la Elena Brătianu, soția istoricului și omului politic Gheorghe Brătianu. Acesta le moștenise de la mama sa, Maria Moruzi, nora domnitorului Alexandru Ioan Cuza. După dispariția soțului său, Elena Brătianu a fost nevoită să vândă sau să doneze „moștenirea” Cuza, potrivit dorinței lui Gheorghe Brătianu unui muzeu din Iași, dedicat memoriei domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Obiecte valoroase care aparțin Doamnei Elena Cuza sunt transferate de la Institutul Pedagogic din București sau sunt achiziționate de la persoane particulare (Emilia Rosetti, Iosif Bogdan, Irimia Damian). Obiecte folosite în cadrul ceremonialul mesei princiare au fost transferate de la Casa de Creație Mogoșoaia și Muzeul Național de Artă al României. Colecțiile Cuza” au fost îmbogățite cu obiecte provenind de la Muzeul Regiunii Porților de Fier din Drobeta Turnu Severin, Teatrul Național din Iași sau Arhivele Statului Iași.

Colecția Cuza este formată dintr-o categorie variată de piese cuprinzând obiecte de vestimentație, piese de mobilier, bijuterii, obiecte de porțelan sau sticlă, metal, documente, medalistică sau alte tipuri de obiecte, care se referă la viața publică cât și la spațiul privat al familiei Cuza. Fiecare obiect spune o poveste care vorbește despre faptele marilor noștri înaintași.

DOAMNA ELENA CUZA – BUNĂTATE, MODESTIE ȘI CANDOARE

Motto:

*Două erau trăsăturile doamnei Elena Cuza:
cea mai autentică maiestate și cea mai desăvârșită simplitate.*

Nicolae Iorga

Ștefania Dinu

Cuvinte-cheie: *Elena Cuza, Alexandru Iona Cuza, Azilul Elena Doamna, opere de binefacere, doamnă a țării.*

Lucrarea aduce în prim plan personalitatea primei doamne a României, o femeie timidă, modestă, dar, o aristocrată, care a știut să-și poarte cu demnitate titlul, să se facă iubită de cei care au cunoscut-o, să învingă greutățile vieții.

Elena Cuza s-a născut pe 17 iunie 1825, la Iași, ca fiică a postelnicului Iordache Rosetti și a soției sale, Ecaterina (Catinca), fata logofătului Dumitrache Sturdza din Miclăușeni și sora boierilor cărturari Constantin și Alexandru Sturdza. Elena Rosetti și Alexandru Ioan Cuza s-au căsătorit în ziua de 30 aprilie 1844 la Iași, iar, prin dubla alegere a lui Cuza ca domnitor, a devenit doamnă a Principatelor Unite. Anul 1860 a adus plecarea doamnei Elena Cuza la Paris, fiind rechemată de soțul său, la mijlocul anului 1862, pentru a face onorurile curții.

De numele doamnei Elena Cuza se leagă și înființarea „Azilului Elena Doamna”, loc destinat copiilor orfani, ale cărui începuturi fuseseră inițiate de Dr. Carol Davila, după moartea primei sale soții, Maria Marsil Davila. În data de 18 iulie 1862 domnitorul Alexandru Ioan Cuza a semnat decretul de înființare a Azilului, cu numele de „Elena Doamna”, iar la 29 iulie 1862 a avut loc ceremonia punerii pietrei de temelie, după planurile arhitectului Carl Benesch. Pentru ca lucrările de construcție ale Azilului să poată fi începute și duse la bun sfârșit, doamna Elena Cuza a oferit din caseta personală suma de 32000 lei și a adresat și un apel către doamnele din înalta societate românească. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a oferit pentru Azil suma de 1600 de galbeni, iar marele poet Vasile Alecsandri a donat întreaga

sa colecție de poezii populare, ca prin vânzarea lor, suma obținută să se adauge fondului creat pentru Azil.

În cursul anului 1863 Elena Doamna și-a făcut simțită prezența mai des în viața publică: a luat parte la balul dat de municipalitatea București și la balul din 5 februarie de la palatul domnesc, l-a însoțit pe domnitor în călătoria în Moldova și a locuit pentru câteva luni la Ruginoasa.

În toamna anului 1863, în luna octombrie, a plecat din nou la Paris, perioadă în care principesa a dorit să fie liniștită și nu a primit pe nimeni (poate și din cauza supărării pe care i-o produsese faptul că aflase că rivala sa – Maria Obrenovici – urma să-i dăruiască domnitorului primul copil, pe Alexandru). În țară însă, lipsa ei se făcea simțită, ceea ce l-a făcut pe Baligot de Beyne să scrie celor ce o însoțeau pe principesă că: „Sunteți cu adevărat fericiți de a avea în fiecare zi pe buna și minunata principesă. Cât este de pustiu palatul fără ea ! Cât de lungi ne par serile ! Și cum fiecare dintre noi dorim întoarcerea Alteței Sale Domnitoare”.

Operele de binefacere au reprezentat principala sa preocupare până la sfârșitul vieții. Doamna Elena Cuza s-a stins din viață la 2 aprilie 1909, la vârsta de 84 de ani, fiind înmormântată conform propriei dorințe la Solești, deși avea tot dreptul ca să-și doarmă somnul de veci lângă soțul său, principele Alexandru Ioan Cuza. A cerut ca ceremonia înmormântării să fie făcută fără funeralii naționale, să nu participe nicio persoană oficială, să nu se țină discursuri, să fie dusă cu dricul săracilor și să fie slujită de un singur preot.

Așadar, Elena Cuza, cu aceeași bunătate și modestie din viață și-a urmat calea înapoi spre meleagurile copilăriei, redevenind ceea ce fusese atunci, Elena, fiica lui Iordache și Ecaterina Rosetti, dragii ei părinți, de care toată viața a fost atât de legată.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PENTRU FETE ÎN PIATRA-NEAMȚ LA CUMPĂNA SECOLELOR XIX-XX

Daniela Mătășaru-Ionescu

Cuvinte-cheie: *Institutul „Champalbert”, Institutul „Cultura”, Institutul „Lumina”, Liceul de Fete.*

În ultimii ani, pașii m-au purtat mai des prin sălile bibliotecilor naționale și universitare, mult mai înzestrate decât cele locale, dar și prin arhive. Am reușit să aflu date interesante despre câteva persoane extrem de inimoase, cu simțul datoriei, dar și cu conștiința vremurilor pe care le trăiau. Maria Champalbert, Maria Ivanovici, Maria Sainoglu, Zulnia Isăcescu, Valentina Focșa și Eugenia Popovici sunt câteva nume de care se leagă învățământul pentru fete din Neamț, emanciparea populației feminine, dar și istoria „Liceului de Fete” din Piatra-Neamț. Presa locală (*Informatorul, Reformatorul, Viața nouă, Avântul, Acțiunea feministă, Foaia gospodinelor*), oamenii politici (parlamentarii nemțeni) și intelectualii au susținut efortul lor și au contribuit împreună la edificarea unei generații de tinere capabile, la rândul lor, să rezolve nu doar propriile probleme, ci și pe cele ale comunității și societății în care trăiau. Am găsit pe lângă presa locală antebelică și interbelică, pe lângă rapoarte și statistici locale și ale ministerului de resort și peste Anuarul „Institutului de Domnișoare «Champalbert»” din 1886 (fondat în 1867), Anuarele Institutului primar și secundar de fete „Cultura” din anii școlari 1886-1889, peste „Prospectul Institutului Pedagogic de fete «Lumina» din 1889”. Am dat cu greu și peste „Anuarul I și II al Școlii Secundare de fete din Piatra-Neamț din anii 1923/924 și 1924/925”, în care se reflectă seriozitatea unor oameni care știau cât de importantă este educația fetelor.

Putem reliefa asemănările cu ceea ce se întâmplă în zilele noastre sau diferențele. Date despre personalul școlii, construirea localului, achiziția manualelor, examene, rezultate, activități extrașcolare am putut găsi și în corespondența directoarelor școlii, în rapoartele prefectului de Neamț sau în cele elaborate de ministerul instrucțiunii publice, dar și în documentele de arhivă.

SĂRBĂTORI, SPECTACOLE ȘI DIVERTISMENT LA PIATRA-NEAMȚ (1864-1916)

Daniel Pavăl

Cuvinte-cheie: sărbători, spectacole, divertisment, iarmaroc, bălci, teatru, scrânciob.

În plină epocă a expansiunii rețelelor de socializare, tocmai socializarea directă, de la om la om, este cea mai afectată. Situația, deși generalizată, pare cu atât mai dramatică în mediul urban, unde ideea de celebrare comună a unor evenimente sau momente importante pentru comunitate, pare să fi dispărut din spațiul public. Însăși noțiunea de divertisment, pare să fi suferit mutații drastice față de trecut.

În aceste condiții, o incursiune în lumea sărbătorii urbane din România antebelică, are darul de a ne oferi prilejul unei mari surprize: anume de a întâlni o lume, care nedispunând nici pe de parte de prosperitatea materială de care ne bucurăm noi ce de astăzi, avea un apetit uluitor spre a crea și gusta spectacolul, sărbătoarea, divertismentul și de a le transforma în prilej de desfătare personală dar și, sau poate mai ales, colectivă.

EVERYDAY LIFE AT THE PELIȘOR CASTLE (1903-1927)

Macrina Oproiu

Keywords: *Pelișor Castle, court, royal hobbies, royal hunting, painting, mecena, crown, ceremony, representation function.*

Everyday life at the Pelișor Castle has two distinct stages: 1903-1914, the period when the princely life is constantly under the control of King Carol I. The Sovereign establishes the rules of the Princely House, fixes the budget (which he vigorously supervises after 1903, when Ferdinand and Marie are in bankrupt), employs governors and founders grants permission for certain visits and forbids others, intervenes in the Principles' education and conduct, and especially in the non-conformist way in which Maria understands to live her life. The tension is perpetuated and, I may say, even fuelled by Queen Elisabeth, which amends every time the lack of etiquette and the extravagant ideas of her heiress to the throne. Despite all the frictions, however, between Queen Elisabeth and Princess Marie, there are also intervals of peace and good understanding, especially on the artistic level.

The second period, 1919-1927, is the positive stage of the residence at Pelișor Castle. Now the residence takes over the functions of Peleş Castle. Royal audiences are organized in Pelișor, part of gala events and official receptions. Beyond the representation functions with which the residence is endowed, the royal family leads a typical existence of high aristocracy like manner, in which each member of the family develops his own passions, without the notion of *family* being put in danger. The King reads, goes to hunting and deals with botany and philately, while the Queen decorates, writes, reads, paints, rides. Royal daughters have artistic tendencies, which they strive to develop, while the Princes practice sport and go hunting.

SERVICIUL SANITAR ÎN PRIMUL DECENIU AL SECOLULUI XX

Ana-Cristina Scurtu

Cuvinte-cheie: *Primul Război Mondial, serviciul sanitar, dezastre pandemice.*

Precaritatea situației igienico-sanitare, conjugată cu aglomerările de indivizi, fie militari, fie civili, a constituit, în mod permanent, o premisă deosebit de solidă pentru dezastre pandemice. Evoluția teoriei și a practicii militar-sanitare în anii 1914-1916, în paralel cu desfășurarea conflagrației mondiale, nu a rămas fără urmări la nivelul armatei române. În anul 1914, Marele Stat Major, după izbucnirea conflagrației mondiale, a tipărit „Instrucțiuni generale pentru comandament, servicii, formațiuni și trupe de etapă”. Cuprindea normele sumare despre tratamentul și evacuarea răniților și reaprovizionarea cu materiale sanitare.

În Moldova neocupată de inamic se găseau, la începutul anului 1917, nu mai puțin de 1,5 milioane de refugiați, militari, tineri recruți din contingentele 1917-1920, precum și peste 20000 răniți și bolnavi. Tot aici se aflau și trupe rusești, a căror stare sanitară prezenta carențe semnificative, constatate și de ofițerii și de medicii români în toamna cumplită a anului 1916.

Armata și populația românească din Moldova au trecut printr-o grea probă de încercare, constând în epidemia de tifos exantematic. Luptele de tranșee au impus regândirea strategiilor de transport și îngrijire a răniților, de înhumare a celor decedați pe front sau în spatele frontului sau privind tratamentul profilactic al unor boli contagioase, protecția militarilor și a civililor în fața noilor mijloace de luptă asfixiante, avioane de bombardament etc.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ DIN JUDEȚUL ROMAN ÎN ANII PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

**Iulia Butnariu,
Relu Butnariu**

Cuvinte-cheie: *sănătate publică, județul Roman, epidemii, Serviciul Sanitar, rapoarte statistice, Dr. Moise Enescu.*

Situația populației din județul Roman în anii de război (1916-1918) este abordată prin prisma datelor statistice oferite de rapoartele anuale ale prefectului. Acestea, la rândul lor, erau întemeiate pe rapoartele înaintate de medicul primar al județului, în perioada respectivă începându-și activitatea la Roman, Dr. Moise Enescu, o figură reprezentativă pentru organizarea sanitară din România, a cărei contribuție s-a evidențiat prin cercetările și studiile sale științifice, dezvoltate pe parcursul unui sfert de veac.

Studiul privește starea de sănătate a populației, ca și unitățile spitalicești, cu dotările lor, personalul sanitar existent, măsurile propuse sau puse în practică pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu. Pe un fond preexistent defavorabil, respectiv un nivel scăzut de trai, igienă precară, etc, sănătatea publică, în special aceea a populației din mediul rural, a fost puternic afectată în perioada războiului, epidemiile (febra tifoidă, anghina difterică, holera, tifosul exantematic) făcând numeroase victime.

„MARELE RĂZBOI” ÎN ARTELE PLASTICE (1916-1918). CONTRIBUȚIA COLECȚIILOR IEȘENE

Sorin Iftimi

Cuvinte-cheie: *Primul Război Mondial, artiști plastici, colecții ieșene.*

În rândul artiștilor plastici mobilizați la Iași, în 1917, au fost incluși absolvenți ai Academiei de la București și Iași: pictorii Camil Ressu, Nicolae Tonitza, Ștefan Dimitrescu, Otto Briese, Adam Bălțatu, Aurel Băeșu etc., precum și pe sculptorii Ion Jalea, Oscar Hann, Cornel Medrea, Ioan Iordănescu, Ion Mateescu etc. Cel puțin jumătate dintre ei au devenit nume de referință în arta plastică românească. Acestora li s-au dedicat expoziții și albume remarcabile.

În afară de aceștia, pot fi amintiți și alții care au trăit drama războiului pe cont propriu. Tânărul pictor ieșean Alexandru Grigorovici, căzut în bătălia de la Călugăreni, în noiembrie 1916. Nicolae Popovici-Lespezi, care a absolvit Academia de Arte din Iași în 1907 a fost mobilizat în 1916, în Regimentul 32 Infanterie Ploiești, fiind trimis pe frontul din Bulgaria, unde a cunoscut prizonieratul, ca și Nicolae Tonitza. Nicolae J. Alexandrescu a fost un pictor format în mediul academic de la Iași. Multe dintre desene sale în peniță cu tematica Marelui Război se păstrează în colecția Muzeului de Istorie a Moldovei din Iași. Cea mai mare parte a acestora au fost reproduse într-o carte din epocă: **Aurel I. Gheorghiu**, *La hotarele Moldovei*.

Dintre sculptorii care s-a remarcat în epocă a fost Ion Mateescu (1876-1951). Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Blocul de la Oituz*, aflată la Muzeul de Istorie din Iași. Acesteia i se adaugă basorelieful realizat pentru *Monumentul Eroilor Regimentului 4 Vânători*, de la Bucium, lângă Iași (1921). Se știe că el a mai lucrat un basorelief, *Soldații Regimentului XIII Infanterie trecând Carpații spre Transilvania*, în noaptea de 15 august 1916. Un statut aparte a avut, între artiștii epocii, prințesa Olga Sturdza (1884-1971), fosta președintă a *Societății pentru Ocrotirea Orfanilor de Război*, cea care avea să realizeze un remarcabil, monument de for public: *Monumentul Reîntregirii Neamului* (1927).

Artiștii amintiți și-au pus talentul în slujba unei arte militante. Această propagandă făcută prin lucrări de grafică, picturi și sculpturi, putea să ducă

spre o artă conjuncturală, lipsită de perenitate. Au existat, desigur și lucrări de interes ocazional. Dar talentul artiștilor a produs însă și numeroase opere care surprind drama umană, stările de angoasă, clipele de nădejde, forme de solidaritate, ce reușesc să ne transmită emoțiile de acum un veac. Și sub raportul mijloacelor de expresie, a stilului artistic, se fac pași însemnați spre o artă modernă, în curs de maturizare.

ARMATA ROMÂNĂ ÎN BASARABIA ÎNTRE ANII 1918-1920

Costin Scurtu

Cuvinte-cheie: Basarabia, armata română, Gen. Ernest Broșteanu.

Spre finele anului 1917 aveau loc mișcări ale Armatei Române spre Basarabia, pentru a proteja capitala Iași și de a preîntâmpina unitățile înarmate și dezorganizate în Basarabia. În primele zile ale lui 1918 are loc activizarea forțelor bolșevice la Chișinău. Decizia Aliatilor de a trimite trupele române în Basarabia a fost accelerată de intervenția Frontodelului, care a încercat, la 6 ianuarie 1918, eliminarea Sfatului Țării la Chișinău. Trupele române trec Prutul la 10/23 ianuarie 1918, iar în 13 ianuarie 1918, divizia a 11-a condusă de generalul Ernest Broșteanu intră în Chișinăul evacuat de către bolșevici. Primarul Chișinăului, Aleksandr K. Schmidt, a întâmpinat armata română și declara că: „Să sperăm că fricțiunile neplăcute dintre armata română și orășeni vor fi rapid depășite și să sperăm că în oraș va domni o liniște și ordine generală”. Dar au început ciocnirile cu trupele bolșevice în zona Tighina sau în sudul Basarabiei, unde acțiunile au avut un caracter mai complex datorat rezistenței trupelor bolșevice, la care s-a asociat și o parte a populației. Marele Cartier General Român hotărăște crearea, începând cu 25 ianuarie 1918, a Corpului 6 Armată, condus de generalul de divizie Gheorghe Istrati, avându-l ca șef al Statului Major pe colonelul T. Dumitrescu. Luptele româno-bolșevice se desfășurau cu intensitate maximă, îndeosebi cu artileria de mare și de pe uscat, până în ziua de 3 februarie. Sediul sovietului local din Vâlcov este lovit. Totodată, sunt distruse și turlele bisericilor, iar vasele rusești nu-și mai puteau regla tirul; unele vase eșuează, iar altele se retrag fără a fi tras măcar un obuz. Evenimente grele vor fi și la începutul anului 1919 în zonele Atachi și Hotin. Tactica bolșevicilor se diversifică, îmbinând activitatea subversivă, atacurile armate, cu presiunile internaționale.

**CAMPANIA MILITARĂ
A REGIMENTULUI 15 DOROBANȚI „RĂZBOIENI”
DIN UNGARIA ÎN ANUL 1919**

Sorin Grumuș

Cuvinte-cheie: *Primul Război Mondial, Regimentul 15 Dorobanți „Războieni”, maiorul Dumitru Coroamă, Ungaria.*

Printre unitățile subordonate Diviziei 7 Infanterie în anii Primului Război Mondial s-a numărat și Regimentul 15 Dorobanți „Războieni” cu cazarma în Piatra-Neamț. În cazarma acestui regiment a funcționat în anii războiului „Spitalul militar Zonă Interioară nr. 168”. În timpul luptelor purtate de către unitățile din subordinea Divizia 7 Infanterie la Oituz, pentru cucerirea Coșnei și Cireșoaiiei, în vara anului 1917, și-au pierdut viața un număr mare de ostași¹. Regimentul 15 Dorobanți „Războieni” a pierdut în luptă 512 ostași, printre care căpitanul Mihai Nistor, comandantul companiei a 5-a, și plutonierul Ioan Talpău. Au mai fost răniți în luptă locotenentul Alexandru Dumitrescu și sublocotenentul Teodor Ursu.

În data de 18 decembrie 1917, la ora 14:00, batalionul 3, din Regimentul 15 Dorobanți „Războieni”, comandat de maiorul Dumitru Coroamă, a început deplasarea de la Hălăucești către Pașcani, pentru a împiedica trupele rusești bolșevizate și anarhizate să pătrundă în orașul Iași. După a doua mobilizare a armatei române în noiembrie 1918, avangarda Diviziei 7 Infanterie a fost constituită din Regimentul 15 Dorobanți „Războieni”, un escadron din Regimentul 8 Călărași „Roman” și o baterie din Regimentul 4 Artilerie „Roman”, aflate sub comanda colonelului Gherescu Alexandru. În data de 6 decembrie 1918 primii soldați din batalionul comandat de maiorul Vasile Nădejde au ajuns în gara care pe atunci se numea Székely Kocsard (Cucerdea Secuiască). Impresionat de primirea făcută, maiorul Vasile Nădejde s-a adresat mulțimii cu cuvintele: „Această gară și acest nod de cale ferată, fiind ocupate de unități ale regimentului 15 Războieni se va numi de acum Războieni”. Regimentul 15

¹ C. Stoica, *Zile de foc la porțile orașului Tîrgu Ocna*, Editura Magic Print, Onești, 2017, p. 54, 55.

Dorobanți „Războieni” a preluat controlul asupra localităților Luduș, Uioara, și Cucerdea.

În noaptea de 21/22 februarie 1919, subunități din „Divizia de secui” au atacat prin surprindere poziția deținută de Batalionul 1 din Regimentul 15 Dorobanți „Războieni” în localitatea Zalău.

„Divizia de secui” era formată din elementele radicalizate din districtele secuiești din Transilvania, mai ales din comitatele Trei Scaune, Ciuc și Odorhei, respectiv zona din estul Transilvaniei populată de secui. Până la începerea efectivă a operațiunilor militare această divizie de secui s-a remarcat numai prin abuzurile, crimele și atrocitățile săvârșite împotriva populației românești din zona ocupată de către unguri. În urma confruntării cu forțele secuiești pierderile regimentului au fost grele și s-au cifrat la 5 morți, 10 răniți și 73 dispăruți. În urma unei anchete comandate de către Comandamentul Trupelor din Transilvania pentru a stabili cauzele producerii acestui insucces, comandantul Diviziei 7 Infanterie, Constantin Neculce, a fost înlocuit cu generalul Costin Dumitrescu. În raportul final al anchetei se arăta „că pierderile în prizonieri și materiale de la Zalău fac dovada că unitățile noastre au fost complet surprinse”. Începând cu data de 1 aprilie 1919, comanda Regimentului 15 Dorobanți „Războieni” a fost preluată de locotenent-colonelul Gheorghe Iordănescu.

Pentru menținerea ordinii în timpul desfășurării alegerilor din Vechiul Regat, Escadronul divizionar a fost deplasat din Budapesta, la 29 octombrie 1919, împreună cu Punctul de Comandă al Diviziei 7 Infanterie, Brigada 14 Infanterie și două batalioane din Regimentul 15 Dorobanți „Războieni” în localitatea Ploiești².

² Arhivele Militare Române, fond 513, dos. 3, f. 284.

Fig. 1. Medalie aniversară.

DIN ISTORICUL PREFECTURII JUDEȚELOR NEAMȚ ȘI ROMAN. REGLEMENTĂRI LEGISLATIVE (1864-1968)

Gheorghe Radu

Cuvinte-cheie: organizare administrativ-teritorială, prefectură, județul Neamț, județul Roman.

Documentele vremii vorbesc despre existența *ținuturilor*, atât la Neamț, cât și la Roman, încă din veacurile XV-XVII, acestea fiind împărțite, la rândul lor, în *ocoale*. Potrivit măsurilor administrative puse în practică de domnitorul Constantin Mavrocordat, în anul 1742, se înființează *isprăvnicile*, conduse de un *ispravnic*, care administra *ținutul*. Noua instituție, *isprăvnicia*, se ocupa numai cu administrarea ținutului, purtând, din anul 1858, denumirea de *Administrația Ținutul Neamț*, respectiv *Administrația Ținutului Roman*.

Prin *Legea comunală*, din 1 aprilie 1864, se pun bazele unei noi organizări administrative a teritoriului sub denumirea de *județ*. În actualul județ Neamț vor apărea fostele județe *Neamț* și *Roman*, împărțite în *plase*. În fruntea acestora se situa noua instituție, *Prefectura*, condusă de un *prefect*, numit de domnul țării printr-un decret (ca și ispravnicul – n.n.). Prin legea pentru înființarea consiliilor județene, din 2 aprilie 1864, în cele două județe amintite se va înființa câte un *consiliu* format din 18 (optsprezece) membri, care reprezentau interesele locale. În fruntea consiliului se alegea un președinte și o delegație județeană formată din *trei membri permanenți* și *trei supleanți*, activitatea acestuia desfășurându-se în sesiuni ordinare și extraordinare. În anul 1892 a fost dată publicității *Legea pentru organizarea autorităților administrative exterioare* dependente de *Ministerul de Interne* și fixarea circumscripțiilor administrative – *plase*. Din acest moment apare și *Cancelaria prefectului*, condusă de un *director*, iar plasele erau conduse de un *subprefect*. După o serie de modificări survenite prin legile din anii 1929, 1931 și 1936, prin *Decretul regal nr. 2919 din 13 august 1939*, se înființează o nouă unitate administrativă, *ținutul*, cuprinzând mai multe județe; fostele județe Neamț și Roman vor rămâne ca circumscripții administrative în cadrul *Ținutului Prut*, cu reședința în urbea Iași.

După numai doi ani, mai precis prin *Decretul Regal nr. 3219 din 21 septembrie 1940*, se desființează Ținutul Prut, Neamțul și Romanul revenind la situația anterioară, adică la *județe*, în fruntea cărora se afla *prefectul*, numit prin *Decret Regal*.

Sub titulatura de *prefectură*, instituția va funcționa până la 1 aprilie 1949, când, în baza *Legii nr. 17 din 11 ianuarie 1949*, vor lua ființă *Comitetele provizorii*, atât la Neamț, cât și la Roman, sub denumirile *Comitetul Provizoriu al Județului Neamț și Comitetul Provizoriu al Județului Roman*, cu reședințele în Piatra-Neamț, respectiv Roman.

În urma reorganizării administrativ-teritoriale a țării, din decembrie 1950, urmare a implicării abuzive a sovieticilor în acest domeniu, cele două județe au fost desființate. S-a creat de această dată o nouă unitate administrativ-teritorială pe meleagurile dintre Bistrița, Moldova și Siret, *regiunea*, având în subordine raioanele, cu denumirea de *sfaturi*: 1. Sfatul Popular al Raionului Piatra-Neamț (1951-1968); 2. Sfatul Popular al Raionului Roman (1951-1968); 3. Sfatul Popular al Raionului Tg. Neamț (1951-1968); 4. Sfatul Popular al Raionului Buhuși (desființat în 1964); 5. Sfatul Popular al Raionului Ceahlău (desființat în 1958). Toate aceste sfaturi făceau parte din *regiunea Bacău* (1951-1968), fiind subordonate *Sfatului Popular* al regiunii Bacău (desființat în 1968). După anul 1968, prin noua lege administrativ-teritorială, se revine la județe, zona noastră făcând parte, ca și astăzi, din județul Neamț.

**LOCOTENENT GAVRIL DANIELESCU –
CAVALER AL ORDINULUI „MIHAI VITEAZUL”**

Dan Mihăilescu

Cuvinte-cheie: *Gavril Danielescu, Henri Berthelot, Legiunea de Onoare, Ordinul „Mihai Viteazul”, regimul comunist.*

S-a născut la 17 noiembrie 1887 în satul Popești (comuna Farcașa). După clasele primare făcute în sat se înscrie la Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași, pe care o termină în 1908 și este repartizat ca învățător la Școala primară din satul Frumosu (comuna Galu).

În anul 1914, odată cu înființarea Regimentului 55 Infanterie, învățătorul Gavril Danielescu este concentrat la această unitate la cerere, în vederea obținerii gradului de sublocotenent în rezervă. Începutul războiului de reîntregire îl găsește pe tânărul sublocotenent Gavril Danielescu la Regimentul 7 Infanterie Prahova, comandant fiind locotenent-colonelul Nicolae Cornea, regiment care făcea parte din Divizia 5 Infanterie (comandată de generalul Aristide Razu). În vara anului 1917, la Mărășești Regimentul 7 Infanterie Prahova, se găsea în sectorul Moara-Albă-Moara Roșie în sprijinul unităților Diviziei 34 Infanterie pentru a opri înaintarea trupelor germane. Se remarcă în aceste lupte locotenentul Gavril Danielescu căruia i s-a conferit *Ordinul Militar „Mihai Viteazul”, clasa a III-a*, pentru vitejia și priceperea cu care a comandat compania de mitraliere în luptele grele de pe Valea Șușiței, ce au avut loc între 25 și 29 iulie 1917.

În urma luptelor cu trupele germane la *Movila lui Cuza*, sectorul Mărășești, locotenentul Gavril Danielescu primește *Legiunea de onoare în grad de cavalier*, care i-a fost prinsă în piept chiar de generalul Henri Berthelot, șeful misiunii militare franceze în România. Decorarea cu aceste ordine îi aduc ofițerului și avansarea la gradul de căpitan.

Rănit fiind, este internat în Spitalul Militar din Iași, iar la ieșirea din spital este repartizat la Regimentul 56 Infanterie, dublura Regimentului 16 Infanterie Fălticeni și la 1 septembrie 1919 este pus în cadrul disponibil. Începând cu data de 1 septembrie 1919 și până la pensionare, în 1947, este directorul școlii din Lămășeni (comuna Rădășeni, județul Baia), educând elevii în spirit patriotic, aceștia reușind cu brio la școlile secundare din

Fălticeni. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, maiorul Gavril Danielescu este mobilizat la Cercul de recrutare Baia, sprijinind prin activitatea sa această unitate militară. În 1945 este pus a doua oară în cadrul disponibil și se întoarce la școala din satul Lămășeni.

Instaurarea comunismului în 1948 a însemnat pentru viteazul învățător începutul unei epoci de grele persecuții. Este anchetat de Securitate, bătut, umilit și închis în lagărul de exterminare de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. A fost membru al Partidului Național Țărănesc.

După eliberare, lucrează cu ziua ca să se întrețină, pensia fiindu-i suprimată. Când vârsta și sănătatea îl opresc să mai muncească, se adresează statului francez solicitând renta pentru *Ordinul Legiunea de onoare în grad de cavalier*. Scrisoarea nu a ieșit niciodată din țară, dar oficialitățile, spre a evita un penibil scandal, dispun să-i redea pensia de învățător, la care era îndreptățit. A decedat în anul 1974 și este înmormântat în cimitirul din Oprișeni, cartier al orașului Fălticeni.

**RAPOARTE ALE PREOȚILOR ORTODOCȘI
DIN EPARHIA ROMANULUI
ÎN ANII PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL (1916-1918)**

**Mihaela-Cristina Verzea,
Nicolae Dumitrașcu**

Cuvinte-cheie: Primul Război Mondial, preoți, Eparhia Roman.

În data de 22 ianuarie 1918 episcopul Romanului, Teodosiu Athanasiu, primea din partea ministrului Instrucțiunii și Cultelor, I.G. Duca, o adresă prin care i se cerea ca protoiereii din episcopia pe care o păstora să întocmească „o dare de seamă generală pentru toate parohiile”, pentru perioada 1 ianuarie 1917 - 1 ianuarie 1918, referitoare la activitatea preoților, cu nominalizarea celor care s-au distins prin „îngrijirea bolnavilor sau ocrotirea orfanilor sau prin îmbărbătarea credincioșilor amărâți și obijduiți”. Întrucât timpurile impuneau ca legăturile sufletești dintre preot și popor să fie mai strânse ca oricând, slujitorii bisericii au redactat rapoarte în care își expuneau activitatea bisericească și extrabisericească (ținerea predicilor pentru „înălțarea inimilor”, înlocuirea învățătorilor și a profesorilor mobilizați în școli, prezența preoților în listele de subscripție care deschise pentru ajutorarea refugiaților și orfanilor, colectarea de fonduri pentru Crucea Roșie, activitatea desfășurată în cadrul comitetelor agricole și băncilor populare). În cuprinsul articolului de față au fost aprofundate rapoartele preotului confesor Petru Popa din Regimentul 56 Infanterie, al preotului paroh al Bisericii „Sf. Ioan Teologul” din comuna Dagâța, al preotului N.T. Davidescu din parohia Șcheia, al preotului parohiei Crivești-Strunga, al preotului paroh Gheorghe Cușmaliuc de la Muncelu de Sus, Mogoșești, al preotului paroh I. Popovici din Tg. Băcești și al preotului iconom Al. Laiu din parohia Miclăușeni.

Studierea acestor rapoarte, cu certă valoare documentară pentru istoria Primului Război Mondial, aflate în fondul *Protoieria Roman* al *Serviciului Județean Neamț al Arhivelor Naționale*, ne-a permis evidențierea activității polivalente a preoților. Consemnările acestora reconstituie viața cotidiană a soldaților români, a populației civile, realitățile

frontului, aspecte legate de operațiunile militare din cursul anilor 1916-1917, aspecte referitoare la starea de sănătate și igienă a armatei române și a locuitorilor din parohiile păstorite, cu referire la epidemiile de tifos exantematic, febră tifoidă, febră recurentă, holeră.

Modele spirituale demne de urmat, clericii Bisericii Ortodoxe Române s-au străduit să-și facă datoria față de ei înșiși, față de neam și față de Dumnezeu.

**ATENEUL POPULAR TĂTĂRAȘI (1918-1920).
100 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE**

Mihaela Tudose

Cuvinte-cheie: *Ateneul Popular Tătărași, organizații culturale, cultură națională.*

Perioada interbelică s-a caracterizat printr-o multitudine de preocupări, concepții și forme de organizare culturală, un rol preponderent avându-l inițiativa particulară. Pe lângă unele cunoscute societăți și organizații culturale – *ASTRA, Liga Culturală, Ateneul Român, Cercurile Culturale, Școlile pentru Adulți* –, au apărut în această perioadă așezăminte culturale noi: *Casa Culturii Poporului*, cămine culturale, *Fundația Culturală, Institutul Social Român*, societăți corale, muzee, atenee populare. Acestea din urmă au constituit pentru perioada interbelică, mai curând o noutate, decât continuarea unei tradiții, deși apăruseră încă de pe la sfârșitul secolului al XIX-lea.

În Moldova, *Ateneul Popular* „care s-a remarcat între toate ateneele”, așa cum scria Tudor Arghezi în 1928, „s-a ivit la Iași, în Mahalaua Tătărași”, în anii 1919-1920. După exemplul acestui ateneu au luat ființă asemenea lăcașuri de cultură și în alte cartiere ieșene, dar și în alte localități: Ploiești, Chișinău, Tecuci, Huși, Piatra-Neamț.

Se impune, așadar, ca o firească necesitate, ca la o sută de ani de la înființare, să reevaluăm – valorificând inedite documente din patrimoniul Muzeului de Istorie a Moldovei din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași – intensă activitate culturală a *Ateneului Popular Tătărași*, despre care nu s-a scris mult, deși acest așezământ a avut un rost deosebit. Înființarea Societății „Ateneul popular-teatru și cinematograf”, în anul 1919, și inaugurarea – un an mai târziu – a unei noi clădiri, ca sediu al așezământului cultural, au marcat începutul unei activități educativ-patriotice de amploare, căci întemeietorii ateneului au plecat de la premisa că „numai prin cultură națională, cât mai larg răspândită, un popor își făurește un viitor trainic și își păstrează un loc de cinste în rândul popoarelor civilizate ale lumii”.

**ASPECTE REFERITOARE LA INIȚIATIVA LUI NICOLAE IORGA
PRIVIND CONSTRUIREA MĂNĂȘTIRII
„MAICII DOMNULUI TUTUROR MÂNGĂIERILOR”**

Ion Giurcă

Cuvinte-cheie: *Regina Maria, Nicolae Iorga, Poiana Crivaia, mănăstire.*

La moartea reginei Maria, în vara anului 1938, Nicolae Iorga a fost profund afectat de acel trist eveniment, aspect care rezultă din tot ceea ce a scris în acea perioadă și ulterior. Inițiativa savantului izvora din respectul pe care îl purta celei care avusese un loc și rol incontestabil în viața României, în special în perioada 1914-1920, când – ca regină – s-a implicat în aspectele politice și militare, interne și internaționale, ale țării, în îngrijirea răniților și bolnavilor din spitale, în realizarea atât de necesare coeziunii a românilor din teritoriile unite în 1918 cu cei din vechiul regat.

Nicolae Iorga cunoștea activitatea fostei suverane la Bicz în anul 1918, cât și cele scrise în memoriile sale despre dorința de a construi în Poiana Crivaia „Casa visurilor mele”. Inițiativa construirii unei mănăstiri a avut un ecou suficient de mare pentru adunarea de fonduri, obținerea terenului și chiar punerea pietrei de temelie la 14 septembrie 1939. Evoluția evenimentelor politice interne și internaționale, asasinarea savantului în noiembrie 1940 au avut ca rezultat abandonarea unui proiect frumos, care ar fi fost un binemeritat omagiu și o recunoștință față de cea care a făcut atât de mult pentru Țară.

ROMANIA'S RELATIONS WITH THE KINGDOM OF JORDAN DURING THE COMMUNIST PERIOD

Cristina Păiușan-Nuică

Keywords: Nicolae Ceaușescu, King Hussein of Jordan, petroleum industry, economic relations, unofficial negotiations.

Romania's relations with Jordan have developed in 1974-1984, the two countries being part of the group of non-aligned countries and wishing to develop their bilateral economic relations.

Romania of the 7th decade was an informal meeting and negotiation place between Arab and Israeli states, multilateral negotiations known and tacitly approved by both the Soviets and the Americans. The Jordanian's main interest was related to the Romanian oil engineers, the Romanian state was interested in the import of petroleum and phosphates necessary for industry.

Fig. 1. *The program of the official visit to Romania of his Majesty, King of the Hashemite Kingdom of Jordan, Hussein Ibn Talal, in January 1974.*

Fig. 2. *Official dinner during the visit of the Romanian presidential family to Jordan in April 1975.*

Fig. 3. Romanian presidential family during the visit to the famous ancient city of Petra.

La Petra, leagămul unei străvechi civilizații

Miercuri dimineața, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu, împreună cu primul ministru Zeli Răduț și doamna Muna Răduț, au plecat din Amman cu elicopterul. Indreptându-se spre regiunile din sudul țării, în această vizită, înalții oaspeți români au fost însoțiți de Gheorghe Opres, George Manovăscu, dr. Radu Păun și de alte persoane oficiale române.

Deodată se derulează peisajul iordanian — un relief accidentat, cu dealuri stérse și rutine văi înverzite, unde omul a învâlit, de-a lungul secolelor, să amănă natura fără a pune mâna pe pămint cultivabil. Pe pante, acolo unde condițiile sînt prielnice, se văd culturi de mîslini și viță de vie. Spre sud, localitățile sînt rare, cu obștințele lor case de piatră albă, construite în formă cubică, după modelul clădirilor arabe.

După un sboc de o jumătate de oră se adresează conturul regiunii: Petra, orașul și muntele, centru și capitală a obștințelor străvechi peșteră arab care a creat, cu peste două mii de ani în urmă, o cultură ocidentală, inestimabilă valori artistice. Elicopterele aterizează în fața clădirii administrative. Înălții oaspeți sînt întâmpinați de Ghaleb Barakat, ministrul turismului. Abad Daudie, guvernatorul districtului Ma'An, și de alte oficialități locale.

Odoarea masinilor de teren se auză pe un drum pietros și pîtrun-de în serpentina unor chei sărate de ape dese lungi milenilor. Oaspeții li se arată „peștera” principală de acces în Petra, pe care locuitorii o potau înexpugnabilă. În unele locuri, masinile abia se pot urca peșterii că se înalță aproape atingîndu-se, pînă la 150—200 metri. În față se deschide apoi o piață, dominată de monumentală fatadă a așa-numitului „Tezaur al faraonilor”, cu colozne, basorelieful și capiteluri înalte direct în stînga altarului. Oaspeții sînt conduși în încăperile sărate în munte, la care au ajuns urend mai multe zeci de temple. Muzeul adăpostește piese prețioase din sarcofaguri care mărturisesc un nivel artistic de o rară expresivitate și măiestrie.

Oaspeții admiră vestigiile străvechi culturii nabateene arabe, care a lăsat omenirii asemenea tezaur artistic.

Înainte de plecare, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu sînt rugați să semneze în „Cartea de onoare”.

Înălții oaspeți vizitează Muzeul Petra, amenajat într-o încăperă sărată în munte, la care au ajuns urend mai multe zeci de temple. Muzeul adăpostește piese prețioase din sarcofaguri care mărturisesc un nivel artistic de o rară expresivitate și măiestrie.

Oaspeții admiră vestigiile străvechi culturii nabateene arabe, care a lăsat omenirii asemenea tezaur artistic.

Înainte de plecare, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu sînt rugați să semneze în „Cartea de onoare”.

**STUDYING COMMUNISM FROM INSIDE.
MIHAI BOTEZ AND THE ANALYSIS OF THE „SECOND WORLD”**

Ana-Maria Cătănuș

Keywords: Mihai Botez, dissent, communism, „second world”.

This paper aims at discussing the works of mathematician and futurologist Mihai Botez on Communism rise, development and its prospects of evolution in Romania and the world. One of the most important Romanian dissident thinkers in the 1980's, he embarked on a solitary dissidence at the end of the 1970's.

During the 1980's, he produced numerous reports and open letters drawing attention on the catastrophic consequences of the Romanian communist authorities' economic, social and cultural policies and urged for the establishment of a sincere dialogue between the rulers and citizens.

Using a complex methodology derived from future studies, Mihai Botez authored original studies on the communist world, coined as the „second world”, and analysed the prospects of the Romanian communist regime. His works investigate the original Communist model and how it adjusted on different societies, as well as the features that made communist type societies became more stable.

EDUCAȚIA MUZEALĂ – ROLUL EI ÎN CUNOAȘTEREA PATRIMONIULUI LOCAL ȘI FORMAREA CETĂȚEANULUI RESPONSABIL

Mihaela Marcu-Bogan

Cuvinte-cheie: educație muzeală, patrimoniu cultural, public vizitator.

Muzeele trebuie să se adapteze noilor nevoi ale societății. Începând cu anii 1960, apare conceptul de „société de loisir”. În aceste condiții, educația muzeală se transformă într-un concept mult mai vast, înglobând toate acțiunile și intervențiile muzeelor *vis-à-vis* de educarea publicului său în general. Muzeele trebuie să facă față noilor concurenți: festivaluri, alte manifestări culturale, să propună la rândul lor activități și manifestări care să atragă publicul. Cu ajutorul resurselor muzeale, muzeul trebuie să-și educe publicul. Această formulă este benefică pentru ambele părți: publicul dispune de noi resurse pedagogice, iar muzeul își fidelizează vizitatorii cu scopul de a păstra și promova cultura și istoria locală. Scopul acestor proiecte este de a oferi elevilor posibilitatea de a descoperi propriul oraș și bogăția sa istorică.

Educația poate fi concepută ca o formare, o instruire sau pedagogie, dar poate fi înțeleasă și ca formarea și dezvoltarea unei ființe umane prin folosirea diferitelor mijloace de învățare. În ceea ce privește muzeul, el poate acoperi diferite discipline și câmpuri de cercetare în domeniul științelor, artelor, istoriei, etnografiei, arheologiei, dar și a tematicilor legate de societate sau de mediul înconjurător. În această situație trebuie găsit un numitor comun pentru toate aceste instituții muzeale. Acest numitor comun este reprezentat de vizitator care apare ca o sursă centrală a preocupărilor și adesea motorul acțiunilor de democratizarea culturii și patrimoniului pentru diferitele categorii de public.

Educația muzeală face parte din educația non-formală și se definește în continuarea sau în mod diferit de programa de studii din școli. Proiectele pedagogice trebuie să ofere profesorilor sau elevilor un avantaj de tipuri de relații între școală și muzeu. Armonizarea dintre muzeu și școală consistă în stabilirea unei relații de parteneriat între cele două instituții care să respecte

misiunile, rolurile, abordările, metodele, strategiile și conținutul învățării specifice celor doi parteneri.

Muzeul și școala nu trebuie considerate ca instituții independente sau complementare, ci ca parteneri în procesul de educație. A educa nu înseamnă numai a transmite informații despre cunoaștere, unidirecționale, de la profesor la elev sau de la o instituție la vizitator. A educa poate fi înțeles ca o acțiune care însoțește o persoană în dezvoltarea abilităților sale de a învăța și de a-l încuraja să le perfecționeze. Putem aborda educația din perspectiva imaginii clasice a ajutorului umanitar prin care o persoană poate fi hrănită cu pește într-o zi, dar este mult mai important să înveți acea persoană să pescuiască, pentru că se va putea hrăni o viață. Astfel, transmițând informații elevilor în cadrul unei vizite ghidate, nu înseamnă decât să-i instruiști pe timpul vizitei respective, în schimb, o educație muzeală presupune să le stimulezi curiozitatea și să le deschizi o fereastră către aventuri muzeale și descoperiri fascinante.

RESTAURARE – CONSERVARE

STUDIUL UNOR OBIECTE DE PODOABĂ DIN COLECȚIILE MUZEULUI DE ISTORIE ROMAN

**Viorica Vasilache,
Otilia Mircea**

Cuvinte-cheie: cercei, microscopie optică, microscopie electronică, restaurare, conservare.

Lucrarea prezintă studiul a doi cercei descoperiți în urma cercetărilor preventive efectuate în cimitirul medieval de la Piatra-Neamț – *Dărmănești*. Cerceii au fost analizați prin metode nedestructive de microscopie optică (OM) și electronică de scanare cuplată cu spectroscopia de raze X (SEM – EDX). Rezultatele au evidențiat caracteristicile arheometrice ale produșilor de coroziune rezultați în timpul zacerii în sol, evidențiind extensia lor la suprafață și spre interior (către miezul metalic), precum și microstructurile integrate din sol. De asemenea, s-a stabilit starea de conservare pentru fiecare cercei și s-a selectat tratamentul optim în vederea restaurării și conservării, pentru a introduși în circuitul expozițional.

**PARTICULARITĂȚI ÎN CERCETAREA CRIMINALISTICĂ
A BUNURILOR CULTURALE MOBILE.
STUDIU DE CAZ**

Nicoleta Vornicu

Cuvinte-cheie: tablou, autentificare, OM, FTIR, XRF, judiciar.

Stabilirea unui cadru legal și conștientizarea răspunderii față de patrimoniul cultural și arheologic au avut o evoluție îndelungată și dificilă. Cercetarea infracțiunilor privind operele de artă și a artefactelor arheologice presupune adaptarea principiilor generale de investigare criminalistică și inițierea unor acte specifice de urmărire. Metodele, procedeele și mijloacele operative de specialitate, implicate în investigarea științifică a obiectelor de patrimoniu, se diferențiază în funcție de categoria materialelor și elementelor supuse autentificării.

În studiu de caz se prezintă stabilirea, pe baza probelor judiciare, a autenticității tabloului *Sfânta Familie*, pictura pe pânză. Coroborând rezultatele obținute prin analiza stilistică, vizuală și cu ajutorul tehnicilor analitice (OM, SEM, FTIR, XRF, UV / VIS) și reflectografie în infraroșu (IR), s-au obținut informații privind starea de conservare a stratului pictural și a suportului, natura materialelor utilizate, a pigmentilor și liantului. Studiul suprafeței pictate cu ajutorul unui stereomicroscop cu braț portabil evidențiază un prezența unor cracluri profunde, extinse.

Suportul din pânză – grenul și direcția fibrelor în țesătură – pânza este fixată strâmb pe șasiu. Starea generală de conservare a picturii este bună, cu excepția unei rupturi vizibile, în formă triunghiulară, în zona centrală din partea dreaptă. Fluorescența verzui albăstruie a verniului este specifică pentru rășinile naturale (din componența acestuia). În cazul de față, nu s-a găsit un desen pregător sub stratul pictural. Lemnul folosit la realizarea cadrului pe care s-a fixat pânza este esență rășinoasă, brad. Pentru stabilirea tehnicii de realizare a picturii s-a folosit spectroscopia FT-IR (ulei).

Nu a fost identificată nici o semnătură pe suprafața pânzei pictate.

Nu au fost identificate indicii care să stabilească apartenența, tabloul nu este semnat, și s-a demonstrat ca nu există semne de falsificare.

PARTICULARITĂȚI ÎN RESTAURAREA-CONSERVAREA UNOR OBIECTE DE STICLĂ

Ligia Otilia Teodor

Cuvinte-cheie: restaurare-conservare sticlă, factori de degradare, material vitros.

Lucrarea prezintă particularitățile restaurării unor vase de sticlă vechi și moderne. Se discută degradările fizice ale diverselor categorii de sticlă determinate de mediul de zacere, de depozitare sau manipulare, cu exemplificare fotografică. Studiul prezintă în continuare factorii care determină degradarea și deteriorarea fragmentelor de sticlă găsite în săpăturile arheologice comparativ cu degradările pieselor moderne. Sunt prezentate substanțele și diferitele metode de conservare și restaurare pe care folosim pentru fiecare caz în parte, la restaurare și la re-restaurare.

Luând în considerare importanța materialului vitros în studierea datelor istorice, putem concluziona că este necesar să se continue studiile asupra factorilor de degradare și deteriorare ce pot modifica starea de sănătate a pieselor din sticlă, asupra modalităților de combatere a efectelor lor și asupra particularizării fiecărui caz.

**RESTAURAREA UNOR OBIECTE DE PODOABĂ
DESCOPERITE LA ARHIEPISCOPIA ROMANULUI ȘI BACĂULUI
ÎN ANUL 2015**

**Otilia Mircea,
Viorica Vasilache**

Cuvinte-cheie: *obiecte de podoabă, microscopie optică, SEM – EDX, restaurare, conservare.*

În vederea restaurării și conservării obiectele de podoabă – care constituie o parte din inventarul funerar al unor mormintele medievale descoperite în urma cercetărilor preventive efectuate la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului în anul 2015 – au fost analizate prin tehnici nedestructive pentru a evidenția stările de conservare rezultate în urma proceselor de alterare chimică și deteriorare fizică din timpul perioadei de zacere. Examinarea straturilor de coroziune s-a efectuat prin microscopia optică și microscopia electronică SEM – EDX, de la suprafață la miezul metalic, iar în funcție de rezultatele obținute s-au stabilit metodele de intervenții în vederea conservării pieselor.

Lucrarea prezintă etapele de restaurare ale unor cercei din argint: îndepărtarea depunerilor de sol, eliminarea compușilor chimici din stratul de coroziune și conservarea finală a pieselor.

VAS DE PROVIZII DIN CASTRUL DE LA RÂȘNOV – RESTAURARE ȘI CONSERVARE

Mary-Claudia Moței

Cuvinte-cheie: restaurare-conservare, ceramică, Castrul Râșnov.

Articolul prezintă restaurarea și conservarea primului vas de provizii întregibil descoperit în urma cercetărilor sistematice (campania 2010) desfășurate în Castrul roman de la Râșnov (județul Brașov). Vasul este lucrat la roată, din pastă cu impurități de natură minerală, de culoare cenușie-neagră, cu buza lățită și îndoită spre interior și fundul fără inel. Ca decor, imediat sub buză și pe diametrul maxim prezintă câte un registru de 3-5 linii orizontale executate în pasta crudă.

Înainte de restaurare vasul era fragmentar, se constituia din 39 fragmente care reprezentau aproximativ 50% din piesă. Fluxul operațiunilor de restaurare a fost unul obișnuit care a cuprins etapele obișnuite: îndepărtarea depunerilor de sol prin aspirare și spălări repetate cu apă distilată; tratament mecanic (instrumentar detartraj adecvat și pensule moi) sub microscop; băi repetate de apă distilată; test cloruri; conservare (soluție – 5% Paraloid B72 în acetonă); asamblarea fragmentelor și inserare armături (sârmă neferoasă, rășină epoxy); completarea formei (ipsos mojarat cu pigmenți minerali); finisare; conservarea finală (soluție 5% – Paraloid B72 în acetonă).

După restaurare a rezultat un vas de provizii de mici dimensiuni: înălțimea – 55 cm, diametrul gurii – 33 cm, diametrul maxim – 42,5 cm, diametrul fundului – 14 cm și se recomandă prezervarea sa în condiții de microclimat corespunzătoare, conform normelor de conservare aflate în vigoare ($T = 18\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}$; $UR=50\% \pm 5\%$).

**RESTAURAREA UNOR VASE DIN EPOCA BRONZULUI
DESCOPERITE ÎN ANUL 2015
LA ARHIEPISCOPIA ROMANULUI ȘI BACĂULUI**

**Otilia Mircea,
Ana Lăcrămioara Băcăoanu**

Cuvinte-cheie: ceramică, epoca bronzului, restaurare, conservare.

Lucrarea prezintă etapele de restaurare ale unor vase din epoca bronzului descoperite în urma cercetărilor preventive de la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului în anul 2015, aflate în prezent în colecțiile Muzeului de Istorie din Roman.

Primul vas (nr. inv. 44338) a fost descoperit în stare fragmentară în mormântul M 110 b, este de tip borcan, cu două tortițe perforate vertical, lucrat la mână din pastă cu aspect sfărâmicios, de culoare gălbui cărămizie, cu următoarele dimensiuni: înălțimea – 15,5 cm; diametrul gurii – 14,5 cm; diametrul bazei – 7,5 cm.

Cel de-al doilea vas (nr. inv. 44332) a fost descoperit în stare fragmentară, are două tortițe, a fost lucrat la mână din pastă de culoare cenușie, cu corpul puternic bombat și fundul drept și are următoarele dimensiuni: înălțimea – 20 cm; diametrul gurii 14 cm; diametrul bazei – 8,5 cm.

Etape de restaurare: spălarea fragmentelor pentru îndepărtarea depunerilor de pe suprafața acestora; conservarea inițială a fragmentelor prin aplicarea unei pelicule de lac, asamblarea vasului, completarea golurilor, modelarea plombelor, integrarea cromatică a plombelor și conservarea finală a vasului.

**RESTAURAREA OBIECTELOR CERAMICE
PENTRU RECUPERAREA
SEMNIFICAȚIILOR INIȚIALE ALE ACESTORA**

**Constantin Aparaschivei,
Alina-Elena Aparaschivei**

Cuvinte-cheie: *Precucuteni, Baia-„În Muchie”, ceramică, restaurare, vase de cult, interpretarea decorului.*

Așezarea arheologică Baia-În Muchie (județul Suceava), aparținând fazei Precucuteni I, a fost introdusă în circuitul științific în anul 2000. Între 2012-2014 s-au efectuat cercetări de evaluare, care au permis descoperirea unor artefacte ceramice de o deosebită valoare istorico-documentară.

Prezentarea noastră va avea în vedere principalele aspecte legate de starea de conservare a artefactelor aflate în discuție, începând cu momentul decopertării lor în șantierul arheologic. Apoi, vor fi trecute în revistă etapele fluxului de restaurare, menționând materialele și substanțele folosite.

Deoarece restaurarea își dorește să contribuie la elucidarea și păstrarea semnificației inițiale a bunurilor culturale, vom aduce în discuție și noi descifrări ale decorurilor cu care vasele au fost ornamentate. Plecând de la premisa că nici un element din ornamentarea lor nu este întâmplător, aceste piese au fost interpretate ca făcând parte din categoria vaselor de cult, transmițând date interesante cu privire la universul mitologic Precucutenian.

**O METODĂ DE CONSERVARE *IN SITU*
ASUPRA MONUMENTELOR
LA MUZEUL NAȚIONAL AL ȚĂRANULUI ROMÂN**

Petronela Fotea

Cuvinte-cheie: *conservare, in situ, monitorizare, OSB, ignifugare.*

Muzeul Național al Țăranului Român este o instituție cu data de naștere recentă, dar cu trecut vechi și bogat în evenimente. Este continuatorul unor tradiții muzeale datând încă din anul 1875, când – la propunerea criticului literar Titu Maiorescu – se constituie, pe lângă Muzeul Național de Antichități, prima secțiune de artă textilă cu „lucrări făcute la țară: îmbrăcăminte, covoare, pânzării, postavuri, etc.”, de la care colecțiile, tezaur ale muzeului, păstrează până azi mai multe piese, „mesaje” peste timp cu valoare documentară și emoțională.

La 17 octombrie 1906, în urma numeroaselor strădanii ale unor personalități din acea vreme, este înființat un muzeu autonom al artei țărănești, Muzeul de etnografie, artă națională, artă decorativă și industrială cu sediul în clădirea fostei Monetării. Director al acestei instituții a fost numit Alexandru Tzigara-Samurcaș (pe baza înaltului Decret Regal nr. 2777 / 13 iulie 1906).

În 1912 se pune piatra de temelie a edificiului ce avea să adăpostească *Muzeul de Artă Națională*. Proiectul și conducerea lucrărilor au fost încredințate arhitectului Nicolae Ghika-Budești. Clădirea, ilustrare a stilului neo-românesc inspirat din tradiția brâncovenească, dispusă în forma incintelor de tip monastic, a fost finalizată abia în anul 1941 și a devenit monument de arhitectură.

Provocarea anului 2016 pentru Muzeul Național al Țăranului Român a fost demararea șantierului de consolidare și restaurare. Obiectivele acestuia au vizat consolidarea monumentului să reziste la un cutremur de 9 grade pe scara Richter; refacerea instalației electrice; refacerea instalației de încălzire și climatizare; refacerea sistemului de securitate; desfășurarea activității șantierului cu alte monumente istorice în interior; asumarea firmei de construcții pentru intervenții cu monumentele pe șantier; constituirea sistemului de conservare *in situ* de către specialiștii secției de Conservare și Restaurare a Muzeului Național al Țăranului Român.

**CONSERVAREA SPECIILOR FLORISTICE
COLECTATE DIN PARCUL DENDROLOGIC CLIMEȘTI
(JUDEȚUL NEAMȚ)**

Mariana Apăvăloaei

Cuvinte-cheie: *conservare, Climești, ierbar, plante.*

Parcul dendrologic Climești (comuna Făurei, județul Neamț), cu suprafața de 1,5 ha, cuprinde exemplare frumoase de arbori seculari, din specii indigene și exotice. Parcul este declarat rezervație peisagistică și ocrotit prin Hotărârea nr. 15 / 1994 a Consiliului Județean Neamț.

Prezintă interes unii taxoni exotici de vârstă și dimensiuni remarcabile: *Magnolia liliiflora*, *Chaenomeles speciosa*, *Paulownia tomentosa*, *Philadelphus sericanthus*, *Pinus strobus*, *Sophora japonica*, care demonstrează capacitatea de adaptare și aclimatizare a speciilor.

În urma deplasărilor noastre pe teren, plantele recoltate ca mostre se regăsesc în colecția Muzeului de Științele Naturii din Roman.

Fiecare eșantion colectat a fost așezat pe foi de ziar, având grijă ca frunzele și florile să fie întinse cât mai bine. Fiecare coală s-a etichetat iar peste acestea s-au așezat *salteluțe* formate din 2-3 coli de ziar, care s-au schimbat zilnic pentru o uscare mai rapidă.

O parte din ramurile de conifere au fost scufundate în spirt nediluat iar o altă parte în apă clocotită, timp 2-3 minute, pentru a evita pierderea acelor.

Din cele expuse, rezultă că presarea și uscarea plantelor reprezintă o etapă importantă, de care depinde calitatea materialului de colecție.

După ce plantele s-au uscat, au fost montate pe coli de ierbar și fixate cu fâșii de hârtie autocolantă.

Plantele colecționate se păstrează în depozitul Muzeului de Științele Naturii din Roman, unde pe lângă spațiul suficient există și condițiile necesare unei bune depozitări a colecțiilor: ventilație, temperatură relativ constantă, umbră, aer uscat.

Protecția plantelor uscate și presate este asigurată prin măsuri profilactice și de combatere a dăunătorilor specifici colecțiilor muzeale (*Anthrenus museorum*, cunoscut sub numele de gândacul muzeului), precum și prin dezinfectarea plantelor cu gaz lampant, înainte de introducerea în colecție, cât și periodic.

**INTERVENȚII DE LABORATOR ȘI DOCUMENTAȚII GRAFICE
ALE UNOR PIESE DE CERAMICĂ ȘI METAL
DESCOPERITE LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
GEORGE RADU MELIDON ROMAN**

**Otilia Mircea,
Ana Lăcrămioara Băcăoanu,
Dan Gianni Spătariu**

Cuvinte-cheie: restaurare, conservare, ceramică, metale, desen arheologic.

Materialele descoperite în urma cercetărilor efectuate la Biblioteca Municipală *George Radu Melidon* Roman au ajuns în cadrul Laboratorului de Restaurare al Muzeului de Istorie Roman. Aici, specialiștii din domeniul restaurării le-au grupat funcție de material suport - piatră, os, sticlă, ceramică, metal. Apoi, fiecare obiect a fost investigat și supus intervențiilor de restaurare și conservare.

Ceramica descoperită la Biblioteca Municipală *George Radu Melidon* a fost conservată după parcurgerea unor etape clasice de restaurare cum ar fi identificarea părților componente, spălarea și lipirea fragmentelor, completarea golurilor, modelarea și finisarea plombelor, integrarea cromatică și conservarea vasului.

Piese confectionate din metale, descoperite în punctul *La Bibliotecă* (monede, obiecte de podoabă și vestimentație, obiecte de uz casnic, unelte etc.) au stat la baza unui studiu amplu referitor la modul în care acestea s-au degradat în timp, dar și pentru valorificarea lor prin restaurare și conservare.

Determinarea stărilor de conservare s-a realizat prin implicarea directă a obiectelor sau pe probe prelevate, fără însă a afecta integritatea sau estetica acestora, utilizând metode moderne de investigații, respectiv microscopia optică și cea electronică de baleiaj cuplată cu spectrometria de raze X, SEM-EDX, tehnici care au fost aplicate prin amabilitatea specialiștilor din cadrul Laboratorului de Investigare Științifică a Bunurilor de Patrimoniu – Platforma Arheoinvest, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Desenul arheologic s-a realizat după restaurarea și conservarea materialului arheologic. Prin intervenția grafică a fost reconstituită forma originală a fiecărei piese.

ARTĂ ȘI MEMORIALISTICĂ

DONAȚIA VASILE FILIP

Ana-Elisabeta Coșereanu

Cuvinte-cheie: Vasile Filip, donație, patrimoniu, catalog.

Botoșaniul, oraș legat pentru eternitate de numele unor personalități marcante ale culturii românești și universale, precum Mihai Eminescu, Nicolae Iorga și George Enescu – în domeniul literaturii, al istoriei și al muzicii – se face remarcat și în ceea ce privește arta plastică, prin nume precum: Ștefan Luchian, Octav Băncilă, Constantin Piliuță, Petre Achițenie, Aurel Mocanu Agrippa, Ion Murariu, Constantin Radinschi, alături de mulți alții.

În anul 1960, prin strădania Ilenei Turușancu – profesor de limba și literatura română la Liceul „Mihai Eminescu” și a pictorului Eugen Ispir se deschide prima pinacotecă a Botoșanilor, în centrul istoric al orașului, într-o clădire situată în Calea Națională, nr. 162, având drept patrimoniu, așa cum menționa muzeograful Gheorghe Median, „50, 55 picturi și vreo 8 sculpturi”.

De-a lungul vremii, prin transferuri din fondurile centrale ale statului, achiziții proprii și donații, Fondul de bază al colecției de artă a Muzeului Județean Botoșani s-a îmbogățit consistent, ajungând în prezent la aproximativ 2500 de lucrări de artă: pictură, grafică și sculptură, artă decorativă (tapiserie), opere semnate atât de artiști proveniți din zona Botoșaniului, cât și de autori români cunoscuți în întregul areal european și nu numai.

Între toate aceste opere de artă de o valoare patrimonială aparte cel mai însemnat fond îl reprezintă lucrările din donația muzicianului Vasile Filip, donație realizată în 17 martie 1977 și care a fost prezentată specialiștilor și publicului interesat în cadrul unei lucrări de specialitate realizată de muzeograful Constantin Doroftei și Alexandru Pleșca – ei înșiși artiști plastici, cu colaborarea lui Adrian Ciuraru – tehnoredactor și Ioan Helici – fotograf.

Intitulată *Donația Vasile Filip – Catalog*, lucrarea apare în anul 1980 sub egida Muzeului Județean Botoșani și a Comitetului de Cultură și Educație Socialistă Botoșani, cu un nr. de 31 pagini, format 18 x 23 cm, conținând ilustrații sepia pentru 27 de lucrări din cele 45 donate, așa cum

reiese din *Procesul-verbal de predare-primire* încheiat la data respectivă. Lucrările menționate în listă, semnate de: Eustațiu Stoenescu, Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Theodor Pallady, Camil Ressu, Nicolae Tonitza, Gheorghe Petrașcu, Jean Al. Steriadi și alții, au fost evaluate de către specialiști ai Muzeului de Artă ai Republicii Socialiste România și ai Oficiului pentru Patrimoniul Cultural Național al Municipiului București. De asemenea, în patrimoniul Muzeului Județean Botoșani au fost preluate, prin muzeograful Alexandru Pleșca, diploma de studii eliberată lui Vasile Filip de către Conservatorul de Muzică din Paris și un album monografic Eustațiu Stoenescu, tipărit în 1945, la Editura Școalelor, cu text semnat de către academicianul George Oprescu.

Idea reeditării acestui catalog, cu mijloacele tehnice ale secolului XXI, are mai multe motivații, pornind de la cele de ordin obiectiv, precum: importanța deosebită a donației din punct de vedere artistic și patrimonial, lipsa unui spațiu expozițional care să permită vizionarea acestor opere de către specialiști și de către publicul iubitor de artă plastică românească și, nu în ultimul rând, respectul profund pentru gestul donatorului, gest onorant atât pentru sine, cât și pentru cei care beneficiază de donația sa.

O altă motivație este cea de ordin estetic, în acest catalog fiind publicate imaginile color ale lucrărilor, la cerințele grafice actuale, dar ținând cont și de particularitățile cromatice ale fiecărei opere în parte.

Ultima motivație a fost dorința de a aduce completări în sensul unor informații privind biografia autorilor lucrărilor care fac parte din donație, deoarece autorii *Catalogului* din 1980 au avut ca obiect de studio operele de artă și, în acest sens, s-au referit strict la piesele „*cu semnificație și valoare deosebită ale donației*”, enumerând doar autorii.

MEMORIA LOCULUI

Dorina Horățau

Cuvinte-cheie: iarbă, memorie, loc, istorie.

La fel ca mulți artiști contemporani care lucrează cu „materiale neînsemnate”, mă străduiesc să văd și să caut frumusețea acolo unde nimeni nu o observă.

Revizitând vârstele și idealurile cetății, am ales, ca artist, să fiu preocupată îndeosebi de compoziția spațiului arhitectural, de integrarea în el a gestului textil, simbol și accent al locului.

Simpozionul „Petrodava” îmi permite să prezint câteva proiecte și lucrări de artă contemporană personale realizate cu ajutorul unui material la îndemâna oricui, iarba, care m-a atras dintotdeauna prin prospețimea și forța elementului natural. Căci iarba este un material *cu care poți dialoga*, care *ține minte*, care se transformă *fără să uite*.

Țesăturile mele de iarbă tezaurizează povești și memorii ale unor locuri, chipuri și istorii uitate.

Expoziția personală „... după iarbă ...” (2009), în care vorbesc despre dezrădăcinare și strămutare, este un exercițiu de redefinire personală într-un mediu comun, sărac, alienant.

În urmă cu câțiva ani, am fost nevoiți să înstrăinăm agoniseala de o viață a bunicilor noștri. M-am simțit atunci smulsă din rădăcini, de aceea, pentru a păstra legătura cu trecutul meu, am cosit și am adunat iarba din curtea casei pentru a o păstra într-o așezare alcătuită dintr-o țesătură-covor care păstrează și rememorează amintirea locurilor natale” (D.H., 2009).

La Casa „Ion Mincu” (București) și în curtea Bastionului Țesătorilor (Brașov) am explorat posibilitatea remodelării lucrărilor într-o formulă ce investiga relațiile dintre spațiul conținător și materialul conținut, pe de o parte, dintre elementul construit și cel natural, pe de altă parte.

Casa „Ion Mincu”, locuință de arhitect și martor al istoriei: „... mi-a oferit ocazia de a analiza interiorul conservat și restaurat în cele mai mici detalii și a posibilității acestuia de a fi transformat într-o realitate care să spună despre zidire chiar mult mai mult decât ar voi zidirea însăși să descopere” (D.H., 2013).

În *Para-Site*, proiect-comentariu omagial al unui loc istoric (Bastionul Țesătorilor): „... țesătura din iarbă devine un simbol pentru tradiția recuperată, o tradiție pe care avem tendința de a o ignora, la fel cum dăm la o parte, aruncăm sau ignorăm iarba” (D.H., 2016).

Cel mai recent proiect, în care, împreună cu arhitecta Cristina Olga Gociman, recuperez amintirea unui loc din București, propune „... constituirea unui spațiu pentru public ce pleacă de la o viziune sublimată a naturii. Iarba (uscată și țesută) este „adusă” la zi arhitectural și tehnologic printr-o propunere de amprentă eco ...”

Reinventată, iarba poate fi un (în)semn al trecerii omului prin lume – trudnice, rezistente, sensibile și atât de trecătoare ...

Fig. 1. Dorina Horățău: „după iarbă ...” (2009).

Fig. 2. Dorina Horățău: „Sit” – Casa Ion Mincu (2013).

Fig. 3. Dorina Horățău: „Para-Site” – Bastionul Țesătorilor (2016).

Fig. 4. Dorina Horățău: „Joc topit în asfalt” (2018).

G.T. KIRILEANU – SCRISORI

Lăcrămioara Agrigoroaiei

Cuvinte-cheie: G.T. Kirileanu, scrisori, Octav Băncilă, tablou.

În patrimoniul Muzeului Național al Literaturii Române din Iași – gestiunea *Depozit*, se află un bogat fond documentar G.T. Kirileanu, care conține manuscrise, cărți, fotografii, corespondență.

Corespondența însumează peste 1400 de scrisori, cărți poștale, ilustrate, cărți de vizită cu însemnări, în marea lor majoritate trimise marelui cărturar. Expeditorii sunt oameni de cultură (istorici, etnologi, filologi, pictori, editori, cercetători din alte domenii, profesori etc.), persoane din anturajul Casei Regale, iar subiectele abordate în corespondență sunt foarte diverse, având în vedere activitatea lui G.T. Kirileanu, de peste 30 de ani, ca bibliotecar al Palatului Regal și ca Secretar general al Fundației „Ferdinand I”, prin urmare, influența de care se putea folosi pentru rezolvarea solicitărilor primite în scris. Omul, prin excelență, G.T. Kirileanu nu a refuzat pe nimeni dintre cei care-i cereau ajutorul.

Pentru realizarea acestei lucrări am cercetat corespondența trimisă de pictorul Octav Băncilă și de membri ai familiei (soția – Ana, fratele – Ioan): 94 de documente (86 scrisori, 6 cărți poștale, 2 cărți de vizită cu însemnări), expediate între aprilie 1908 – august 1936.

În aceste epistole Octav Băncilă vorbește despre „Petrea”, cere relații și oferă informații referitoare la pictarea unor biserici, solicită sprijin pentru organizare de expoziții, are nevoie de intervenții sus-puse pentru ocuparea unui post de profesor, se interesează de primirea unor ajutoare materiale și bănești (mai cu seamă în timpurile grele ale primului război mondial sau când familia sporea cu încă un copil), îl roagă pe G. T. Kirileanu să-i comande culori, să-i trimită fotografiile Regelui și Reginei pentru a le realiza portretelor sau să intermedieze tranzacții cu operele pictorului.

Din textele, mai lungi sau mai scurte, transpar problemele unei familii din ce în ce mai numeroase, mereu în impasuri financiare.

Prezentăm scrisoarea care oferă detalii despre un tablou ce îi înfățișează pe Ion Creangă și Mihai Eminescu.

Fig. 2. Octav Băncilă: „Creangă și Eminescu”.

**GEORGE ENESCU ÎN PRESA FRANCEZĂ –
REVISTA „L'ECHO MUSICAL”, 1905**

Lidia Alexie

***Cuvinte-cheie:** George Enescu, „L’Echo Musical”, presa franceză.*

George Enescu la 24 de ani, era deja un nume în lumea muzicală internațională. Cu studiile finalizate la Conservatorul din Viena și apoi la Paris, a devenit un artist de care presa muzicală franceză era interesată din ce în ce mai mult. În revista *L’Echo Musical* apare un amplu articol despre George Enescu în nr. 23 din 1905, al XXX-lea an de la înființarea publicației.

În articol sunt prezentate date biografice și o analiză de specialitate a muzicii sale compusă până atunci.

S-a născut la Liveni la 19 august 1881 și a arătat din fragedă copilărie remarcabil talent muzical. Tatăl său în loc să-l îndepărteze după metoda obișnuită, de la calea sa adevărată, se străduie să-i dezvolte darurile naturale. De la 4 la 5 ani, îl învață primele noțiuni de vioară și notarea muzicală. Micul Enescu liber se exalta de sonoritate. Niciodată el nu a suferit o constrângere, ori o sarcină forțată, și de aceea, el nu a simțit acel teribil dezgust pentru artă, care l-a martirizat pe Ludwig van Beethoven copil, legat de respingătoarea sa meserie de excepție.

Dar adevăratul său maestru a fost Sebastian Bach. George Enescu s-a impregnat cu pasiune de această muzică care l-a învățat abilitatea scriiturii, disprețul față de noua virtuozitate în sine.

Și afecțiunea profundă a lui Enescu pentru eternul Bach se înrădăcește nu numai într-o ferventă admirație, ci într-o similitudine de temperament, ceea ce va face ca, adesea limba lor se va servi de expresii fraterne.

O altă forță l-a influențat pe George Enescu: țara sa, România sa.

Fig. 1. Casa George Enescu, azi monument istoric.

Fig. 2. George Enescu.

**TEHNICA PICTURII ÎN ULEI –
STUDIU DE CAZ: MIHAI BANDAC, *DIMINEAȚĂ DE IARNĂ***

Liviu Șoptelea

Cuvinte-cheie: pictură în ulei, reintegrare cromatică, verniuri.

Tehnica picturii în ulei, cea mai răspândită datorită posibilităților tehnologice și de expresie pe care le oferă: transparență sau opacitate, matitate sau aspect „apos”, o execuție fină sau aspră, folosirea cuțitului sau a pensulei, retușarea pe ud sau reveniri pe uscat, se folosește cu succes și astăzi, pe diferite suporturi rigide, semirigide și flexibile.

Deoarece dizolvantul (uleiul) atacă cu timpul fibra textilă, pânza se tratează cu un grund special – clei de oase combinat cu alb de zinc și terebentină. În general se folosește pânza de in, bumbac sau în combinație, dar acum există în comerț pânză întinsă pe șasiu și tratată cu grunduri speciale, universal pentru culori ulei, acrilice și tempera.

Uscarea picturii este de lungă durată, la suprafață între două – cincisprezece zile, în profunzime într-un an, avantajul fiind că se pot face retușuri și modelări.

Lucrarea luată drept studiu de caz este creația artistului Mihai Bandac – membru al *Uniunii Artiștilor Plastici din România* încă din anul 1968 – se intitulează *Dimineață de iarnă* și se află în colecția Muzeului Județean Botoșani. Realizată în ulei pe pânză, cu dimensiunile 60 x 60 cm, lucrarea a făcut parte dintr-o serie de expoziții intitulate sugestiv și vivaldian *Anotimpurile*.

Pictura este elegantă prin simplitate, vederile din natură seduc, iar profunzimea jocurilor armonice deschide porți misterioase spre un tărâm al culorii și luminii. Având un limbaj plastic foarte modern și propriu, cu o rafinată gamă de griuri, compoziția realizată cu mijloace minime – dar cu expresivitate maximă – îndeamnă la meditație. Natura ne copleșește și ne poartă prin imperiul bucuriei de a trăi.

Din păcate lucrarea despre care vorbim nu este foarte bine păstrată, având mici lacune de strat pictural în partea superioară, unde stratul pictural este mai subțire.

În partea inferioară a lucrării, unde stratul de culoare este mai păstos, sunt zone îngălbenite, datorate uleiului folosit. În colțul din stânga jos pânza este ușor ondulată. Privind pânza pe verso constatăm că este de proastă calitate, subțire și presupun că pânza conține și fibre sintetice, având în vedere deformarea suferită.

O degradare certă a suportului nu este vizibilă dar, cum am spus mai sus, sunt desprinderi – pierdere de strat pictural. Pictura nu a fost vernisată deci, nu putem vorbi de alterarea verniurilor.

Momentan lucrarea necesită o intervenție de curățare și completarea lacunelor printr-o reintegrare cromatică în zonele degradate – cele din partea superioară – pentru a elimina diferențele dintre lacune și original.

Pentru protecția lucrării împotriva factorilor ambientali, pictura se va vernisa cu rășini dizolvate în solvenți organici specifici, verniul asigurând culorilor strălucire și profunzime.

Pentru o bună păstrare a lucrării în continuare trebuie asigurat un microclimat stabil, acesta fiind o măsură fundamentală pentru conservarea picturii.

Măsurile de conservare privesc pe viitor și modul de expunere, depozitare, fotografiere, eventual ambalare și transport.

Fig. 1. Mihai Bandac: „Dimineață de iarnă”.

**STÂLPI COMEMORATIVI DIN BAZINUL RÂULUI NISTRU –
FENOMEN UNIC ÎN ARTA MEMORIALISTICĂ ROMÂNEASCĂ
A SECOLULUI AL XVIII-LEA**

Manole Brihuneț

***Cuvinte-cheie:** stâlpi comemorativi, cruci labate, Bazinul Râului Nistru, Republica Moldova.*

Teritoriul dintre Prut și Nistru păstrează pe întinderile sale o serie de vestigii istorice, întruchipate în monumente funerare și comemorative datând din perioada medievalității târzii, când spațiul respectiv a făcut parte din Principatul Moldovei. Mărturii ale unui trecut zbuciumat, acestea consemnează, adesea în forma artistică rudimentară și limbaj sobru, întâmplări, evenimente și fapte ce s-au derulat pe meleagurile noastre în contextul social-politic al timpului.

Comunicarea de față se alătură articolelor publicate de noi anterior și vine să pună în valoare specimene concrete ale acestui tip de monumente care, trebuie să recunoaștem, a fost oarecum nedreptățit de cercetările efectuate până la perioada independenței Republicii Moldova, deși reprezintă o fațetă distinctă a artei populare tradiționale și, totodată, un compartiment valoros al patrimoniului nostru cultural-artistic. Or, datele de care dispunem, inclusiv informațiile spicuite din documente și mostrele, în cea mai mare parte inedite, prezentate în aceste articole, demonstrează că monumentele funerare și cele comemorative ca parte a artei cioplirii în piatră sunt destul de vechi în spațiul nostru, fiind atestate ca atare în documente datând din prima jumătate a secolului al XV-lea.

Firește, edificarea însemnelor comemorative ca meșteșug s-a dezvoltat în strânsă concordanță atât cu arhitectura populară, cât și cu arta decorativă în ansamblu, dată fiind identitatea simbolurilor utilizate (rozete, palmete, meandre, vrejuri) ca elemente caracteristice tradiției culturale din acest areal deopotrivă și pe monumentele înălțate în această perioadă. Practic, nu există deosebiri de esență între monumentele comemorative și cele funerare, exceptând conținutul textelor încrustate pe ele și care fac trimitere, de fiecare dată, la un eveniment anume și la un loc concret unde acestea au fost amplasate.

Monumentele de acest tip se înalțau, de regulă, în locurile unde s-au produs evenimente memorabile sau la intersecțiile drumurilor, în limbajul oamenilor din popor ele numindu-se stâlp, stâncă, piatră, cruce. Adesea, pornindu-se de la o tradiție rămasă din bătrâni, vestigiile respective sunt categorisite ca fiind „turcești”, sensul originar al cuvântului însemnând – inițial – „din timpul dominației turcilor”.

De obicei aceste monumente se prezintă ca un stâlp de formă trapezoidală, înfipt cu partea mai îngustă în sol, pe toate patru laturi ale cărora sunt sculptate cruci labate cu patru, șase și opt brațe, stâlpi cu acoperiș protector de formă piramidală. Unele însemne comemorative edificate în această perioadă au devenit cunoscute în timp grație importanței istorice a evenimentelor și personalităților cărora au fost consacrate.

Monumentele reprezintă o mică parte din numărul mult mai mare al însemnelor comemorative înălțate odinioară pe teritoriul Moldovei și care au fost vămuite de vitregia vremurilor apuse. Această pierdere de monumente vin să o dovedească, pe de o parte, documentele vechi, iar pe de altă parte, zidurile bisericilor în care au fost încastrate.

EXPOZIȚIA ISTORIA. 2018

Mihail Voicu

Cuvinte-cheie: expoziție, centenar, istorie, patrimoniu.

2018 a fost anul în care România a celebrat cei 100 de ani de la marea Unire, dar în același timp și Anul Patrimoniului Cultural European. A fost, așadar, un bun prilej și pentru Muzeul de Artă din Iași de a-și valorifica colecțiile, de a le etala și a le promova publicului larg.

Tema expoziției a fost una, pe cât de generoasă, pe atât de incitantă – ISTORIA –, pe simezele muzeului reunindu-se peste 50 de lucrări din Colecția de stampe, lucrări semnate de nume sonore ale graficii românești din perioada anilor '60-'80 ai secolului trecut: Geta Brătescu, Suzana Fântânariu, Wanda Mihuleac, Ileana Micodin, Ethel Lucacs-Băiaș, Ala Popa-Jalea, Simona Runcan, Alma Rusescu, Marcel Chirnoagă, Mircea Dumitrescu, Ion Panaitescu, Nicolae Săftoiu, Nistor Coita, George Leolea etc.

Prin intermediul imagistic ce rezidă din tocmai alăturarea și îmbinarea tuturor tehnicilor tradiționale ale gravurii, expoziția a încercat, urmând desigur firul cronologic, o incursiune în istoria foarte complexă, ca evoluție, desfășurare și contradicții, a poporului român, dar mai ales a urmărit să alăture viziuni diferite, ca interpretare stilistică, ale artiștilor menționați, într-o perioadă în care cultura în general și grafica în special, avea un caracter militant, mobilizator.

Întrucât sloganul anului 2018 a fost *Patrimoniul nostru, la confluența dintre trecut și viitor*, am inclus în expoziție și o selecție de 25 de lucrări semnate de studenții și masteranzii secției de Grafică din cadrul Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași, lucrări ce au avut ca temă principală anul 1918, dar și *Iașul, capitală de război*.

Au fost, și în cazul de față, viziuni diferite, moderne din punct de vedere al conceptului, finalizate în mare parte tot prin intermediul tehnicilor tradiționale și care, în ansamblu, au încercat un dialog peste timp, cu generația artiștilor deja consacrați, prezenți în colecția Muzeului de Artă din Iași.

Fig. 1. Imagini din cadrul expoziție „I S T O R I A. 2018”.

Fig. 2. Imagini din cadrul expoziție „I S T O R I A. 2018”.

**ÎNVĂȚĂMÂNTUL ARTISTIC SPECIALIZAT
ÎN CADRUL UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE ARTE
DIN BUCUREȘTI:
ARTE TEXTILE – DESIGN TEXTIL**

Otilia Boeru

Cuvinte-cheie: *învățământ artistic, caracter specializat, caracter general, arte textile, design textil, interdisciplinaritate.*

În ultima perioadă, materialul textil a devenit tot mai prezent în manifestările artistice, sub diverse forme, de la lucrări parietale la volume și instalații ambientale, dar și ca subiect de cercetare artistică.

Materialul textil se află deja înregistrat ca unul dintre materialele importante ale artei, dar este și o prezență constantă în viața de zi cu zi, servind ca veșminte sau decor pentru interioarele caselor. Sub diferitele lui înfățișări, materialul textil a intrat în colecții importante și în muzee, unde se caută soluții pentru întreținerea și conservarea lui. Dar toate acestea nu ar fi fost posibile fără aportul unor minți creative și educate care să se aplece cu considerație asupra acestui material și să-l transforme din punct de vedere estetic.

Lucrarea reprezintă un studiu de caz pe baza activității didactice desfășurate în cadrul departamentului Arte textile – Design textil din Facultatea de Arte Decorative și Design, parte a Universității Naționale de Arte din București. Scopul este de a prezenta și supune analizei practica de atelier desfășurată în sistemul de învățământ artistic specializat.

Suportul vizual al acestei analize este constituit din lucrările realizate de studenții din două serii (2012-2015 și 2015-2018, coordonator: Otilia Boeru) în timpul programului de studiu de trei ani oferit de Departamentul Arte textile – Design textil, dar și de imagini din expozițiile în care sunt prezentate public Lucrările de Licență.

Se urmărește relația dintre caracterul general și cel specializat al învățământului artistic, așa cum reiese din activitatea de atelier și din abordarea practică a temelor din cadrul programului de studiu. Se analizează relevanța acestui tip de educație artistică specializată la nivel universitar, se pune în discuție aspectul interdisciplinar al unor teme specifice și se identifică posibilități de colaborare cu alte departamente din cadrul universității.

TEORIA DIALOGICĂ ÎN ARTA CONTEMPORANĂ (EXPOZIȚIA GEST – DIALOGICAL GRAPHICS)

Silvia Trăistariu

Cuvinte-cheie: dialogic, interdisciplinaritate, arhivă / anti-arhivă, arta contemporană.

Teoria dialogică este împrumutată din literatură și a fost formulată prima dată de esteticianul rus Mihail Bahtin. Teoria studiază imaginația interactivă și dialogică a omului.

După M.H. Abrams, dialogismul propune componenta primară în constituirea operelor narative, a literaturii sau a culturii în general, pluralitatea de voci sociale, fără posibilitatea unei soluționări decisive într-un adevăr monologic.

Aplicat artelor vizuale, dialogismul presupune regândirea comunicării artistice nu doar ca un canal de transmitere a unui mesaj, ci conceperea acesteia ca un proces în care o multitudine de idei și viziuni formulează și reformulează simbolic identitatea, legăturile și relațiile sociale, lumea ca spațiu comun animat de evenimente, senzații și gânduri.

Arta contemporană recurge tot mai des la procedee artistice care folosesc ca sursă de inspirație arhiva, ca modalitate de colectare și montare de imagini și idei ale memoriei universale. Corelate și redefinite într-un spațiu mental și fizic nou, ele intră într-o legătură dialogică atemporală, cu posibilități infinite de articulare plastică și cognitivă.

Proiectul *Gest – dialogical graphics* este un demers plastic cu influențe ale concepției raineriene care explorează idei, imagini, oameni, spații și situații, decupate din realități diferite, compuse și recompuse sub forma unei cercetări vizuale asumate. Fără a urma rigoarea specifică cercetării, demersul vizual poate fi descris pe linia antropologiei artistice și propune un dialog liber care construiește și reconstruiește realități noi fără a numi sau delimita contururi precise. Ca practică dialogică proiectul propune interdisciplinaritatea ca formă de problematizare și interogare a acestor realități iar ca modalitate de expresie operează cu un montaj plastic care trimite la noțiuni de tip arhivă și anti-arhivă.

ION CREANGĂ – DE LA ÎNVĂȚĂCEL LA ÎNVĂȚĂTOR

Roxana-Elena Diaconu

Cuvinte-cheie: Ion Creangă, pedagogie.

Cunoscut postum mai degrabă ca și clasic al literaturii române, Ion Creangă se remarcă încă din timpul vieții ca învățător și scriitor de manuale școlare.

Deși a trăit și activat cu peste o sută de ani în urmă, ideile lui privind școala, moștenirea lui culturală sunt și astăzi actuale. Prin prisma experiențelor personale, în calitate de elev, în cursul celor 25 de ani de pedagogie, el a căutat cele mai eficiente mijloace de instruire pentru ciclul primar, pentru că, acolo-i „cheia și lăcata oricărui învățământ”.

El a elaborat, în calitate de autor sau coautor, 11 manuale destinate deprinderii cititului, dar și unul de geografie, care au avut o largă difuzare în școli.

Născut sub semnul Peștilor și fiind un om plin de contradicții, autorul celebrelor *Amintiri din copilărie* mărturisea că el a fost comod din fire, dar își dorea să învețe carte în tihnă. Iată de ce, la toate materiile de la școală (caligrafie, aritmetică, „abețadariu”, geografie, istorie sfântă) poznașul era însemnat cu „bun”, dar la purtare cu „rău” – pentru că tindea să lipsească din cauza muștrărilor dascălilor săi. Lui Ion Creangă nu îi plăceau umilința și puiul „de bataie, așa din senin” al dascălilor săi de la catedră, mai ales cele din fața clasei, ceea ce a atras refuzul lui de a merge la școală. Multe din recomandările lui în problemele învățământului, bazate pe înțelegerea psihologiei copilului, sunt valabile și astăzi.

Drumul sinuos de la copilul timid, care se sperie și de propria umbră, într-o epocă deloc tihnită, până la membru de marcă al Junimii, la *Cavaler al ordinului Coroana României* – ordin acordat pentru performanțele sale didactice – și, în final, până la membru de onoare al Academiei Române, nu face decât să sublinieze din nou calitatea umană a humuleșteanului și o determinare rar întâlnită în mediul țărănesc.

LISTA AUTORILOR

Lăcrămioara Agrigoroaiei

Muzeul Național al Literaturii Române, Muzeul „Mihail Sadoveanu”

Iași

grigor_mira@yahoo.com

Lidia Alexie

Muzeul Memorial „George Enescu”

Dorohoi

lidiaalexie@yahoo.com

Prof. Univ. Dr. Emeritus Ionel Andriescu

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Biologie

Iași

andriescu_ionel@yahoo.fr

Alina-Elena Aparaschivei

Muzeul Bucovinei, Muzeul de Istorie

Suceava

costi_costio@yahoo.com

Dr. Constantin Aparaschivei

Muzeul Bucovinei, Muzeul de Istorie

Suceava

costi_costio@yahoo.com

Mariana Apăvăloaei

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științele Naturii

Roman

adnana.apavaloei@gmail.com

Maria Apetrei

Piatra-Neamț

Prof. Univ. Dr. Dorin Sorin Baci

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie

Iași

dsbaci@gmail.com

Ana Lăcrămioara Băcăoanu

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie

Roman

lacrabac@yahoo.com

Dr. George Bilavschi

Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie

Iași

bilaskus@gmail.com

Ionela Boboc

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științe Naturale

Piatra-Neamț

ionelaboboc@ymail.com

Dr. Sergiu Bodean

Academia de Științe a Moldovei, Institutul Patrimoniului Cultural

Chișinău, Republica Moldova

arheo25@mail.ru

Petruța Blidirișanu

Roman

Alina Otilia Boeru

Universitatea Națională de Arte

București

otilia.boeru@yahoo.com

Marian Bordeianu

Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Biologie și Geologie

Cluj-Napoca

marian.bordeianu@outlook.com

Cora Botezatu

București

cora_botez@yahoo.com

Dr. Sever Boțan

Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie

Iași

sever_botan@yahoo.com

Dr. Manole Brihuneț

Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală

Chișinău, Republica Moldova

patrimoniul.bisericesc@gmail.com

Iulia Butnariu

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie

Roman

iulia.butnariu@gmail.com

Relu Butnariu

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie

Roman

relu.butnariu@gmail.com

Dr. Ana-Maria Cătănuș

Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului

București

ana.catanus@gmail.com

Prof. Dr. Marin Cârciuț

Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Muzeul Evoluției

Omului și Tehnologiei în Paleolitic

Universitatea „Valahia”, Școala Doctorală

Târgoviște

mcarciuț@yahoo.com

Dr. Silviu-Constantin Ceaușu

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie

Piatra-Neamț

silviu85c@gmail.com

Simona Cibotarașu

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie

Iași

simona.cibotarasu09@gmail.com

Dr. Ion Ciobanu

*Agenția Națională Arheologică
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale
Chișinău, Republica Moldova
archaeologymoldova@gmail.com*

Dr. Ovidiu Cîrstina

*Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”
Târgoviște
ovidiu_cirstina@yahoo.com*

Prof. Univ. Dr. Vlad A. Codrea

*Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Biologie și Geologie
Cluj-Napoca
codrea_vlad@yahoo.fr*

Liliana Condromaticova

*Academia de Științe a Moldovei, Institutul Patrimoniului Cultural
Chișinău, Republica Moldova
condromaticova.liliana@gmail.com*

Ana-Elisabeta Coșoreanu

*Muzeul Județean Botoșani
Botoșani
anaipotesti@yahoo.com*

Roxana-Elena Diaconu

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Etnografie
Târgu-Neamț
roxana_b82@yahoo.com*

Dr. Vasile Diaconu

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Etnografie
Târgu Neamț
diavas_n82@yahoo.com*

Dr. Ștefania Dinu

*Muzeul Național Cotroceni
București
stefania.dinu@muzeulcotroceni.ro*

Nicolae Dumitrașcu

Piatra-Neamț

Dr. Simina Dumitrița Dumitriu
CGG Robertson
Llandudno, Țara Galilor, Marea Britanie
siminadumitriu@gmail.com

Dr. Petronela Fotea
Muzeul Național al Țăranului Român
București
petronela_fotea@yahoo.com

Dr. Alexandru Gafincu
Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
alexandru.gafincu@yahoo.com

Prof. Univ. Dr. Ion Giurcă
Universitatea Hyperion, Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii
București
ion.giurca.vlaicu@gmail.com

Dr. Ionuț Grădianu
Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științe Naturale
Piatra-Neamț
igradianu@hotmail.com

Sorin Grumuș
Roman
grumus_sorin@yahoo.com

Dr. George Dan Hânceanu
Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie
Roman
georgehanceanu@yahoo.com

Dr. Ștefan Honcu
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
stefanhoncu@yahoo.com

Dorina Horătău
Universitatea Națională de Arte
București
h2dorina@yahoo.com

Dr. Cătălin Hriban

Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie

Iași

catalin.hriban@gmail.com

Dr. Sorin Iftimi

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, Muzeul de Istorie a Moldovei

Iași

sorin.iftimi@yahoo.com

Conf. Univ. Dr. Viorel Ionesi

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie

Iași

vioion@uaic.ro

Cătălina Ivan

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științe Naturale

Roman

ecomediaplant@yahoo.com

Dr. Adela Kovács

Muzeul Județean Botoșani, Muzeul de Istorie

Botoșani

adelina_ab@yahoo.com

Marian Leu

Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Muzeul Evoluției

Omului și Tehnologiei în Paleolitic

Târgoviște

leumarian1993@gmail.com

Sergiu Loghin

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie

Iași

sergiu_loghin@yahoo.com

Florin-Ionuț Lupu

Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Muzeul Evoluției

Omului și Tehnologiei în Paleolitic

Târgoviște

florinionut_lupu@yahoo.com

Dr. Mihaela Marcu-Bogan

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie

Piatra-Neamț

mihaelamarcu@yahoo.com

Dr. Silvia Mare

S.C. Geologic Worldwide Services S.R.L.

București

silvia_mare@yahoo.com

Cristinel Matei

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie

Iași

cristinelmatei11@gmail.com

Mihai Matei

Bicaz

Prof. Dr. Daniela Mătăsarui-Ionescu

Colegiu Național „Calistrat Hogaș”

Piatra-Neamț

danielamatasaru@yahoo.com

Dan Mihăilescu

Piatra-Neamț

Dr. Otilia Mircea

Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie

Roman

otiliamircea@yahoo.com

Dr. Carsten Mischka

„Friedrich-Alexander” Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Ur- und Frühgeschichte

Erlangen, Deutschland

carstenmischka@gmx.de

Prof. Univ. Dr. Doris Mischka

„Friedrich-Alexander” Universität Erlangen-Nürnberg, Philosophische Fakultät und Fachbereich Theologie, Institut für Ur- und Frühgeschichte

Erlangen, Deutschland

doris.mischka@fau.de

Prof. Univ. Dr. Ioan Moglan

*Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Biologie
Iași*

imoglan@uaic.ro

Mary-Claudia Moței

*Muzeul Județean de Istorie
Brașov*

claudia_motei@yahoo.com

Dr. Brândușa Munteanu

*Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, Muzeul Unirii
Iași*

brindusamunteanu@yahoo.com

Dr. Lucian Munteanu

*Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași*

lucanas2000@yahoo.com

Dr. Bogdan-Mihai Negrea

*Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării”
Tulcea*

bogdan.negrea@ddni.ro

Dr. Ciprian-Dorin Nicola

*Complexul Muzeal Județean Neamț
Piatra-Neamț*

dorinnico@gmail.com

Diana Nicorici

*Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Economie
Chișinău, Republica Moldova*

intredalo@gmail.com

Dr. Elena-Cristina Nițu

*Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Muzeul Evoluției
Omului și Tehnologiei în Paleolitic
Târgoviște*

elenacristinanitu@yahoo.com

Dr. Irinel Oancea-Constantineanu

*Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Științe Biologice
București, Institutul de Cercetări Biologice*

Iași

irinaconstantineanu@yahoo.com

Dr. Florentina Carmen Oleniuc

Muzeul Bucovinei, Muzeul de Științele Naturii

Suceava

carmen_oleniuc@yahoo.com

Macrina Oproiu

Muzeul Național Peleş

Sinaia

macrinaoproiu@gmail.com

Dr. Daniel Pavăl

Serviciul Județean Neamț al Arhivelor Naționale

Piatra-Neamț

neamt@arhivelenationale.ro

Dr. Cristina Păiușan-Nuică

Muzeul Național de Istorie a României

București

crispaiusan@yahoo.com

Dr. Ludmila Pîrnău

Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie

Iași

ludmila.pirnau@gmail.com

Daniel-Dumitru Popa

Piatra-Neamț

Dr. Aurelian Popescu

Muzeul Olteniei, Secția de Științele Naturii

Craiova

aurelian_popescu@yahoo.fr

Elena Daniela Prelipcean

Școala Postliceală Sanitară

Rădăuți

danaboso@yahoo.com

Dr. Constantin Preoteasa

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Centrul Internațional de Cercetare a
Culturii Cucuteni, Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni
Piatra-Neamț*
constantin.preoteasa@yahoo.com

Dr. Emilian Pricop

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științe Naturale
Piatra-Neamț*
pricopemilian@yahoo.com

Gheorghe Radu

Piatra-Neamț

Dr. Corina Rezneac

*Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală
Chișinău, Republica Moldova*
corinarezneac@yahoo.com

Ana-Cristina Scurtu

*Asociația Culturală „Astra Dobrogeană”
Constanța*
scurtucostin@yahoo.com

Dr. Costin Scurtu

*Muzeul Militar Național Regele „Ferdinand I”, filiala Constanța
Constanța*
scurtucostin@yahoo.com

Dr. Angela Simalcsik

*Academia Română – Filiala Iași, Centrul de Cercetări Antropologice
„Olga Necrasov”
Iași
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale
Chișinău, Republica Moldova*
angelliisimal@gmail.com

Dr. Robert Daniel Simalcsik

*Academia Română – Filiala Iași, Centrul de Cercetări Antropologice
„Olga Necrasov”
Iași
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale
Chișinău, Republica Moldova*
robbyboy2@yahoo.com

Andrei Smeu
Piatra-Neamț

Dr. Alexandru Solomon
Muzeul Județean Mureș, Muzeul de Științele Naturii
Târgu Mureș
alex_solomon88@yahoo.com

Dr. Thierry Smith
Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique, Département de
Paléontologie
Bruxelles, Belgie
thierry.smith@naturalsciences.be

Dan Gianni Spătariu
Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie
Roman
spatariu_dn@yahoo.com

Dr. Cecilia Șerban
Complexul Muzeal de Științele Naturii „Răsvan Angheluță”
Galați
ceciliaserban@gmail.com

Liviu Șoptelea
Muzeul Județean Botoșani
Botoșani
liviusoptelea@yahoo.com

Ing. Ligia Otilia Teodor
Complexul Muzeal Național „Moldova”, Centrul de Cercetare și Restaurare-
Conservare a Patrimoniului Cultural
Iași
ligiaotiliateodor@yahoo.com

Dr. Bogdan Tomozii
Complexul Muzeal de Științele Naturii „Ion Borcea”
Bacău
bogdantomozei@yahoo.com

Bogdan Torcărescu
Muzeul National de Geologie
București
torcarescubogdan@yahoo.com

Silvia Trăistariu

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Artă
Piatra-Neamț*

sylvia.traistariu@yahoo.com

Dr. Nicolae Trif

*Muzeul Național Brukenthal, Muzeul de Istorie Naturală
Sibiu*

nicolae.trif@gmail.com

Mihaela Tudose

*Complexul Muzeal Național Moldova Iași, Muzeul Memorial „Mihail
Kogălniceanu”
Iași*

mihaela_tudose@yahoo.com

Irina Manuela Țibulcă

*Muzeul Bucovinei
Suceava*

arta@muzeulbucovinei.ro

Dr. Vasile Ursachi

Roman

Dr. Viorica Vasilache

*Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Platforma ARHEOINVEST
Iași*

viorica_18v@yahoo.com

Dr. Márton Venczel

*Muzeul Țării Crișurilor
Oradea*

mvenczel@gmail.com

Dr. Mihaela-Cristina Verzea

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț*

miaverzea@yahoo.com

Gabriela Vîrgă

*Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul de Științe Naturale
Roman*

gabivirga77@gmail.com

Mihail Voicu

*Complexul Muzeal Național „Moldova”, Muzeul de Artă
Iași*

mihail.voicu@hotmail.com

Dr. Vlad Vornic

*Agenția Națională Arheologică
Chișinău, Republica Moldova*

vornic.vlad@yahoo.com

Dr. Nicoleta Vornicu

*Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Centrul Mitropolitan de Cercetări
T.A.B.O.R.*

Iași

cmctaboriasi@yahoo.com

ISSN: 2668-3237